

Møte torsdag den 25. februar kl. 10

President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 57):

1. Innstilling fra næringskomiteen om enkelte gjenstående spørsmål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu
(Innst. S. nr. 99 (1998-99), jf. St.meld. nr. 13 (1998-99))
2. Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om særskild melding om sivilombodsmannen (Stortingets ombodsmann for forvaltninga) si undersøking av fire saker om nedlegging av skular
(Innst. S. nr. 90 (1998-99), jf. Dokument nr. 4:2 (1998-99))
3. Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:
«I forbindelse med fremleggelsen av evalueringsrapportene om Reform 94 er søkelyset også satt på den daværende statsråds direkte inngripen i forskernes arbeid underveis. Det finnes også andre eksempler på at statsråder/departementer har forsøkt å påvirke forskningsarbeider som gjennomføres etter oppdrag fra departementet.
Hvorledes vurderer statsråden slike forsøk på politisk «overstyring» av oppdragsforskning, og hva vil statsråden gjøre for å hindre at denne type styring blir en del av den virkelighet norsk forskning må forholde seg til i fremtiden?»
4. Interpellasjon fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren:
«Mange småbarnsforeldre har i årenes løp startet sitt samfunnsengasjement ved at de ikke fikk trygge og gode barnepassordninger for sine barn når de selv deltok i arbeidslivet. Stortinget har tidligere sluttet seg til målet om at alle som ønsker det, skal få tilbud om en barnehageplass innen år 2000, men til tross for dette ser det nå ut til at barnehageutbyggingen har stoppet helt opp. Dette til tross for at det fortsatt er barn som venter på å få barnehageplass.
Hvilke tiltak har statsråden tenkt å sette i verk for å sikre at alle barn som har et behov eller ønske om en barnehageplass, skal få dette innen år 2000, og har statsråden sett på tiltak for å stimulere kommunene til et felles løft for å nå målet?»
5. Referat

Presidenten: Representanten Sonja Irene *Sjøli*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representantene Kjellaug *Nakkim* og Unn *Aarrestad* om permisjon i tiden fra og med 2. mars til og med 4. mars – begge for å delta i en delegasjonsreise til Kuwait
- fra representanten Erna *Solberg* om svangerskapspermisjon fra og med 1. mars og inntil Stortinget midlertidig avslutter sine forhandlinger i juni
- fra representanten Jan *Johnsen* om velferdspolispermisjon i tiden fra og med 2. mars til og med 4. mars

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Hordaland fylke: Lars Arne *Ryssdal*
For Rogaland fylke: Bent *Høie* og Kjell *Netland*
For Østfold fylke: Ole Kristian *Kjøholdt*

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Bjarne Håkon Hanssen.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Bjarne Håkon Hanssen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Eirin Faldet vil framsette et privat forslag.

Eirin Faldet (A): På vegne av Asmund Kristoffersen, Gunhild Øyangen og meg selv vil jeg fremme et privat forslag, om at henvisningskravet fra leger til kiropraktor m.m. skal falle bort.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om enkelte gjenstående spørsmål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu (Innst. S. nr. 99 (1998-99), jf. St.meld. nr. 13 (1998-99))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 20 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 50 minutter, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre 20 minutter hver, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 10 minutter hver, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe, etter parlamentariske ledere og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Torstein Rudihagen (A) (ordfører for saka): Vi behandler i dag St.meld. nr. 13, «Enkelte gjenstående spørs-

mål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu». Men spørsmålet om oppretting av eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu har vore til behandling i Stortinget nå i fleire rundar. På bakgrunn av den diskusjonen som har vore i media om denne saka dei siste dagane, er det grunn til å minne om at allereie i innstillinga til statsbudsjettet for 1998 frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen sa alle, unnateke SV, at dei støtta planane om å opprette eit nasjonalt IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Vidare sa dei at formålet var å skape eit senter av internasjonal betydning – eg gjentek, av internasjonal betydning – som skal medverke til ny næringsverksemd og nye utdanningsfunksjonar i eit samspel mellom forskning, utdanning og næring. Fleirtalet legg avgjerande vekt på at det blir bygt eit nettverkssamarbeid som sikrar ein tilstrekkeleg informasjons- og kompetanseflyt mellom dei internasjonale, nasjonale og lokale miljøa.

Det er dette som også ligg i botnen for komitefleirtalet si innstilling her i dag. Av media skulle ein nærast tru at dette er noko som Arbeidarpartiet og Framstegspartiet nå har funne på, men dette var også Høgre med på. Og representantane frå Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet stod saman med Arbeidarpartiet om å legge til grunn at utviklinga av eit slikt senter på Fornebu ikkje måtte gå ut over næringsliv og utdanningsinstitusjonar i landet elles. Dei seier at IT- og kunnskapssenter på Fornebu heller ikkje må få lov til einsidig å utvikle seg til eit reint eigedomsprosjekt styrt av ønsket om kortsiktig gevinst. Det blir understreka at det må leggest ei rekkje politiske føringar for at kunnskapssenteret skal tene samfunnsmessige målsettingar. Og dette fleirtalet er oppteke av at eit slikt nasjonalt IT- og kunnskapssenter blir ein ressurs for heile landet, særleg for kunnskapsbasert verksemd i distrikta. Derfor seiast det at IT- og kunnskapssenteret må medverke til rettleiing, fjernundervisning og informasjonsutveksling.

Stortingsfleirtalet sa også at staten skulle delta aktivt i arbeidet med å realisere visjonen om eit internasjonalt attraktivt IT- og kunnskapssenter på Fornebu, og meinte at det gjennom ein kombinasjon av sal, formålsbestemte langsiktige festeforhold og selskapsdanningar i fellesskap med private aktørar vil kunne ligge til rette for medverknad og påverknad i forhold til utvikling av eit allsidig kunnskapssenter på Fornebu. Ja, det er frå Stortinget si side sagt svært mykje bra og riktig om at vi bør legge til rette for eit slikt senter under klare vilkår om m.a. internasjonal betydning, samhandling med regionale miljø og undervisnings- og forskingsinstitusjonar.

I samband med behandlinga av St.meld. nr. 38 for 1997-1998, IT-kompetanse i eit regionalt perspektiv, følgde også stortingsfleirtalet opp dette. Her stod Arbeidarpartiet, sentrumpartia og Framstegspartiet saman. Regjeringa foreslo i denne meldinga at tomtene burde bydst ut på den opne marknaden utan særskilde føringar. Men dette godtok ikkje stortingsfleirtalet. Alle, unnateke Høgre, peikte på at dette ikkje gav tryggleik for at ein kunne få eit kunnskapssenter på Fornebu, men at det måtte leggest føresetnader om utdanning, nettbasert etter- og vidareutdanning, distribuert utdanning til regiona-

le høgskular, samspel med regionale senter og inkubatorverksemd. Og enda eit viktig moment: Det same fleirtalet sa at om dette skal gjennomførast i praksis, må aktuelle kjøparar eller leigetakarar legge fram ein plan for korleis dei har tenkt å gjennomføre dei krava staten stiller til eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Alle, unnateke Høgre, støtta at framtidig vekst i utdanningskapasiteten og forskning innan IT bør kunne lokaliserast til Fornebu for å integrerast i og knytast til relevant næringsverksemd, men her blei det presisert at dette måtte skje etter avtale med dei etablerte utdannings- og forskingsinstitusjonane på ein slik måte at desse blei styrkte. Dette står komitefleirtalet, som består av Arbeidarpartiet og Framstegspartiet, nå også fullt og heilt på. I innstillinga som vi nå behandlar, har vi enda ein gong presisert at utdanningsdelen av IT- og kunnskapssenteret på Fornebu skal styrast og organiserast gjennom eit samarbeid mellom dei eksisterande offentlege utdanningsinstitusjonane.

Eg har allereie referert til at Stortinget har sagt at det skulle vere eit IT- og kunnskapssenter av internasjonal betydning. Eg trur det er heilt avgjerande. Det vil vere ei dårleg løysing med eit sentralt nasjonalt IT-senter som ikkje evnar å trekke til seg internasjonal kompetanse og næringsverksemd. I ei aukande globalisering og internasjonal konkurranse har vi berre eitt å gjere, nemleg å førebude oss så godt som råd er. Kunnskapen vil vere den viktigaste kapital og konkurransefaktor. Som utkant må vi ligge i forkant. Kvalitet og kapasitet i utdanningssystemet vil sjølvstundt vere avgjerande, men i tillegg må vi styrke samhandlinga mellom utdanning og næring. Og her har dei regionale kunnskapsparkane, kompetansesentra, næringshagane eller kva ein nå vel å kalle det, ei viktig rolle.

Eit IT-senter på Fornebu har også ei rolle her. Men da må det vere sterkt nok til å kunne yte noko til regionane og vere internasjonalt konkurransedyktig. Ja, for taper vi i den internasjonale konkurransen, så taper ikkje berre dei sentrale miljøa i Oslo, men det gjer så visst også dei regionale miljøa rundt omkring i landet. Konkurransen til regionane er ikkje Fornebu, men utlandet. Eit noko skrantande IT-senter vil derfor alle tape på. Derfor må vi legge til rette for ein viss storleik, med moglegheit for eit mangfald av aktørar, sterke fagmiljø og eit levande samspel mellom forskning, utdanning og bedrifter som kan få fram nye idear og skape bedrifter og arbeidsplassar. Denne tenkinga er heller ikkje ny. Stortingsfleirtalet sa da også i juni, ved behandlinga av IT-meldinga, at det måtte stillast til rådvelde eit landområde som er stort nok til å dekke behovet for eit slikt kompetansesenter. Fleirtalet sa også at statens langsiktige interesser med Fornebuområdet og planane om eit IT- og kunnskapssenter må takast i vare anten løysinga som blir vald, er sal av statens eigedom, felles eigarskap med private interesser eller statleg eigarskap til delar av eigedomane. Det blei vidare sagt at i ein eventuell eigarskap kan Oslo og Bærum kommunar inviterast til å delta.

Det neste momentet eg vil nemne, er tidsaspektet. Stortingsfleirtalet understreka i juni behovet for å kome

raskt i gang med ei verksemd som kunne skape ei kopling mellom utdanning og utvikling. Det blei peikt på at Terminalbygget peikar seg ut som eigna til dette etter noko ombygging, og at det burde vurderast om det kunne opprettast ein leigeavtale mellom brukar og staten inntil vidare.

Eg finn å måtte bruke litt tid på å oppsummere desse hovudpunkta i det som Stortinget har sagt tidlegare, av fleire grunnar. For det første for å vise at Regjeringa her har fått så klare føringar at det burde vore mogleg å følgje dette raskt opp utan å kome attende til Stortinget med ei ny melding, om Regjeringa hadde hatt tilstrekkeleg vilje til å få dette IT- og kunnskapssenteret på plass. For det andre for å vise at komitefleirtalet nå nettopp er lojale og følgjer opp det som vi tidlegare har lagt opp til i Stortinget. Mykje av det som diskusjonen i media har gått på, er jo forhold som Stortinget tidlegare har avklart.

Fleirtalet i komiteen understrekar i innstillinga at desse føringane og premissane som Stortinget tidlegare har trekt opp, må bli lagde til grunn for utviklinga på Fornebu. Elles har vi i innstillinga vår funne grunn til å konkretisere prosessen, tidsramma og tiltaka.

Vi står fast på at aktuelle kjøparar eller leigetakarar må legge fram ein plan for korleis dei har tenkt å gjennomføre dei krava som staten stiller til eit IT- og kunnskapssenter. Allereie i slutten av juni gjekk det ut ein invitasjon frå Statsbygg til grupperingar i næringslivet som har meldt interesse for utvikling av eit kunnskapssenter på Fornebu. Statsbygg bad om svar på ein del spørsmål relaterte til Stortinget sine premissar og bad om varsel om meir konkrete planar der slike låg føre. Attendemelding skulle gjevast i løpet av august månad. Fleirtalet set nå ein frist til 1. juni i år for at det kan veljast private aktørar som legg fram den beste planen. Med den tida som har gått, burde det vere ein rimeleg frist. Vi ser i Dagens Næringsliv i dag at statsråd Sponheim seier at EØS-avtalen sine reglar om statsstøtte kan utsette valet. Stortinget må få klar beskjed frå statsråden i dag om korleis han har tenkt å opptre for å få dette fort avklart, slik at Stortinget sine føresetnader blir følgde. Er det verkeleg slik at statsråden viser så liten respekt for Stortinget at han vil nytte alle moglegheiter for å trenere saka, slik som media i dag gjev inntrykk av?

La meg understreke at når det gjeld val av private interessentar, må det vere slik at det verkeleg er på bakgrunn av det beste konseptet at valet blir gjort. Regjeringa kan ikkje velje bort ei interessegruppe nærast fordi dei av ukjende grunnar ikkje på nokon måte skal få sleppe til. Det ville i så fall vere alt anna enn ein demokratisk og ryddig prosess. Så langt, etter at alle desse månadene har gått, er det ein interessant som har ein gjennomarbeidd, god plan.

Vi står vidare fast ved at ein bør avsette eit stort nok areal til at eit slikt senter av internasjonal betydning kan realiserast, og at ein ikkje avhendar noko av det aktuelle arealet før ein har valt plan og samarbeidspart, slik at ein veit kva ein treng. Dette er også heilt i tråd med fleirtalsmerknaden frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen i innstillinga til budsjettet for 1999.

Statsbygg har trass i dei føringane Stortinget har lagt, lyst ut Koksa-området, og derfor føreset fleirtalet at dette eller anna aktuelt område til eit IT- og kompetansesenter ikkje blir avhenda før ein plan ligg føre.

Fleirtalet i næringskomiteen har ikkje sagt i innstillinga at det skal avsettast 515 dekar, men vi har vist til at ein av interessentane har lagt opp til eit slikt arealbehov for å realisere sine planar. Så lenge dette er ein aktuell interesse, må dette landområdet også vere aktuelt til eit IT- og kunnskapssenter.

Komitefleirtalet foreslår at staten går inn med bygningar og eigedomar i eit felles eigarselskap med dei private aktørane som blir valde. Det er viktig og i tråd med det som låg til grunn for at ansvaret for utviklinga av Fornebu i si tid blei overført frå Luftfartsverket til Statsbygg, at eigedomsforvaltninga her har eit langsiktig perspektiv. Staten må forvalte verdiane på Fornebu på ein måte som tek omsyn til dei næringspolitiske måla med kunnskapssenteret, og som gjev staten del i verdiauken. Om staten går inn i ein felles eigarskap mellom staten og private aktørar og eventuelt Oslo og Bærum kommunar, vil dette vere ei investering i verksemd som skal medverke til ny verdiskaping. Dette vil også vere god økonomiforvaltning av staten og alt anna enn subsidiering av spesielle interessegrupper.

Om det blir slik at landområdet som ein treng, omfattar delar av det landområdet som Oslo kommune eig, er det grunn til å finne fram til ei løysing med Oslo kommune i form av felles eigarselskap, makeskifte eller andre former for erverv av Oslo kommune sin eigedom.

Terminalbygget bør også leggst inn i det felles eigarselskapet, og her bør ein kome i gang med verksemd allereie frå hausten, i tråd med det som stortingsfleirtalet tidlegare har sagt.

La meg heilt til slutt få lov å vise til at det er enkelte som har brukt store ord i denne saka. Her blir det snakka om skandale, og det blir lova at det skal bli eit skikkeleg sjøslag her i dag. Er det noko som er skandaløst, må det, etter mitt syn, vere at ein legg debatten på dette nivået. Dei faktiske tilhøva i saka, slik eg har prøvd å gjere greie for her, får tale for seg. Politikk må vere å få til noko som folk og land treng, og få gjort dette på ein rett og ryddig måte. Det har komitefleirtalet her lagt opp til.

Eg vil tilrå Stortinget å støtte fleirtalsinnstillinga.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Dette er ei merkeleg sak, der fleirtalet pålegg Regjeringa å halda knappe tidsfristar, først juni 1999 for å utpeika eit selskap som skal få kjempegåva, og så hausten 1999, truleg 1. september, for igangsetjing av verksemda. Det verkar som om fleirtalet har hast, men ting tar ofte tid, og her er det svært mange trådar som er lause. Regjeringa må sjølv sagt følgja dei pålegga som Stortinget gjev. Derfor er det viktig å vita om Arbeidarpartiet kan stadfesta at EØS-reglane skal følgjast også om det måtte bety at tidsfristar som står i vedtaket, ikkje kan overhaldast. Her er det ikkje snakk om trening, så ikkje svar økseskaft. I tillegg kan

(Sæle)

Arbeiderpartiet stadfesta at det ikkje er meininga å starta Noregs femte universitet på Fornebu, slik det kan sjå ut som ein del av fleirtalet meiner?

Torstein Rudihagen (A): Som eg viste til i innleiinga mi, har denne saka vore behandla i Stortinget fire gonger tidlegare. Det starta med innstillinga til budsjettet for 1998. Vi hadde ein veldig grundig prosess i samband med St.meld. nr. 38 for 1997-98 som blei lagd fram i mai 1998 og behandla i Stortinget i juni. Da var det ettertrykkeleg streka under at på grunn av manglande IT-kompetanse i landet hasta det med å kome i gang. Det var da peikt på at Terminalbygget var den plassen der ein kunne kome i gang. Vi er alle klar over at her er det ein kommunedelplan, ein reguleringsplan som må på plass før alle andre ting kan gjerast. Terminalbygget kunne ein da leige ut til interessantar for å kome i gang med koplina mellom utdannings-, forskings- og næringsverksemd.

Statsråd Sponheim svara i ei oppsummering av den debatten at han ville kjøre tempo i denne saka, og det er det tempoet vi nå etterlyser og vi finn grunn til å sette ein tidsfrist for dette. Eg har gjort greie for i innleiinga mi at eg meiner at det er ein rimeleg tidsfrist i forhold til å få alle planar på bordet.

Det er klart at EØS-reglane skal følgjast. Stortinget kan ikkje vedta at vi ikkje skal følgje EØS-reglane. Det har aldri vore Arbeidarpartiet sin intensjon. Her må alt skje i forhold til EØS-reglane, men det eg etterlyste i innleiinga mi, var Sponheims framdrift for å få avklart dei spørsmåla. Slik eg tolkar svara som er komne frå departementet, er det ikkje noko i dette opplegget som skulle vere i strid med EØS-reglane på dette området.

Så til spørsmålet om eit femte universitet. I innstillinga står det heilt klart at det som skal gå føre seg av utdanningsverksemd på Fornebu, skal skje etter avtale med dei eksisterande høgskulane og universiteta. Det skal vere tilleggstudanning og eit supplement til den verksemda dei har der dei er nå. Det skal ikkje på nokon måte vere eit nytt universitet eller ein ny forskingsinstitusjon. Faren er jo at dersom staten ikkje hadde gått inn og vore med og hatt ei hand på rattet, er det nettopp det det hadde blitt – eit nytt privat universitet.

Jan Petersen (H): Dette er en sak der mer og mer blir uklart etter hvert som den utvikler seg. Likevel har ikke saksordføreren villet bidra til å få en åpen høring. Ett av hovedproblemene er at det skal lages en form for selskapsdannelse. Det skal legges føringer på denne, men flertallet sier likevel ikke spesielt klart hvordan denne selskapsdannelsen skal være. Dessverre gikk heller ikke saksordføreren inn i dette i sitt meget generelle innlegg.

Det skjedde imidlertid visse avklaringer utenfor Stortinget, nemlig i «Til debatt» i NRK i går. Jeg må derfor bare få klarhet i hva man egentlig tenker seg. Jeg forstod i går at saksordføreren mener at de private interessentene skal stille opp med like stor innsats som staten. Det betyr noe i størrelsesorden 2 – 3 milliarder kr. Riktignok var den andre taleren for flertallsinnstillingen, nemlig Carl I.

Hagen, ikke like klar, for han hadde to versjoner av hva de private skulle stille opp med, men endte etter hvert også på Rudihagens oppfatning.

Jeg må stille følgende spørsmål: Er det slik at man skal ha et 50-50-selskap, hvor de private skal bidra med 2 – 3 milliarder kr? Eller er det slik, som i Carl I. Hagens første versjon, at man skal stille opp med en halv milliard – staten fortsatt med 2-3 milliarder kr? Hvis det er riktig, medfører det i så fall at man vil få et statsdominert selskap på Fornebu, hvis en av flere oppgaver vil være å leie ut boliger. Det vil i så fall bli et stort nytt statlig selskap som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet da vil opprette. Er det slik at uansett hvilken av disse to versjoner som er riktig, må de private under enhver omstendighet på et eller annet tidspunkt være parat til å løse ut statens innsats, nemlig 2 – 3 milliarder kr, slik at den interessent man ønsker seg her, faktisk må være parat til å stille opp med 5 – 6 milliarder kr totalt?

Torstein Rudihagen (A): Til spørsmålet om ei open høyring, og at dette blir meir og meir uklart, som representanten Petersen seier. Vi har hatt mange høyringar i komiteen. Eg refererte til den grundige behandlinga vi hadde av St.prp. nr. 38 for 1997-98, der alle interessentane som ønskte det, var inne og kom med sine synspunkt på det som òg har med eit IT- og kunnskapscenter på Fornebu å gjere. Her var IT-næringa inne. Her var høgskular og universitet og alle andre som hadde eit syn på og interesse for dette spørsmålet, inne. Det var ingen som foreslo noka open høyring da. St.meld. nr. 13 har vore til behandling i Stortinget sidan desember. Først dagen før ein skulle avgj innstillinga, kom det forslag om open høyring. Det er ingen som her har noko å skjule frå komiteefleirtalets side – la det stå fast. Instituttet open høyring er vel og bra, men det kan ikkje brukast for å få utsett ei sak fordi ein ikkje får gjennom vilja si i saka.

Så var det spørsmålet om selskapsdanning, og ein viser til debatten i «Til debatt» i går. Det som er viktig for meg, er å få klare opp den misforståinga som syntest å vere her, at staten på ein måte gjev bort sine eigardelar i eit felles eigarselskap. Det står heilt klart at det som staten går inn i av bygningar og eigardelar, skal verdsettast for det dei er verd i marknaden etter ein klar takst. På same måten må private aktørar gå inn med ein verdi ut frå det som er den reelle verdien av det dei går inn med, anten det er kapital eller andre eigardelar. Men ein føreset at det er tilsvarande kapital dei skal gå inn med.

Vi har ikkje sagt nøyaktig om det skal vere eit 50-50-selskap eller eit 60-40-selskap. Det står det ingenting om i innstillinga. Men det som er viktig, er at staten får verdsett sine eigardelar i det selskapet. Eg sa i «Til debatt» i går at eg føreset at private går inn med tilsvarande kapital, og det står eg fast ved.

Karin Andersen (SV): Dette blir verre og verre. Den lukkede prosessen som flertallet nå har sørget for, og som vi skjønner at de ønsker fordi de ikke vet hva det er de sjøl egentlig vil og gjør og den manglende forståelsen for realitetene i denne saken, må jeg si fører mine tanker

hen til et demokrati og en næringspolitikk som er i god, gammel stalinistisk stil. Men man forsyner seg altså ikke sjøl, man forsyner de aller rikeste i landet. Dette kunne altså Jeltsin eller Tsjernomyrdin ikke gjort bedre.

Mitt spørsmål til Rudihagen er: Hadde det ikke vært bedre å vite hvor mange penger vi bruker, og så bruke dem på skole og utdanning innafor informasjonsteknologi, som næringa sjøl ber om, og som universitetene og Skole-Norge ber om? Og hvordan i all verden skal det gå an å stole på Arbeiderpartiet når de kjefter på sentrum for å ta Hagen inn i varmen, og så er det første de gjør etterpå, å ta dem på bakrommet og kokkelimonke med dem og finne på løsninger som de ikke aner hva koster, og som de ikke aner resultatet av? Hvem i all verden skal kunne stole på at Arbeiderpartiet egentlig ønsker seg et samarbeid til venstre i politikken når de er de første som løper og gir Hagen innflytelse i store og viktige struktursaker?

Presidenten: Presidenten vil mene at uttrykket «kokkelimonke» ikke er et parlamentarisk uttrykk.

Presidenten føler nok allerede nå at det lett vil kunne oppstå det som betegnes som «åpenbare misforståelser», i denne debatten. Det kommer til å bli mange varianter av det som man kan påberope seg å være åpenbare misforståelser. Presidenten vil derfor allerede nå signalisere at hun vil være meget streng med å gi mulighet for å oppklare såkalte åpenbare misforståelser.

Torstein Rudihagen (A): Eg vil da enda ein gong gripe fatt i forholdet mellom staten og private i eit felles eigarselskap. Det er jo ingen som for open mikrofon står og snakkar om korleis det i detalj skal gjerast. Det vi har sagt, er at staten må få verdsett sine eigardelar i selskapet for det dei er verde. Og det står fast, og så må ein i dei vidare forhandlingane kome fram til detaljane i dette opplegget. Da å prate om eit beløp på 2, 3, 4 milliardar kr er nokså meiningslaust før ein ser kva den reelle verdien på Fornebu måtte vere.

Det er heller ikkje slik at staten skal legge pengar i dette. Svaret mitt til representanten Andersen er at eg ser at det også er ei riktig økonomisk forvaltning av staten å vere med og sitte som medeigar og utvikle det området på Fornebu, under den klare føresetnaden at ein har ein klausul om at ein kan selje seg ut igjen på Fornebu og eventuelt ta ut den verdiauken som måtte kome. Staten har pengar, og dette trur eg er ein riktig måte å forvalte verdiane på til beste for utdanningssystemet i landet.

Når det gjeld «å ta Hagen inn i varmen», vil eg seie at eg er glad for at Framstegspartiet støttar oss i dette opplegget. Det er jo ikkje slik at vi må seie nei til Framstegspartiet fordi om ein generelt står for ei anna politisk linje i det meste. Det går ikkje an å seie nei til Framstegspartiet i enkeltsaker dersom dei støttar oss i dette opplegget.

Det er ingen mystiske ting som skjer i «det lukkede rom» når det gjeld denne saka. Eg må få lov enda ein gong å avlive den myten og den insinuasjonen.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (Frp): Innledningsvis kan det vere på sin plass å minne om en del føringer som en samlet komitee eller et flertall har lagt til grunn gjennom flere komiteers behandling for utvikling av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Saksordfører Rudihagen var inne på dette, men jeg tror det er viktig, ut fra den replikkunden vi har hatt, å gjenta noe av dette. Det må være klinkende klart: Stortinget har bestemt at formålet er å skape et senter av internasjonal betydning som skal bidra til ny næringsvirksomhet og nye utdanningsfunksjoner i et samspill mellom forskning, utdanning og næring.

Ved næringskomiteens behandling av IT-meldingen i fjor støttet komiteen etablering av kunnskapsintensiv næringsvirksomhet og utvikling av et konkurransedyktig IT-senter på området. Et flertall i komiteen var ikke enig med Regjeringen i at tomtene kunne bys ut på det åpne markedet uten særskilte føringer, men at det skulle legges inn forutsetninger. Potensielle kjøpere eller leietakere må derfor presentere en plan for å tilfredsstille kravene til et slikt senter. Og like viktig: Flertallet mente det var nødvendig å stille til rådighet et landområde som er stort nok til å dekke behovet, og det ble understreket nødvendigheten av å komme raskt i gang med en virksomhet som kan skape en kopling mellom utdanning og utvikling.

For Fremskrittspartiet er det viktig at forholdene legges til rette, slik at Stortingets anmodning om å komme raskt i gang kan følges. I den utviklingsprosessen som vil komme, er det viktig med et aktivt samspill mellom staten og privat virksomhet. Staten må ivareta næringspolitiske mål og få mest mulig ut av verdiene staten eier, mens de private er viktige for å gi driv og dynamikk. Staten kan legge inn bygninger og eiendommer i et felles eierselskap med de private aktørene som har de beste planene, og som samtidig stiller nødvendig kapital til rådighet.

Taksering av statens eiendommer med IT-føringer gjennomføres i tråd med EØS-regelverket. Avtalen bør utformes slik at staten kan selge seg ut etter en tid, og dermed ha muligheten til å heve en gevinst på verdiøkningen av området.

Komiteens flertall, Fremskrittspartiet medregnet, er av den oppfatning at Regjeringens opplegg om å avsette Terminalbygget og omkringliggende arealer på tilnærmet 200 dekar til formålsbestemt IT-relatert virksomhet og undervisningsbruk vil være for lite til å realisere intensjonene med et kunnskapssenter. Vi mener også at den endelige konkrete beslutning om størrelsen må tas i samråd med den gruppering av private aktører som legger fram den beste planen.

Regjeringen sier i meldingen at målet er å skape et senter med relasjoner både nasjonalt og internasjonalt. Det er likevel slik at vi mener de forslagene som ligger i meldingen, ikke vil være tilstrekkelige til å realisere visjonen om et nasjonalt IT-senter av internasjonalt format, slik Stortinget har lagt til grunn. Regjeringens forslag innebærer bare at noen virksomheter flyttes til Fornebu. Det tenkes smått og oppsplittet, ikke helhet, vilje og

mangfold. Med det valgte opplegget fra Regjeringen vil vi ikke få et kraftfullt senter på Fornebu, slik flertallet ser det. Det er høyst tvilsomt om opplegget vil virke attraktivt på noen andre sentrale, internasjonale miljøer eller teknologiparker i andre land.

Et vellykket kunnskapssenter krever at området er stort nok til å omfatte alle aktører som skal bidra til kunnskapssenteret. Senteret må oppnå kritisk masse angående antall og variasjoner av bedrifter og utdannings- og forskningsinstitusjoner, samtidig som det må legges til rette for et bredt spekter av tjenestetilbud. Det betyr at for å kunne skape et innovativt og internasjonalt attraktivt miljø, må det legges til rette for en omfattende virksomhet, og dermed også et tilstrekkelig areal. Dette gjelder uavhengig av hvem som eier Fornebu-området.

Fremskrittspartiet stiller seg positivt til en bred satsing på Fornebu, fordi vi ser at dette kan være en stor mulighet for norsk kunnskapsindustri. Oslo-området er det eneste området i landet hvor det er tilstrekkelig konsentrasjon av kompetanse, kapital og kunder til å utvikle tyngdepunkt av internasjonal dimensjon for visse typer kunnskapsbasert næringsliv. Her kan bedriftene få en god mulighet til å utvikle seg fra mikronivå og til å skape muligheter for krevende samspill. Her vil det også være lettere å få tilgang til den risikokapital som er helt nødvendig for å skape et vekstkraftig næringsmiljø. Det kan bli en betydelig drivkraft for en vellykket, landsdekkende regional utvikling. Et sterkt nasjonalt senter vil, riktig utnyttet, muliggjøre en tilsvarende vekst i regionale kunnskapssentra. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien åpner for dette, og det er allerede etablert en rekke relasjoner mellom IT Fornebu og regionale kunnskapssentra, som kan bli pulsårer i en fremtidig nettverksøkonomi.

Det ligger et forslag i innstillingen om at den gruppen som legger fram den beste planen for området, også må ha med tiltak overfor regionene. Jeg vil understreke nok en gang at det er viktig å komme raskt i gang. Første skritt i utviklingen av et kunnskapssenter kan være å begynne i Terminalbygningen og høste erfaringer for det videre arbeid. Det er også viktig at det går kortest mulig tid fra aktivitetene i Terminalbygningen starter opp, og til det øvrige kunnskapssenteret kommer i gang.

De sterke føringene i merknadene og de forslag som vedtas her i dag, vil gi klare pålegg til Regjeringen. Med disse vedtak vil vi være kommet et langt skritt videre for å starte realiseringen av IT-senteret gjennom konkrete tiltak. Vi har store forventninger til utviklingen på Fornebu og til mulighetene for å skape et nytt kunnskapsbasert næringsliv. Det vil være en stor utfordring for aktørene. Hvis det lykkes, vil det gi Norge flere ben å stå på, fordi det kan skapes et betydelig næringsliv innen de kunnskapsintensive og særlig vekstkraftige næringsområder. En suksess vil ikke basere seg på tilfeldigheter, men være en følge av en bevisst organisering av koblingen mellom læring og næring, mellom forskning og forretning, mellom det private og det offentlige.

I en tid i retning av større økonomisk usikkerhet også for Norge forsterkes nødvendigheten av en ny utvikling.

Oljeprisfall, lavere kronekurs og høy rente viser at selv vårt land, med alle naturgitte fortrinn, er økonomisk sårbart. Utfordringene er å gripe de nye mulighetene som bys – mens det ennå er tid – og som vil være betydningsfulle for utviklingen av kunnskapssamfunnet. Fremskrittspartiet vil følge den videre prosess med argusøyne.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Modulf Aukan (KrF): Om IT-industrien har det vorte sagt at han ikkje er avhengig av plasseringa. Landegrensene tyder stadig mindre. Dette skulle tilseia ei desentralisert satsing. Det første spørsmålet er: Er Framstegspartiet samd i ein slik konklusjon?

Hastverk er lastverk, seier vi på våre kantar. Etter kvart som handsaminga i næringskomiteen gjekk fram, vart det meir og meir tydeleg at det her er mange uavklara spørsmål som svevar over vatna.

Framstegspartiet har gjort eit stort nummer av at forslaget om opne høyringar kom den siste dagen av handsaminga. Dette var ikkje så rart, ettersom saka vart meir og meir uklar etter kvart som handsaminga gjekk fram. Det andre spørsmålet i dag er: Kvifor kan ikkje Framstegspartiet vera med på å få denne saka betre klårlagd?

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg er veldig glad for de spørsmålene jeg fikk fra representanten Modulf Aukan.

IT Fornebu representerer noe nytt for distriktene. Flertallet har lagt føringer om forpliktelser overfor regionene. IT Fornebu har allerede i dag startet en distriktsrevolusjon på ITs områder. Jeg skal nevne noen eksempler på disse ringvirkningene, og Kristelig Folkeparti liker jo å fremstille seg som et distriktsvennlig parti.

Ordfører Alfon Jerijærvi fra Sør-Varanger sa i november i fjor at IT Fornebu alt hadde skapt nytt liv i Finnmark. IT Fornebus bidrag til regionale sentre i Vadsø, Alta, Narvik, Andøya, Brønnøysund, Stjørdal, Folgefonn næringshage, Lyngdal, Grimstad med Sørlandet Teknologisenter, IT Vest i Bergen, på Eidsvoll og mange flere steder viser – og beviser – at IT Fornebu bidrar allerede i dag til å vitalisere Distrikts-Norge, ikke med subsidier og overføringer, men ved å øke konkurransedyktigheten, bl.a. ved å etablere elektroniske klasserom og på annen måte. Dette er en ny tid og en del av en revolusjon. Heller ikke disse distriktskommunene forstår denne mobbingen og hetsen av IT Fornebu, som bidrar til å vitalisere distriktene.

Så til dette med åpne høringer. Fremskrittspartiets parlamentariske leder, Carl I. Hagen, har gått i bresjen for å vitalisere Stortinget når det gjelder bruken av åpne høringer. Men når Ansgar Gabrielsen kvelden før komiteen skal avgi innstilling og frontene har satt seg, fremmer dette forslaget, er det ikke annet enn et fordekt utsetelsesforslag.

Inge Lønning (H): Du verden, president! Når man lytter til representanten Hedstrøm, forstår man at det ikke bare er skipsredere som mottar visjoner og åpenbaringer, det er så menn også stortingsrepresentanter. Når Norge

allerede i dag er grunnleggende forvandlet takket være et prosjekt som ennå ikke er i nærheten av å realiseres, skal det åpenbart ikke mye til for å forvandle dette land.

I Budsjett-innst. S. nr. 2 for 1997-98 fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen skrev medlemmene fra Fremskrittspartiet sammen med Høyre følgende:

«Disse medlemmer understreker at statens medvirkning først og fremst bør være gjennom salg av statens eiendommer på vanlige forretningsmessige vilkår, ikke gjennom direkte statlige tilskudd eller investeringer.

Disse medlemmer ønsker ikke at staten skal inngå selskapsdannelser sammen med private aktører i etterbruken av Fornebu ...»

Hvilken åpenbaring er det som har inntruffet etter denne tid, som har fått Fremskrittspartiet til å innta det stikk motsatte standpunkt av det man inntok i fjor? Det ville det være meget verdifullt om vi fikk kjennskap til.

Mitt neste spørsmål er: Hvilke åpenbaringer er det som er egenartede for to partier i denne sal, og som ingen andre har fått del i? Ikke noen av de fagfolkene som har kjennskap til IT-bransjen i Norge, har del i denne åpenbaring. Ingen av de som har ansvaret for de tunge utdanningsmiljøene på universitets- og høyskolenivå, har noen del i denne esoteriske kunnskap. Hvor er det denne kunnskap stammer fra? Jeg har en mistanke om at svaret på det bare kan være ett: det stammer fra den aktør som hele tiden har trukket i trådene, lagt premissene og fått skrevet inn sine formuleringer i detaljer i flertallets innstilling. Det er en lite betryggende måte å motta åpenbaringer på for landets nasjonalforsamling.

Øystein Hedstrøm (Frp): For det første dette med skipsrederne eller andre mennesker i Norge med kapital. Særlig Høyre har gang på gang i denne sal påpekt dette kjedelige at kapitalistene og de med penger i Norge investerer i utlandet. Nå har vi én mulighet, da det er noen som besitter kapital, som er interessert i å investere i et høyteknologisenter på Fornebu. Det må da være bra. De som kan dette, sier rett ut at Norge holder på å falle i råvareklemma. Nå må vi få flere ben å stå på i Norge og utvikle verdiskapende høyteknologibedrifter. Det har selvfølgelig vært en del IT-bedrifter som har sagt at vi ønsker ikke å etablere oss på Fornebu, vi føler ikke at vår virksomhet er tjent med det. 90 pst. av IT-bedriftene i en forning hadde ikke planer. Men de øvrige 10 pst. kan fylle hele Fornebu-området og vel så det.

Så kommer vi til poenget. Jeg blir litt irritert, for det som skal skje, er ikke at det bare passivt skal plasseres en stor mengde bedrifter der ute. Det som er betydningsfullt her, og som også har bidratt til at vi i senere innstillinger har hatt en noe annen oppfatning, er at Fremskrittspartiet for vel et år siden forstod at samspillet mellom utdanning, forskning, privat næringsvirksomhet og også eventuelt det at staten går inn og har en viss rolle, vil være positivt for knoppskyting og starting av ny virksomhet, slik vi har positive erfaringer med når det gjelder de kunnskapssentrene ute i verden som har hatt suksess.

Odd Roger Enoksen (Sp) (komiteens leder): For nokså nøyaktig én uke siden stod Fremskrittspartiets Øystein Hedstrøm på denne talerstol og sa at det var uaktuelt å bruke skattebetalernes penger til etablering av arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Det var uakseptabelt å bruke skattebetalernes penger til å flytte ut Landbruksbanken – det kostet noen titalls millioner. Politikere og byråkrater skulle ikke blande seg borti den type etableringer, næringslivet skulle selv bestemme hvor man ønsket å etablere seg og hvor mye penger man skulle bruke på dette. Fremskrittspartiets oppskrift for å få til næringsetableringer var skattelettelse, ikke bruk av skattebetalernes penger. Men dette er altså en hel uke siden.

I denne uken er man villig til å bruke flere milliarder kroner på å etablere næringsvirksomhet i det fremste pressområdet vi har i dette landet. Og ikke nok med at man skal bruke milliarder til å etablere næringsvirksomhet, man skal også bruke milliarder til å være med og ivareta boligformål på Fornebu. På toppen av det hele skal skattebetalernes penger gå til et fåtall mennesker som fra før av er blant landets rikeste. Fremskrittspartiets moral går altså ut på at bare man har nok fra før, kan man gjerne få litt mer av skattebetalernes penger.

Det står ganske mye i denne innstillingen om hvordan staten skal bidra, og om hva staten skal gjøre for at vi skal få realisert et IT-senter på Fornebu. Det står særdeles lite om hva de private aktørene skal bidra med. Jeg har lyst til å spørre representanten Hedstrøm: Hvor mange penger forventer man at de private skal gå inn med? Hvordan forventer man at de private skal bidra til den regionale utvikling? Det er ikke nok å inngå avtaler med et stort antall kommuner rundt omkring – det er det materielle innholdet i disse avtalene, og det som skal skje praktisk ute i disse kommunene, som vil være avgjørende for om vi får en utvikling her.

Så har Arbeiderpartiet sagt at eksisterende institusjoner skal stå for undervisning ute på Fornebu. Hva er Fremskrittspartiets tolkning av flertallsinnstillingen? Ifølge Arbeiderpartiet er det jo staten, ikke de private, som skal stå for undervisning, og dermed også fjernundervisning, og bidra til en positiv utvikling i regionene. Så jeg er interessert i å høre Fremskrittspartiets tolkning av også dette spørsmålet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Også Fremskrittspartiet mener det er en offentlig oppgave å ivareta utdanning, opplæring og forskjellige fasetter av det. Vi kan diskutere i en del tilfeller hvem som skal utføre dette, men det er i hvert fall en offentlig oppgave å ivareta at Norge befinner seg på et høyt nivå på dette området.

Og så kommer denne påstanden om subsidiering igjen. Fremskrittspartiet liker ikke å subsidiere – og det går vi ikke inn for i dette tilfellet, heller. Det er jo EØS-regelverket som skal følges, det skal være en kommisjon med uavhengige takstmenn – hvis vi nå kan følge den fremgangsmåten. Det får vi jo se framover, i og med at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i går la fram en betenkning utført av et advokatfirma. Jeg setter også et spørsmålstegn ved at den kommer dagen før vi skal

fatte et vedtak her i Stortinget, når disse føringene fra et politisk flertall og spørsmålet om å legge statlige verdier og eiendommer inn i et selskap har ligget der helt siden vi behandlet IT-meldingen. Jeg syns faktisk det går på seriositeten løs i departementet når man slipper den informasjonen ut dagen før det skal fattes et vedtak. Det kan sies mye om det arbeidet som er gjort der – jeg har alt fått jurister til å se på det – men det får vi komme tilbake til senere, for det rekker vi ikke her i en slik replikkveksling.

Så jeg vil si det klinkende klart: Fremskrittspartiet er imot subsidiering, det er ikke tillatt etter EØS-regelverket. Hvordan skulle vi få subsidiert dette – og forholde oss til internasjonale lover og regler?

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Dette er skandaløst. Ikkje berre anbefaler fleirtalet å vedta at staten skal sitja med eigedomar som skulle og burde vore selde til marknadspris, slik at ein låser ca. 1,6 milliardar kr som vi har bruk for, men i tillegg ber dei Regjeringa om snarast å kjøpa meir eigedom på Fornebu, av Oslo kommune – og slik ha milliardutlegg av same storleik. Dersom det ikkje er det fleirtalet meiner i punkt 4, må dei seia ifrå. Men dersom det ikkje er meininga at staten skal kjøpa, slik det høyrdest ut til i NRK i går, kva skal dei då forhandla med Oslo om – for Oslo har bestemt at dei skal selja til marknadspris.

Så skal staten begynna verksemd alt til hausten. Då er neppe ESA ferdig med sin prosess, sjølv om ein jo kan håpa. Og kva slags verksemd? Kvifor starta undervisning før eit minimum av IT-bedrifter er etablerte? Eg rår fleirtalet til i det minste å trekkja punkta 4 og 5. Skal ein få nyttig samverke mellom kunnskapsindustri og undervisningssenter, må industrien på plass fyrst, elles kan undervisninga sikkert gå føre seg der den går føre seg no, nemlig ved Universitetet i Bergen, ved Universitetet i Oslo eller ved NTNU. Og kva er statens primære engasjement når punkt 6 i vedtaket seier at statens «øvrigt engasjement» er forskning, utdanning, næringsutvikling og samarbeid i regionane? Eg trudde at det var det staten skulle konsentrera seg om – det er jo der staten er god!

Her hadde det sanneleg vore behov for open høyring. Dette er ikkje noko mindre enn ein gigantisk kontantstøtte til Noregs fem rikaste menn – og det er uverdig. Eg fattar ikkje at to parti har late seg ta så grundig ved nasen. Her går Framstegspartiet – partiet for privatisering, minst mogleg statleg innblanding og fri konkurranse – bort og dannar eit gigantisk statselskap! Eg trudde vi var samde om å satsa på aktivt privat eigarskap i næringslivet – slik Framstegspartiet har sagt det i samband med eigarskapsmeldinga – og ikkje på nye statselskap. Det er forbausande. Og ærleg talt, vi skal ikkje halda det mot Framstegspartiet om dei no innrømmer at dei tok feil, innrømmer at dette var ugjennoantenkt og på tvers av partiets ideologiske grunnlag. Det er enno ikkje for seint å snu – eit anna vedtak enn innstillinga i dag ville det stått respekt av.

Merkeleg er det også at Arbeidarpartiet går hen og tar all risikoen for storkapitalen – for det er ei utbygging som elles hadde gått ganske av seg sjølv med privat kapital. I tillegg ser ein bort frå at partiet for lenge sidan har vore med på å disponera midlane som ein skulle få for salet av Fornebu, til Gardermoen – og eg vil tru at tidlegare statsrådar som har stått for flyplassutbygginga, ikkje har gløymt at den saka også skulle finansierast. Hadde dei no endå sagt at midlane skulle nyttast til datamaskinar på skulane, til opplæring av lærarar, til finansiering av vidareutdanning på Fornebu eller endatil til eldreomsorg, skulle vi kunne ha diskutert det. Men å sylta kapitalen ned i eit statselskap på Fornebu, det er femtitalstenking – var det ikkje den gongen ein bygde stålverk og slikt?

Vil så IT-bedriftene koma? Det veit vi ikkje – ni av ti IT-bedrifter har ikkje interesse av Fornebu. IT Fornebu kan visa seg å vera eit luftslott. Det er risikoen. Det hadde vore ein mykje mindre risiko å behalda 8 000 m², slik mindretallet vil. Stortinget burde ha fylgt Regjeringa sitt opplegg om å setja av 8 000 m² til undervisning i Terminalbygningen, og saman med private engasjert seg i oppstart og drift av ei såkalla inkubatorverksemd, leggja IT-føringar på området og selja eigedomen til marknadspris. Inntektene skulle då delfinansiera Gardermoen. Det er ei naturleg oppgåve for staten, ikkje å byggja bustader og driva næring. Men makta rår.

Eg oppmodar Stortinget om å stemma mot innstillinga.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rita Tveiten (A): No er det nok Kristeleg Folkeparti som har vore mest begeistra for kontantstøtteordninga – berre så det er sagt.

I innstillinga ligg det klare føringar om at det er aktuelle kjøparar, i fleirtal, som kan leggja fram ein plan for utvikling av eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Det har i lang tid vore kjent kva Stortinget vil ha når det gjeld innhaldet i dette senteret, og Kristeleg Folkeparti er med i det ynsket. I Innst. S. nr. 232 for 1997-98 understreka alle utanom Høgre, men altså inkludert Kristeleg Folkeparti, behovet for å koma raskt i gang med ei verksemd som kan skapa kopling mellom utdanning og utvikling på dette området.

Representanten Sæle hevda i Bergens Tidende den 18. februar at ho meinte det som no skjer frå Arbeidarpartiet si side, er samrøre av verste sort. Kva meiner representanten Sæle med det? Meiner representanten Sæle at det er negativt at ei stor investeringsgruppe gjev respons i forhold til dei klare krava Stortinget, inkludert Kristeleg Folkeparti, har bestemt når det gjeld innhaldet i dette senteret?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kristeleg Folkeparti er begeistra for å kunna overføra kontantstøtte til tusenvis av småbarnsforeldre. Men vi har aldri meint at vi skulle gje ei slik støtte, omtrent same sum, til dei fem rikaste

mennene i Noreg. Eg er forbausa over at Arbeidarpartiet meiner det.

Vil vi koma raskt i gang? Ja, eigentleg vil Regjeringa koma raskt i gang. Det har ein også lagt opp til, og det støttar eit mindretal i komiteen. Men med det opplegget som vi no har frå Arbeidarpartiet og Framstegspartiet, kan alt stansa ved at EØS eller ESA tar tak i situasjonen. Den einaste sikre måten å koma raskt i gang på, er å selja til marknadspris. Det er uproblematisk i forhold til EØS-reglane. Eg er redd for at det meir er stortingsfleirtalet enn Regjeringa som legg opp til ein unødvendig og tidkrevjande prosess her, samtidig som ein set ein dato for gjennomføringa. Det er ikkje særleg lett å forholde seg til.

Så til samrøreproblematikken: Eg har ikkje så mange minutt til å snakka om det her. Men i eit program på TV som heiter Brennpunkt, sa ein noko om det. Det som eg føler er så merkeleg at ein nesten må bruka slike ord, er at eit parti gjer tvert imot det ein elles er vand med å gjera, og overfører så store midlar til dei fem rikaste mennene i Noreg. Då må det liggja noko anna bak enn det som står i papira.

Øystein Hedstrøm (Frp): Kristelig Folkeparti og de øvrige regjeringspartiene er skeptiske til den modellen og de dimensjoner som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker for det IT- og kompetansesentret som vil bli etablert på Fornebu. Det er selvfølgelig et standpunkt som disse partiene må ha lov til å ha.

I sine merknader trykker de bl.a. NTNU og SINTEF til sitt bryst. De viser til et brev datert 16. februar 1998, hvor man er imot en modell med et kunnskapscenter i regi av én aktør. Men dette er jo ikke riktig, for det flertallet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, har presisert i innstillingen, er at dette IT- og kunnskapscenteret på Fornebu skal styres og organiseres gjennom et samarbeid mellom eksisterende offentlige utdanningsinstitusjoner. Altså: Institusjonene styrer seg selv innad, men skal selvfølgelig samarbeide utad.

I går fikk jeg et brev fra adm. dir. Roar Arntzen i SINTEF, som fullt og helt støtter opp om IT Fornebu. Han sier:

«Derfor har SINTEF engasjert seg i selskapet IT-Fornebu» – de er altså aksjonærer der—«og vi tror at muligheten for å lykkes er stor.»

Altså: Utdanningsinstitusjonene i Norge med SINTEF i spissen trykker IT Fornebu til sitt bryst. Da faller jo bunnen ut av noen av de merknadene som Kristelig Folkeparti har kommet med. Jeg vil spørre representanten Sæle hvordan hun forklarer dette, og om dette vil påvirke Kristelig Folkepartis syn når det gjelder høyskolenes rolle på Fornebu.

Anita Apelthun Sæle (KrF): No har vi jo hatt både NTNU og SINTEF og mange andre på høyring i komiteen, og dei har understreka veldig sterkt at dei vil samarbeida med dei aktørane som måtte koma på Fornebu. Og det er i grunnen naturleg for utdanningsinstitusjonar som står utanfor, og som sjølv sagt vil gripa fatt i det som fak-

tisk kjem, å gjera det. Anten det vert det eine eller det andre selskapet, så har dei understreka at dette vil dei ta tak i, og dette vil dei forholde seg til.

Det som sentrum og Høgre har lagt opp til i merknadene, er at undervisningsinstitusjonane skal ha kontroll over si eiga verksemd. Det har dei alltid hatt, og det bør dei framleis ha. Vi ynskjer ikkje ei bedriftsdanning der ute som gjer at undervisningsinstitusjonar skal verta styrte av eit sameige. Derfor har vi skrive det i merknadene, og dei merknadene står vi fast på. Det er grunnlaget for den universitetspolitikken og den forskingspolitikken som vi har i Noreg, og det er ingen grunn til å forandra den på grunnlag av eit brev som vert referert her frå talarstolen.

Karin Andersen (SV): Representanten Apelthun Sæle sier at IT Fornebu kan vise seg å bli et luftslott. Ja, det kan det, fordi det er ingen særlig god idé. Verken bransjen eller utdanningsinstitusjonene mener det, sjøl om de da denne visjonen ble presentert, på en måte ble revet med i et dragsug fordi alle trodde at alle andre skulle dit, og da måtte de også. Og så har de sagt at de er nødt til å være der som alle andre er. Men nå har det jo vist seg at slik er det ikke.

Første gang vi behandlet denne saken – det er snart halvannet år siden – stod SV alene om å være skeptiske til dette, fordi vi visste at dette var utdanningspolitisk galt, vi visste at det var galt for bransjen, og vi visste også at hvis vi gjorde dette, ville det bli en enorm støvsuger. Så et IT Fornebu-prosjekt som lyktes, ville være en katastrofe for utdanningsinstitusjonene og distriktene. Dessuten hadde ingen undersøkt om dette var den riktige måten å skaffe Norge IT-kompetanse på og gjøre oss konkurransedyktige.

Jeg har da lyst til å spørre representanten Apelthun Sæle: Hadde dere ikke tenkt over dette da dere var med på disse merknadene? Har dere ikke i løpet av behandlingen tenkt over at dere også har vært med på å legge premisse og på en måte bygge opp under denne visjonen som har fått lov til å blåse seg opp og bli enorm, og som på en måte har en sentrifugeeffekt som gjør at det nesten er umulig å stoppe nå? Har dere litt selverkjenning i at dere faktisk burde ha vært mer skeptiske i utgangspunktet?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg trur nok at visjonane var der før våre merknader, og den sentrifugalkrafta som representanten påviser her, kunne nok ha vore der utan at vi var med. Eg ser ikkje bort frå at IT Fornebu er eit luftslott. Derfor har også Regjeringa og vi lagt relativt liten risiko inn i den delen ved å setja av 8 000 m² og ikkje meir enn det.

Elles har eg nok ei kjensle av at vi i sentrum – i alle fall vi i Kristelig Folkeparti – ved dei tidlegare behandlingane av denne saka har strekt oss langt. Men vi har også tru på at ei kunnskapsnæring som har eit forhold til utdanning og forskning, er viktig. Det kan skje andre stader enn på Fornebu, men det kan også skje på Fornebu. Derfor har vi ikkje vore negative til den delen, men då må næringa på plass fyrst. Det er i alle fall punkt nr. 1.

Vil då dette vera ein støvsugar i forhold til lokale stader og lokal IT-næring? Eg håpar inderleg ikkje det, for IT-næringa har jo det kjenneteiknet at ho nettopp kan byggja Distrikts-Noreg ved at ho kan etablere seg kvar som helst og kommunisera svært godt. Derfor har også Kristeleg Folkeparti og sentrum heile tida lagt inn føringer som seier at vi går ut frå at dette ikkje skal gå ut over distrikta. Det har vore ein føresetnad for oss at det ikkje skjer, og eg trur også at vi skulle klart det med det opplegget som Regjeringa har.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ansgar Gabrielsen (H): Da jeg så debatten med Svabø på NRK i går kveld, var det et annet programs tittel som rant meg i hu, og det var X-Files, du tror det ikke før du ser det. Jeg vil si at det jeg så i går, overgikk det. For selv da jeg så det, hadde jeg vanskelig for å tro det. Når en hører Carl I. Hagen snakke om hvor foretrefelig det hadde vært med et statlig engasjement på Fornebu for å bygge utleieboliger, fikk jeg en annen assosiasjon: kull-drift i Barentsburg – alt på ett sted. Det var nesten mer enn fantastisk. Og når jeg hører Rudihagen i dag si at det er fjerde gangen vi behandler dette, så nå må vi – underforstått – bli ferdig, må jeg si at det er helt ufattelig når det i en sak som er oppe til behandling for fjerde gang i dette forum, aldri har vært flere løse tråder enn det er i dag.

Diskusjonen om IT-senteret på Fornebu dreier seg ikke om *hvorvidt* det skal legges til rette for et slikt senter. Det hersker det bred politisk enighet om. Frigjørningen av det gamle flyplassområdet åpner spennende muligheter for å etablere et kunnskapsbasert næringsmiljø, sentralt plassert i forhold til Norges største arbeidsmarked for IT-kompetanse. Det diskusjonen dreier seg om, er *hvordan* vi best kan legge til rette for et konkurransedyktig næringsmiljø som kan bidra til å realisere visjonen om Norge som en ledernasjon innenfor informasjons- og kunnskapsindustrien.

Høyre mener at dette gjøres best ved å selge statens eiendommer til høystbydende med en generell IT-føring på bruken av eiendommene. En slik fremgangsmåte sikrer likebehandling av de forskjellige interessentene, og at de bedriftene som etablerer seg på Fornebu, også er de som har størst tro på denne visjonen. Konkurransedyktige næringsmiljøer har best vekstvilkår når bedriftsetableringene skjer på forretningsmessige vilkår ut fra bedriftenes egen teknologiske innsikt og markedskunnskap.

Dessverre er det slik at Arbeiderpartiet og Fremskrittpartiet isteden har lagt opp til en prosess som i hvert fall må kunne sies å ha kimen i seg til å bli en politisk skandale. De to partiene ønsker et samvirkelag mellom staten og et statlig begunstiget privat selskap som skal realisere IT-senteret på Fornebu. De ønsker ett selskap som skal ha eneansvaret for å realisere IT-senteret, og de gir aller nådigst Regjeringen tre måneder på å utpeke dette selskapet. Så vidt jeg har sett i media, var det tidligere snakk om én måned.

Staten skal skyte inn eiendommer og bygninger og delta som medeier i dette selskapet. Ikke nok med det: Staten skal også sørge for at IT-senteret får overta også Oslo kommunes eiendom på Fornebu. Siden staten etter alt å dømme må kjøpe den eiendommen, kan altså den samlede prislapp bli «ungefähr» 2 500 mill kr. Det er den formuleringen Hagen bruker når han skal anskueliggjøre hvor mange milliarder det er. Fremgangsmåten innebærer kort og godt at den frie konkurransen uteblir og at verdien av statens eiendommer reduseres. Dette statlige engasjementet vil i verdi overgå pålydende av statens aksjepost i Norsk Hydro. At det er snakk om slike enorme statlige engasjement, bærer verken innstillingen preg av eller den meldingen vi har fra Regjeringen, som jo hadde et annet utgangspunkt, og som det er naturlig heller ikke har utredet dette.

Men på NRK TV i går kveld slapp endelig flertallet katten ut av sekken da det ble understreket at man forutsatte at de private investorene skulle inn med et tilsvarende beløp. Det var utsagn som jeg tror ble satt lite pris på av aksjonærene i IT Fornebu AS, et selskap som, så vidt jeg vet, har en aksjekapital på beskjedne 12 mill. kr. Og når Hedstrøm her snakker om dette med å slippe skipsredere og kapitalister til, ja nettopp, det er jo det Høyre vil, men disse kapitalistene vil først og fremst slippe til staten på den finansielle siden. Det er jo den store forskjellen. Sikkerheten for at ting skal lykkes, er jo at folk er villige til å bruke egne midler. Og jeg vil minne om at statens samlede portefølje i SNDs egenkapitaldivisjon, hvor 250 bedrifter har fått et statlig puff til å komme i gang er halvdelen av det beløpet som denne forsamlingen nå er villig til å bruke på dette.

Fremgangsmåten er ikke bare kostbar for staten, den er også prinsipielt svært betenkelig. Kravene som stilles til utbyggingsselskapet, ser ut til å være skreddersydde for én interessent – nemlig IT Fornebu AS. Det betyr at selskapet får et uforholdsmessig forsprang på andre interessenter i den korte tiden som Arbeiderpartiet og Fremskrittpartiet har tildelt Regjeringen. Jeg vil kalle det for nådetid.

Det har ikke manglet på antydninger om klare beskyldninger om samrøre mellom LO, Arbeiderpartiet, Norsk Investorforum osv. i denne saken. Jeg vil ikke bli forundret om det skulle vise seg at det er enda verre enn de antydningene vi allerede har hørt.

Et spørsmål i samrøresammenheng som har interesse, er: Når oppstod det en endret holdning i arbeiderpartiregjeringen hva man skulle bruke Fornebu til og hvilke verdier som skulle ligge der? Eller sagt på en annen måte: Hvor kan man i stortingsmeldingen se at det er en aktiv gruppe som jobber målbevisst mot å skaffe seg den kanskje mest attraktive eiendommen som ikke er bebygd, av vittige tunger omtalt som «indrefiletten på Snarøen»?

La oss gå litt tilbake i tid. Ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 1 for 1992-93 om ny flyplass på Gardermoen, ble det vedtatt at statens andel av verdiene på Fornebu skulle tilføres utbyggingsselskapet og nyttes til utbyggingen av ny hovedflyplass på Gardermoen. Verdien ble den gang anslått til 2 milliarder 1992-kroner.

Regjeringen Harlem Brundtlands vurdering var så sent som høsten 1994 følgende:

«Regjeringen antar at verdien i 1999 med like stor sannsynlighet vil være større enn 2 000 mill. 1992-kr som mindre».

Det ble slått fast i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 9 for 1994-95. Dette sitatet er en sikker indikasjon på at Regjeringen frem til da i hvert fall ikke hadde i tankene å legge føringer som kunne redusere verdien. I så fall måtte jo Stortinget ha blitt orientert om dette.

Endringen i Regjeringens holdning kom etter at Norsk Investorforum hadde levert rapporter til Regjeringen som statsråd Hernes hadde betalt 100 000 kr for, og LOs mann i Regjeringen, statsråd Totland, ved sitt Statsbygg også hadde bevilget 100 000 kr til.

Det fremgår nemlig av St.prp. nr. 1 for 1996-97 for Samferdselsdepartementet, under ledelse av statsråd Opseth og statssekretær Rudihagen, at nå var tiden kommet for å ta andre hensyn enn hva som tidligere hadde vært anført. Nå het det plutselig at «og skal vurderes ut fra god økonomiforvaltning, generelle politiske mål og ønsket samfunnsutvikling i Oslo-regionen».

Samme måned som denne proposisjonen ble lagt frem for Stortinget, blir IT Fornebu AS etablert, hvor en av aksjonærene altså er LO.

Disse nevnte formuleringene var som skapt for denne gruppen som fra nå av i realiteten styrte utviklingen. Ja, det var sågar Norsk Investorforum som fikk i oppdrag av Næringsdepartementet og Statsbygg å arbeide for å finne kompetente investorer som kunne være villige til å satse økonomisk for å utvikle relevant næringsvirksomhet på Fornebu. Så vidt jeg har skjönt, trengte man ikke gå langt, faktisk fant man vel de fleste – for ikke å si alle – i en beskjedne krets rundt seg selv.

Jeg kritiserer ikke Norsk Investorforum eller aksjonærene i de to involverte selskapene, IT Fornebu AS og IT Fornebu Eiendom AS. Tvert imot: Jeg vil gratulere dem.

Da jeg så TV-debatten i går kveld, hvor Carl I. Hagen snakket om visjonene, behovet for boliger, paradigmeskifte osv., skjønnte jeg at her har man nådd frem.

Det jeg kritiserer, er den måten saken har blitt behandlet på av den forrige regjeringen. Man lot seg tydeligvis blende av en idé, og nærmest ukritisk til siste slutt ble man med på ferden. At man har fortsatt den intime samrøren langt inn i avgivelsen av denne saken, registrerer jeg at det er flere enn meg som har observert.

Det forhold at Norsk Investorforum lyktes med å få med LO på eiersiden, må vel kunne kalles et vellykket grep. Jeg kan ikke tolke det annerledes. Å ha LO-bossen på laget ble nok vurdert som verdifullt, for å si det forsiktig.

Det kanskje aller beste bevis på nettopp det er etter mitt skjønn det brevet som næringskomiteen mottok 3. juni i fjor, da vi behandlet St. meld. nr. 38 for 1997-98. I dette brevet slår LO fast at IT Fornebu har det beste opplegget og bør foretrekkes som aktør. Man legger sågar inn et par betingelser for sin støtte, nemlig at hele området må inngå, og det må kun være én utbygger. At LO faktisk også hadde en rolle som aksjonær, er ikke nevnt i brevet – tilfeldigvis, kan hende.

Det er grunn til alvorlig bekymring når sentrale aktører i prosessen på forskjellige tidspunkter har hatt roller som lett kommer i konflikt med hverandre. En rekke ting tyder på et usunt samrøre mellom IT Fornebu AS, Arbeiderpartiet og fagbevegelsen. Fremskrittspartiets standpunkt anser jeg mer som en tilfeldighet. Det er et demokratisk problem når premisser for politiske vedtak legges utenfor åpne, demokratiske prosesser, og de enkelte aktørene har uklare roller og motstridende lojaliteter. Dette var bakgrunnen for Høyres kritikk av at Arbeiderpartiet i regjeringssposisjon på mange områder oppmuntret til et uheldig samrøre mellom offentlige og private interesser. Den praksisen synes å være videreført i Stortinget i opposisjon.

Hva gjelder forskning og utdanning, mener Høyre at statens rolle må være å legge til rette for at etablerte forsknings- og utdanningsinstitusjoner etter eget ønske kan etablere seg på Fornebu og samarbeide med næringslivet. Derfor støtter vi Regjeringens forslag om å avsette 8 000 m² i terminalbygningen til undervisningsformål, og jeg har registrert at de aktuelle utdanningsinstitusjonene mener at det anslaget er tilstrekkelig. Et likeverdig samarbeid mellom næringslivet og utdanningsinstitusjonene kan gi betydelige ringvirkninger for verdiskaping, utdanning og forskning over hele landet.

Alliansen Arbeiderpartiet–Fremskrittspartiet ønsker imidlertid at det halvstatlige utviklingsselskapet skal ha fast styring med utviklingen av både nærings- og utdanningsaktiviteten på Fornebu. Vi får se hva det blir til. Jeg har registrert at sentrale utdannings- og forskningsmiljøer frykter at flertallets opplegg betyr en overstyring av utdanningsaktiviteten på Fornebu. Det er en frykt jeg deler. Overstyring av etablerte utdanningsinstitusjoner vil være et brudd med disse institusjonenes tradisjonelle, uavhengige rolle, og kan få store negative konsekvenser.

All erfaring tilsier at kompetansebaserte, kreative miljøer trives best innenfor fleksible organisatoriske rammer. Forandringsorienterte, interaktive miljøer blir lett hemmet av rigide organisasjonsstrukturer som flertallet her legger opp til. Rammene for et IT- og kompetansesenter på Fornebu bør derfor utformes i et likeverdig og frivillig samarbeid mellom næringslivet og det akademiske miljøet.

Så noen ord i forhold til dette med åpne høringer. På bakgrunn av de mange uavklarte spørsmålene som forelå, foreslo Høyre åpne høringer om byggingen av et IT-senter på Fornebu. Åpne høringer ville kunnet åpne de «lukkede rom» for offentligheten og rydde de verste mistankene om samrøre av veien. Det er desto mer bemerkelsesverdig at Arbeiderpartiet og særlig Fremskrittspartiet blankt avviste forslaget om åpne høringer. Er det gleden over endelig å få innpass i de lukkede rom som har fått Fremskrittspartiet til å gå imot dette med åpne høringer?

Jeg må si at det er bemerkelsesverdig når Hedstrøm her i dag viser til et brev han har mottatt fra SINTEF – av alle, en stor, seriøs aktør innenfor dette – ved sin direktør Arntzen. Han sender et brev til et parti dagen før debatten, seks dager etter avgivelse av innstillingen i komite-

en, for liksom å understreke og prøve å få klarhet i hva man mener. Det var nettopp dette som var begrunnelsen for at Høyre foreslo åpne høringer, og at vi ikke kunne ha foreslått det før. Den babelske forvirringen var jo total. Disse utdanningsinstitusjonene, høyskolene og universitetene, hadde gitt entydige signaler om hvor foretrefelig denne pakken til Norsk Investorforum var. Når de begynte å få vekk innpakningspapiret og fikk se hva det var, så begynte faksene og telefonene å komme. Derfor kunne vi heller ikke foreslå åpne høringer før.

Og jeg må si at ikke minst dette med selskapsdannelsen, som vi fikk greie på i går kveld, hvor det er flertallets idé å ha et statlig engasjement som overgår pålydende av statens aksjer i Norsk Hydro, og som betyr at den største selskapsdannelsen som staten har gått inn i sammen med private, det skal altså ikke være omtalt med ett ord i innstillingen. Det er ikke bare en politisk skandale, det er mangel på respekt for å utrede et grunnlag for at denne forsamlingen kan få treffe en sikker beslutning.

Nå har vi denne uken fått Finansdepartementets redegjørelse for hva som har skjedd i de 11 største prosjektene staten har vært involvert i. Det er bare ett ord som er dekkende. Det er *skandale*, fra a til å, hva gjelder budsjettoverskridelse og mangel på avdekking av konsekvenser det kan få hvis vi gjør det. Og nå skal vi altså gå inn på selskapsdannelser som er historiske, ikke bare at det er innenfor den største vekstnæringen, som har det høyeste lønnsnivået, som har de beste fallskjermene, og som har de fleste opsjonsavtalene, men det er altså det største engasjementet staten har sammen med private investorer.

Og når samferdselsministeren står i spontanspørretimen i går og – jeg holdt på å si – anskueliggjør den ene milliarder etter den andre, hva det vil ha av konsekvenser, så er det meg totalt uforståelig at ikke Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet føler behov for en åpen høring i denne saken. For er det én ting jeg er sikker på, er det at dette ikke er siste gangen denne saken er til behandling i denne sal, selv om det innebærer at det blir en femte runde. Den trenger vi!

Presidenten: Var det slik at representanten Gabrielsen skulle ta opp et forslag?

Ansgar Gabrielsen (H) (fra salen): Det er helt rett, president, og forslaget er omdelt på representantenes bord.

Presidenten: Da har Ansgar Gabrielsen tatt opp det forslaget han til slutt refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Representanten Gabrielsen har gått høgt ut på banen i denne saken. Det har han gjort tidlegare, og det held han fram med, med ein insinuasjon om samrøre og vedtak i «lukkede rom» for å mystifisere heile prosessen, utan at han dokumenterer noko som helst. Men det skal skapast eit inntrykk av at her går det føre seg noko som ikkje toler dagens lys.

I NRKs kveldsnytt 9. februar blir Høgre referert på at dei meiner at det er ein «politisk skandale», som dei gjentar nå, at eit politisk fleirtal på Stortinget ser ut til å ville gje skipsreiar Fred. Olsen ei stor tomt på Fornebu til subsidiert pris. Og Gabrielsen uttalar:

«Når det nå kan synes som om de trekker ut en enkelt reder og skal begunstige med et etter mitt skjønn ikke ubetydelig beløp i subsidier ved kjøp av en eiendom, så synes jeg vel kanskje at det lukter et eller annet ...»

Eg må be Gabrielsen dokumentere påstanden sin.

Kva er det i fleirtalsinnstillinga som seier at Fred. Olsen skal subsidierast, når det uttrykkeleg er sagt at EØS-takst skal leggest til grunn for statlege eigedomar dersom ein skal gå inn i eit felles eigarselskap? Kva er det då i innstillinga som kan gje heimel for påstandar om at her skal det vere ei statleg subsidiering av Fred. Olsen?

Ansgar Gabrielsen (H): Når det gjelder samrøre eller ikke samrøre, så har jeg gått gjennom en del faktiske ting, og jeg vil si at bevisbyrden nå ligger på dem som har fått det til at det å gå imot disse tilfældighetene – som er ti, tyve, tredve, og man kan ramse opp nærmest så mange man vil – ikke har noe for seg.

Så til dette med subsidielementet: Er det noen som har innbilt seg at denne investorgruppen hadde til hensikt å gjøre det Rudihagen i går kveld sa at de skulle, nemlig å gå inn med et tilsvarende beløp? Her har man selvfølgelig gjort som alle eiendomsutviklere som har litt i hodet, gjør. De får selvfølgelig tak i en som sitter på en stor, verdifull tomt, og som så går inn i selskapet med den. Deretter oppretter man et lite utbyggingsselskap med et minimum av aksjekapital, og så blir man forespeilet noen gevinster langt inn i en usikker framtid. Det er jo dette som er ankepunktet, det er dette som er subsidielementet i saken. Hvorfor i all verdens rike skulle vi det? Hvis det er slik at disse investorene skal inn med et tilsvarende beløp – altså 2,5 milliarder kr, som Rudihagen antydte i går kveld – vil jo mye av subsidielementet for den delen være borte, men jeg har vel liten grunn til å anta at det er tilfellet. Det er jo nettopp fordi man slipper disse enorme kapitalutleggene at dette har vært interessant.

Statens andel på 2,5 milliarder kr: Hvis staten skulle ha avkastning fra dag én på det, så vil det med dagens rentenivå være ca. 1 mill. kr i avkastning pr. arbeidsdag. Det tviler jeg på at man har forespeilet seg i Norsk Investorforum – ei heller andre steder. Men jeg tror denne gruppen som vi har med å gjøre her, er folk som ikke selger for 90 øre det de kjøper for 1 kr. Det er nok helt andre ting. Poenget mitt er, som jeg sa i innlegget mitt, at flertallets innstilling sier i realiteten ikke noe som helst. Det er jo bare slike formuleringer som man kan ha i en hvilken som helst 17. mai-tale. Det er det *konkrete* denne forsamlingen må ha for å kunne fatte en beslutning av så vidtgående karakter som det her er snakk om.

Øystein Hedstrøm (Frp): Representanten Gabrielsen slår virkelig på stortromma i denne saken og har en rekke

ganger sagt at dette er en tilnærmet skandale. Og det er ganske tøft til en Høyre-representant å være!

Jeg skal si det en gang til: Fremskrittspartiet er positivt til åpne høringer, men Gabrielsen kommer jo kvelden før avgivelse, etter alle de ordinære høringer og innspill. Han nevnte at vi hadde fått noen fakser i etterkant, men det blir jo veldig tynt, da, når det skal være begrunnelsen for å ha en åpen høring. Så hvorfor følger ikke Gabrielsen og Høyre Willochs råd og det han uttalte i samband med Lund-kommisjonens behandling, om at skal man ha en åpen høring, må den jo ha en misjon og komme parallelt med det arbeidet som Stortinget og komiteene gjør, og ikke slik som det her er gjort, som et fordekt utsettelsesforslag. Når Høyre mener at denne saken nærmer seg en skandale, hvorfor har man da ikke vært mer aktpågivende og ansvarsbevisst i forhold til sitt syn og fremmet forslaget om åpen høring langt tidligere? Da hadde Høyres forslag unngått å bli sett på som et utsettelsesforslag. Det ville også sannsynligvis fått flertall med Fremskrittspartiets støtte.

Ansgar Gabrielsen (H): Det er jo ofte et problem, slik jeg selv opplever, at man skriver både sine egne innlegg og replikker før man har hørt innleggene. Men jeg synes det skulle være relativt godt anskueliggjort gjennom mitt innlegg hvorfor det ville være fornuftig å ha en åpen høring og få en utsettelse av denne saken, på bakgrunn av alt det vi har fått greie på i etterkant. Hedstrøm sier at det er tøft av en Høyre-mann å snakke om skandale. Jo, det har vært en viss utvikling i Høyre også, kan jeg berolige Hedstrøm med.

Jeg så på skjermen i går kveld at Carl I. Hagen brukte et par av sine relativt vante knep, det gjaldt eksempelvis Willoch, som en av de store. Man skal liksom assosiere Willoch og Hagen – man skal liksom sitte tilbake med det inntrykket. Da kan jeg fra denne talerstol overbringe i realiteten en hilsen til Carl I. Hagen fra nettopp Willoch, som har sendt meg en faks i dag – Hagen skal selvfølgelig få hele denne A4-siden etterpå, men jeg kan sitere noe som kan ha interesse:

«Hvis man skulle legge noen vekt på undertegnedes synspunkter, hvilket det gleder meg at Carl I. Hagen sier at han gjør, må konklusjonen bli: Det bør absolutt holdes åpne høringer om IT-Fornebu.»

Så hvis Willochs ord skal være avgjørende og styrende for hva Carl I. Hagen til slutt måtte mene, er svaret gitt. Det blir åpen høring om dette, og alle de tingene som er sagt eller ikke sagt, halvkvadede viser og hva det måtte være, vil kunne bli flombelyst under full offentlig dekning. Fremskrittspartiet har da oppfylt Willochs ønske, hvilket jeg forstod ville kunne glede Hagen.

Karin Andersen (SV): Det ser ut som om makta er på parti med IT Fornebu, men det ser ikke ut som om fornuften er det. Slik saken har vært håndtert hittil, synes jeg ikke det har bidratt til at fornuften har fått nok plass etter at åpenbarelsens rus har lagt seg. Er ideen god, er dette den riktig måten å styrke IT-kompetanse og utdanning i Norge på? Den skepsisen føler jeg også har økt i Høyre,

sjøl om Høyre også har vært med på denne bordet fanger-saken som oppstod som en visjon og en åpenbarelse, og som nå kanskje framstår som noe mindre hyggelig og attraktivt for Høyre.

Når man hører at representanter fra næringen, slik som Ditlev-Simonsen fra IBM i TV-debatten i går, sier at IT Fornebu er gammelmannsvisjoner, Silicon Valley-tankegangen er passé og at pengene bør brukes i skolen, er da Ansgar Gabrielsen og Høyre uenig i et slikt synspunkt? Er dere ikke nå – hvis dere kjenner ordentlig etter – litt mer i tvil om det var riktig å være så positive i utgangspunktet som det dere var?

Ansgar Gabrielsen (H): Representanten Andersen påstår at det ble brukt uttrykket «gammelmannsvisjoner». Det skal jeg ikke ha sagt noe om, men jeg registrerer at det er godt voksne folk som holder på med dette. Hvis man ser på investorene, så er det ikke junioravdelingene i konsernene som har tatt seg av saken.

Når det gjelder at «bordet fanger», så sa Høyre og Fremskrittspartiet i november/desember 1997: Greit, vi etablerer en næringspark der ute med IT-føring osv., men vi vil ikke inn i noen som helst innblanding med statlig engasjement. Det var liksom vår idé, underforstått at hvis det var slik at det var interesse for å etablere et IT-kompetansesenter og det var investorer som stod i kø for å være med, så syntes vi det for så vidt var greit i det relativt store arealet det var snakk om.

Jeg har sagt fra dag én at jeg ikke er mer katolsk enn at jeg stryker IT-føringene den dagen det viser seg at næringen ikke har noen interesse av å etablere et IT-senter. Det ville jo være vanvittig å la disse arealene ligge ubenyttet fordi om akkurat den næringen ikke vil ut dit. Jeg antar at Regjeringen vil komme tilbake samme dag den måtte få slike indikasjoner, for da må vi selvfølgelig fjerne de føringene som er lagt, og få til noe annet, for her må en jo kunne greie å få til næringsvirksomhet. Hvis man ikke kan få det til på Fornebu, er det heller ikke andre steder i dette landet man burde få det til. Men ankepunktet er jo det statlige, tunge og massive engasjementet.

Angående utdanningsbiten i dette, registrerer jeg at det spriker totalt mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet når det gjelder hva de forestiller seg at man skal ha der ute. Det hadde ikke vært unaturlig om en del av dette hadde vært avklart, gjennom innstillingen først og fremst.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Odd Roger Enoksen (Sp): Den debatten vi har i dag om etablering av et IT-senter på Fornebu, føyer seg inn i rekken av flere debatter som alle har hatt ett til felles: Det er faktisk nærmest et enstemmig storting som ønsker at det skal etableres et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Regjeringen har nå gjennom St. meld. nr. 13 etter min oppfatning lagt til rette for etablering av et senter fullt ut i tråd med de forutsetninger som Stortinget har lagt i tidligere behandlinger.

Det er reservert et tilstrekkelig areal til undervisningsformål der det kan inngås direkte avtaler mellom staten og undervisningsinstitusjonene. Det er lagt til rette for at flere aktører skal kunne etablere seg, det er ikke bare én aktør som skal kunne stå for utbyggingen på Fornebu, og staten skal også bidra til nyskaping og næringsvirksomhet gjennom såkalt inkubatorvirksomhet.

Sentrumspartiene og Senterpartiet har i tidligere innstillinger også gått inn for at staten skal kunne delta gjennom felles selskapsdannelser, eller gjennom langsiktige festekontrakter. Likeså har et flertall sagt at etablering av et IT-senter på Fornebu ikke skal gå på bekostning av tilsvarende virksomhet i landet for øvrig.

For Senterpartiet har det vært en viktig premiss at et IT-senter på Fornebu skal gi positive ringvirkninger også til resten av landet. Dette er mulig å få til på flere måter, og det er delvis beskrevet i tidligere innstillinger. Men det må være en klar forutsetning at både staten og private er villige til å satse penger på utvikling av kompetanse og næringsutvikling, ikke bare på Fornebu, men også i andre deler av landet.

Gjennom flertallets opplegg legger nå staten betydelige midler inn i et halvstatlig selskap på Fornebu uten at det på noen måte er avklart hvor mye midler private skal inn med, uten at det er avklart hvor stor statens eierandel skal være, og hvor det i tillegg legges inn som en premiss at staten skal erverve eiendommer fra Oslo kommune dersom det er nødvendig for å skaffe tilstrekkelige arealer – og på toppen av det hele: Dette gjør man uten at det overhodet er dokumentert eller framkommet som et krav fra noen at staten skal bidra med så mye midler.

Jeg må si at dette er nokså spesielt. Her er man villig til å bruke beløp i størrelsesorden opp mot kanskje et par milliarder kr for å få etablert et IT-senter og et boligområde på inntil 2 100 boliger i det som antas å være landets mest attraktive tomtområde. Dette er en statlig tilrettelegging for etablering av arbeidsplasser, som mangler sidestykke i norsk historie! Og det gjøres i et område som karakteriseres som det mest attraktive i Norge, i den mest ekspansive næringen vi har for tiden, og på toppen av det hele: i det området som er motoren i sentraliseringen her i landet.

Det senteret det nå legges til rette for av flertallet, er av en helt annen dimensjon enn det jeg har sett for meg. Når det i tillegg ikke legges inn tilstrekkelige føringer for å sikre en regional dimensjon i dette, frykter jeg at flertallet har gitt seg ut på en ferd som vil kunne få dramatiske konsekvenser for utviklingsmulighetene i denne næringen i resten av landet.

Jeg har, ærlig talt, problemer med å forstå hva som er drivkraften i denne saken. Jeg har hørt at det uttrykkes irritasjon over at departementet har brukt for lang tid på å få fram saken, at det ikke er gjort nok fra næringsministerens side.

Hvor står vi så i dag?

- Bærum kommune har ikke stadfestet reguleringsplan for området. Det er ikke departementets ansvar.
- Miljøaspektene ved etterbruk av Fornebu er ikke tilstrekkelig avklart.

- Det er ikke avklart om det i det hele tatt er bedrifter som ønsker å etablere seg på området, til tross for at man er villig til å legge inn betydelige statlige midler i et felles selskap.
- Det er ikke avklart hvor stor statens eierandel i et felles selskap skal være, og det er overhodet ikke tatt stilling til hvor mye midler man skal forvente at de private skal gå inn med.
- Det er ikke avklart hvordan statens andel skal finansieres, for det er ikke så enkelt som å si at staten bare skal legge inn eiendommer. Alle partier på Stortinget har faktisk budsjettert med at midlene fra salget av dette området skal brukes til andre formål.

Jeg tror fortsatt at et IT- og kompetansesenter på Fornebu kan være en god idé. Jeg tror det er mulig gjennom et samspill mellom undervisning, forskning og næringsutvikling å legge til rette for at IT-relaterte næringer skal kunne utvikle seg positivt i Norge, og at en mangeårig vekst skal kunne fortsette. Jeg tror imidlertid ikke den modellen Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet legger til rette for, er noen god modell. Risikoen er for stor, staten bruker penger på et prosjekt som sannsynligvis kunne ha vært finansiert mer eller mindre uten statlig deltakelse, fordi det så langt ikke er framkommet som noen forutsetning at staten skal engasjere seg med milliardbeløp. Jeg tror det skulle være mulig å legge de nødvendige føringer og betingelser inn i et salg, slik at man kan oppnå de næringsmessige virkninger staten er ute etter uten å bruke store statlige midler på dette.

Denne saken er ikke avsluttet. Stortinget må på et senere tidspunkt ta stilling til de økonomiske sider ved etableringen. Jeg frykter det kan bli en ubehagelig overraskelse, og jeg venter i spenning på å se hvilke tiltak Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har tenkt å kutte i når man skal dekke inn de 2,3 milliarder kr som nå forsvinner ut av budsjettet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mimmi Bæivi (A): Den IT-kompetanse som fins i Oslo-regionen, er svært sårbar sett i et internasjonalt perspektiv. Ser representanten Enoksen noe behov for at det utvikles et sterkt sentralt miljø som kan sikre at Norge kan spille en rolle i framtidens IT-samfunn? Det miljøet må også påta seg et spesielt ansvar for å bidra til å forme en drivkraft for utvikling av sterke regionale miljøer i distriktene, slik at disse miljøene i fellesskap kan representere den samlede IT-kompetansen i Norges framtid. Dette sa representanten Enoksen seg enig i i sitt innlegg. Men hva er det da i innstillingen han er imot – eller den konkrete modellen, som han nevnte?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det trodde jeg var tilstrekkelig klart sagt i mitt innlegg. Jeg tror dette kan bli et senter som både skal ha nasjonal betydning og som skal kunne trekke til seg internasjonal kompetanse. Det som er mitt poeng, er imidlertid at jeg tror dette er mulig å få til uten at staten bruker et par milliarder kroner i et felles eiendomsselskap på Fornebu. Jeg tror, og det har

vist seg gjennom de høringene som bl.a. komiteen har avvirket, at det er interesse fra selskap som ønsker å bidra til utviklingen av et IT-senter på Fornebu, men ingen av dem har stilt som en forutsetning at staten skal legge inn minst et par milliarder kroner for å være med på utviklingen av dette. Ingen av dem har satt som en premiss at staten skal kjøpe eiendom av Oslo kommune for å være med på utviklingen av dette. Og det er det som blir riv ruskende galt med den modellen som Arbeiderpartiet nå velger. Uten å ha spurt om det i det hele tatt er nødvendig, er man altså villig til å bruke minst et par milliarder statlige kroner på å etablere dette IT-senteret. Og jeg snakker ikke om subsidiering, for det tar jeg som en selvfølge at Arbeiderpartiet ikke ønsker å være med på å legge til rette for. Men pengene skal hentes ut av statsbudsjettet, de skal dekkes inn på andre områder. De pengene kunne vært brukt til å etablere IT-utdanning. Man kunne kjøpt datamaskiner til skoleverket og rustet opp skolevesenet i store deler av landet for det beløpet vi her snakker om skal legges inn i næringsutvikling på Fornebu, i et område hvor det er helt unødvendig å bruke disse pengene. Det er mitt ankepunkt mot denne måten å bruke penger på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Karin Andersen (SV): Trenger vi et nytt IT-senter i det hele tatt? Hvis vi gjør det: Skal det ligge på Fornebu, og hvorfor skal det ligge der? Hvor mye vil det koste? Hva kan vi tjene på det? Hvem vil tjene på det? Og hva er alternativbruken av pengene?

IT Fornebu er etter SVs syn en visjon som er basert på rein synsing. Lykkes visjonen, vil det være en katastrofe for Utdannings-Norge utover hele landet og for IT-bransjen, fordi det vil virke enormt sentraliserende. Mislykkes det, vil det være nesten like ille, for da har en brukt mye penger som burde blitt brukt på en mye nyttigere og bedre måte.

For 1 ½ år siden var SV litt aleine om å forstå at denne keiseren ikke hadde noen klær på seg, og at IT Fornebu var et vaskeekte barn av en uhellig allianse mellom redere, som Fred. Olsen, LO, Arbeiderpartiet og etter hvert også Fremskrittspartiet. Ideen om IT Fornebu har blitt solgt, kjøpt og slukt av nesten alle før noen så at det ikke var et eneste gram kjøtt på beinet. Så ble det framstilt som om alle andre skulle være med på dette, og at alle som hadde betenkeligheter med det, var imot IT-kompetanse og -utdanning. Det kan på en måte ikke være mer omvendt.

Det ble: Vil du være med, så heng på.

Jeg fikk brev fra mange utdanningsinstitusjoner rundt om i landet, som sa: OK, dette kommer, og vi må være med. «If you can't beat them, join them.» Det ble skapt en forestilling om at dette var noe som kom, og at man måtte være med. Men det var altså ingen i IT-bransjen som hadde bedt om det, det var ingen i høyskolene og universitetene som hadde bedt om det, men de ble på en måte skremt av frykten for å være blant dem som datt av lasset.

Fornebu er et ypperlig boligområde. Ett forslag kunne jo være at både staten og Oslo kommune brukte muligheten til å skaffe seg fine tomtearealer, som både byen og staten trenger. De burde selges. Hvis de skal selges billig, og det skal gis bort penger til noe i forbindelse med denne saken, burde de f.eks. vært gitt bort til studentboliger – det hadde vært god utdanningspolitikk – eller til allmennyttige boliger, som også trengs. Da hadde det altså vært gitt til noen som faktisk trenger det.

Hvis arealet skal selges til høystbydende, og det bør være prinsippet, vil jeg si at det skal selges til markedspris, og så skal man sette pengene inn i skolen, gjerne i grunnskolen, bruke det på IT-utstyr, på kompetansebygging og ikke minst på lærerne. Mange av dem vet ikke opp ned på en datamaskin, og det er ikke fordi de ikke vil, men fordi de ikke får nok midler til etterutdanning. Styrk universitetene, og styrk forskninga!

Det Arbeiderpartiet og flertallet nå legger opp til, risikerer å rive opp kompetansetiljøer både i nærings- og i utdanninga og sette oss mange år bakover i tid. De som har laget denne ideen om IT Fornebu, eier ikke den kompetansen som skal til for å utvikle IT-nærings- og IT-kompetansen i Norge framover. Vi burde heller bruke de pengene i høyskolesektoren, i universitetene og på institusjonene, som i utgangspunktet vet hva de driver med, og som kan gjøre den jobben uten å ødelegge kompetansetiljøene landet rundt. I stedet satses det altså på de glade amatører innen IT-bransjen gjennom IT Fornebu. Hva slags eierandel staten får og hvordan disse verdiene skal sikres, er helt usikkert. Hvorfor mener f.eks. Arbeiderpartiet at det er bedre å bruke penger på et kompetanseprosjekt som nesten ingen vil ha, framfor å bruke disse verdiene i skolen? Det har vi ikke fått noe svar på. Og når mange vil satse på dette området, forsterke IT-bransjen og få dette markedet til å fungere, hadde det ikke da vært riktig at man hadde satt seg ned og analysert hvilke områder på IT-feltet det hadde vært riktig å satse på, hva som får virkninger for forsknings- og utviklingsprosjekter og kompetanse generelt? Det får man ikke vite med den metoden man har brukt nå.

Det har også i saken vært satt lys på at disse pengene faktisk er bestemt brukt til noe annet. De var lagt inn som en forutsetning for vedtaket om Gardermoen, de skulle gå til å finansiere den. Slike ting blir lett glemt. Jeg skal ikke avspore debatten, men jeg har lyst til å minne om at en del prosjekter kan bli vedtatt med slike føringer, og man får økonomien i havn fordi man har slike føringer. De fleste prosjekter sprekker – det har vi sett. I tillegg går man i ettertid vekk fra den finansieringa man har lovt. Jeg tror ikke jeg bør forklare så veldig nøye at dette skaper både mangel på økonomisk styring og problemer med å få aksept for de beslutninger man fatter når man bruker slike metoder.

Mange andre spørsmål er ubesvarte. Skal f.eks. investorene skyte inn tilsvarende, slik som det ble sagt på en TV-debatt i går? Det står ingen ting om det noe sted. Og hvordan skal et slikt selskap styres?

Saken om IT Fornebu viser i alle fall en ting, og det er at ingen ting er umulig i politikken bare du er rik nok og

kjenner de rette personene. Men det som har skjedd i denne saken, synes jeg er grovere enn det som er vanlig her til lands.

Jeg har tenkt veldig mye på hva det er som har foregått på bakrommet i denne saken, og da tenker jeg ikke på samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og Investorforum, for det er lett å gjette seg til. De gutta der er ganske lommekjente i buksene på Arbeiderpartiet, de har vært der før og de vet hvor de skal trykke. Men én aktør har sittet her og trukket i trådene, fått ønskene sine inn i innstillinga og fått det som man har villet. Det bekreftet representanten Hedstrøm i sitt innlegg, der han skreddersydde dette for rederne, som det ikke var mulig å gi mer til fordi de jo har fått null i skatt fra før, så nå må de få det i cash. Men jeg lurer på hva som har foregått på bakrommet mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Den ene dagen erklæres Fremskrittspartiet som den store fienden, den man skal slåss mot. Man kjefter på sentrum for å gi Fremskrittspartiet for stor innflytelse i norsk politikk. Jeg kan ikke være mer enig med noen enn jeg er med Arbeiderpartiet i det, vi må få slutt på det. Men hva gjør de så? I store, viktige saker tar de med seg Fremskrittspartiet inn på bakrommet og kommer ut igjen med blussende kinn som nyforelskede tenåringer, og vil ikke si hva de har gjort. De vil heller ikke at vi skal få vite det, for de vil ikke ha åpne høringer. De har sett et lys sammen, og det skal ikke andre få se.

Det er svært mange uavklarte spørsmål i denne saken, og sakens realitet er faktisk ganske alvorlig. Jeg oppfatter at denne saken i stor grad dreier seg om Utdannings-Norge og om vi skal få satt Utdannings-Norge på skinner og hvor de skal stå. Hvis visjonene om IT Fornebu og Investorforum blir realisert, vil det få store negative konsekvenser, både for bransjen og for utdanninga. Det er andre måter å gjøre dette på som vi vet virker, og da burde vi gjøre det.

Jeg må si at jeg er stygt redd for at den stemninga som ble skapt rundt dette prosjektet i utgangspunktet og som gjorde at alle partier, bortsett fra SV, følte at de måtte være med, den har gjort at vi har fått en bordet fanger-situasjon, som det nå er vanskelig å komme ut av. Den eneste muligheten er kanskje at det plutselig kommer for en dag at det vil koste dem som skal inn i dette prosjektet, flere milliarder kr å være med. Jeg tror i likhet med representanten fra Høyre som var på talerstolen i stad, at de pengene ikke vil komme på bordet. Vi vil måtte finne andre løsninger. Da ønsker jeg at IT-næringa sjøl og Utdannings-Norge skal legge sterke føringer på hvordan de ulike partier skal behandle det spørsmålet, og ikke sterke lobbyist-grupper, som slett ikke trenger slik bistand som det de har fått gjennom denne saka.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Karin Andersen gjer eit veldig stort poeng av at Arbeidarpartiet og Framstegspartiet samarbeider i denne saka. I neste sak me skal handsama i Stortinget, er SV og Framstegspartiet åleine om ein merknad. Eg vil bare nemna at alliansane varierer

frå sak til sak i denne salen. Der er heller ikkje SV reine på hendene, om det var meininga å gje inntrykk av det.

Det som kan seiast om SV, er at dei har vore konsekvente i denne saka. Men eg lurer enno på om Karin Andersen har brukt mest tid på å lesa aviser og mistenkjeleggjerande påstandar frå aktørar som har interesse av å spreia vankunne om dette, heller enn å lesa innstillinga. Bodskapen i innlegget var i grunnen: Lytt til SV, ikkje til dei glade amatørar. Det var mykje om kva ein ikkje ville, og så å seia ingen ting om informasjonsteknologi. Då må eg spørja SV: Meiner SV at informasjons- og kommunikasjonsteknologimiljøet er internasjonalt? Dersom dei meiner det, som eg vil tru, meiner dei då at Noreg skal delta i den internasjonale konkurransen i denne sektoren eller på dette kompetanseområdet? Korleis vil SV då sikra at vår eigen toppkompetanse finn det utfordrande og interessant nok å verta verande i Noreg og sikra at me får internasjonale aktørar til å finna det interessant å koma her for å samspele med norske aktørar, til fordel for studentar, lærarkrefter og aktuell industri i heile landet? Og forstod eg ein tidlegare replikk frå representanten Andersen rett når eg oppfatta at SV var imot statleg styring i denne samanhengen? Er dette ein ny kurs for SV?

Karin Andersen (SV): Det er overhodet ingen ny kurs fra SV.

Men først vil jeg si at hvis man prøver å sammenlikne f.eks. saker der det dreier seg om prosedyrer for hvordan et kommunestyre skal få lov til å legge ned en barneskole med IT Fornebu, Regionfelt Østlandet eller utflytting av statlige arbeidsplasser, blir det ikke engang som musa og elefanten, det blir lusa og elefanten av noe sånt.

Så til spørsmålet om ikke SV hadde noen løsninger. Jo nettopp, SV mener at vi skal realisere disse verdiene og bruke pengene på skole, på høgskoler, universiteter, forskning – det som næringa sjøl ber om. SV tar faktisk næringa og Utdannings-Norge på alvor i denne saken. Vi tror at de har bedre greie på dette enn det Fred. Olsen og IT Fornebu har. Det er næringa sjøl som sier at de ikke vil ha dette. Det er SV som i denne saken er på lag med næringa. IT er en internasjonal bransje – du verden, det er jo nettopp det som er poenget. Jeg er ikke så redd for Fremskrittspartiets idé om et femte universitet på Fornebu. Det kommer et universitet, og det vil være et åpent universitet, der en sitter hjemme, eller en sitter i klasserom rundt omkring og tar inn og plukker undervisning fra utdanningsinstitusjoner verden over. Det vil komme, og det er den situasjonen vi er nødt til å forberede oss på, slik at det ganske land får del i IT-kunnskap og annen kunnskap. Så den løsningen som man velger nå, nemlig å bruke statlige penger for å klumpe dette sammen på Fornebu, er i strid med hvordan denne bransjen sjøl tenker, og hvordan vi vet at denne utviklingen vil komme til å bli.

Carl I. Hagen (Frp): Representanten Karin Andersen insinuerer at det skulle ha foregått noen kontakter mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet som på noen måte skulle være unormale i forhold til det som er

det helt normale i Stortinget ved behandling av saker. Det er jo slik at de aller fleste saker som kommer til Stortinget til behandling, blir behandlet i stortingskomiteene. Komitemøtene er lukket for media. I denne saken var det slik at først kvelden før det var klart for avgivelse og alle partier hadde tatt sine standpunkt bl.a. basert på omfattende høringer i komiteen – dog ikke åpne – kom forslaget om åpne høringer. Hva er det som får representanten Karin Andersen til å tro at det har foregått noe som helst unormalt i forbindelse med behandlingen av denne sak i forhold til alle andre saker? Også andre representanter har kommet med slike insinuasjoner. Jeg skulle gjerne høre hvorfor. Er det bare fordi Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet i en sak av litt større betydning – med ulike utgangspunkt, kanskje, og litt ulike syn på langsiktige fremtidsmuligheter – er kommet til samme standpunkt? Er det bare det at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er blitt enige, som er grunnen til mistenksomheten?

Så snakker representanten som om det skulle være noe problem at disse pengene skulle gå til Oslo Lufthavn. Jeg vil vise til side 22 i innstillingen, hvor det er svart fra statsråd Sponheim på spørsmålet: «Hvordan vil Regjeringen kompensere en eventuell reduksjon i tilført egenkapital i Oslo Lufthavn A/S som følge av eventuelle føringer som legges på salg av statens eiendom på Fornebu?» Her går det frem av svaret:

«Som det framgår av redegjørelsen ovenfor, er hele beløpet på 2,3 mrd kroner allerede bevilget til Luftfartsverket i statsbudsjettet for 1999.»

Disse inntektene vil kun styrke muligheten til å putte mer penger inn i oljefondet, de har ingen annen betydning. Hvorfor snakker Karin Andersen som om det har noen betydning for andre utgifter?

B j a r n e H å k o n H a n s s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV): Det siste først: Jeg snakker om det fordi jeg vil minne om at en del etableringsvedtak og en del investeringsvedtak blir gjort med slike føringer og forutsetninger. De blir brutt, og det er brudd på et vedtak. Man kan bli enige om det etterpå, men man får fram prosjekter på denne måten. Og noen av dem hadde ikke vært realisert hvis man hadde fått fram den finansieringen man ser i ettertid. Hvorfor syns SV at det lukter svidd? Jo, vi gjør det fordi man her tydeligvis har kommet til en enighet, og etterpå nekter man andre innsyn i hva det er som har foregått. Og man nekter innsyn i hvorfor man har valgt slike løsninger. Resultatet av denne koalisjonen er aldeles unormalt, og det gir ingen svar på viktige spørsmål som Stortinget mener at vi burde ha svar på før vi tar et valg. Noen hver av oss har vel kanskje vært på bakrommet noen ganger og kommet ut igjen og ikke hatt lyst til å si hva vi gjorde der. Men det er ikke så mange steder man kan bruke så formalistiske grunner for å nekte innsyn som det er i Stortinget, og det bruker Hagen nå. Han er god til det, men han burde heller nå si at vi har ingen ting å skjule, la oss sende denne saken tilbake igjen og få alle tingene fram på bordet. Jeg føler at

Fremskrittspartiet her ikke stoler på at argumentene holder i et slikt lys, og at det er derfor de nekter innsyn.

Gunnar Breimo (A): Det er to måter å nærme seg nye visjoner, nye ideer og tanker på. Den ene er å spørre seg selv hva av positivt eller negativt de nye planene vil føre med seg. Den andre måten å tilnærme seg dette på, er å spørre: Hva kan vi få ut av det nye som måtte komme? Begge spørsmålene er etter mitt syn like viktige.

Det får meg til å stille følgende spørsmål til SV: Hvordan vil SV hindre at noen etablerer et IT-senter på Fornebu, jf. at Stortinget, med unntak av SVs stemmer, har sagt at det skal komme, og det skal være av internasjonal betydning? Det er det ene. Det andre er: Hvordan vil SV sikre at de offentlige interessene knyttet til utdanning kan hindre at distriktene støvsuges for kompetanse osv.? Hvordan skal man hindre det hvis staten ikke skal være med i det som etableres, når f.eks. de offentlige myndighetene, utdanningsinstitusjonene og universitetene, ikke kan styre det som skal skje med hensyn til utdanning?

Så sa Karin Andersen at IT-næringen selv må legge premissene. Det synes jeg er litt oppsiktsvekkende, for her har jo faktisk SV plutselig fått sans for de frie kreftenes spill.

Karin Andersen (SV): Nei, det er nok helt andre som er i ferd med å spa penger inn i lomma på de frie kreftene her. SV har hatt en politikk med stor satsing på utdanning og forskning helt fra barneskolen og opp til universitetet. Det er den måten vi mener vi kan styre dette best på, og den kommer vi til å holde fast ved, for det er den riktige. Jeg syns at representanten Breimo burde merke seg det som representanter fra næringa i går også sa, at det var dette som var den beste måten. Den beste måten er ikke å kaste penger inn i næringa som sådan, den beste måten er å sørge for infrastruktur, slik at de får den kompetansen de trenger. Det har vi tenkt å gjøre, og det har vi faktisk også muligheten til å ha full styring med.

Så er det spørsmål om hvordan SV skal kunne hindre en slik etablering. Nei, det er makta som rår, så vi får ikke hindret det. Og hvis det nå først blir, håper jeg man får lagt inn noen føringer her som kan ivareta noen interesser. Man kan lage et vedtak i Stortinget som sier at dette ikke skal gå ut over noen. Etabler denne store støvsugeren der ute, men vær så snill å ikke la det gå ut over noen. Det er naivt, for det kommer til å skje. Så poenget vårt er at vi faktisk er nødt til å tenke på en annen måte. At jeg skal klare å hindre dette i dag, det tror jeg ikke, men det jeg tror kommer til å hindre det, er intensjonen som jeg etter hvert har skjönt ligger i flertallsvedtaket, om at de private investorene skal inn med tilsvarende summer, håper jeg da. Eller kanskje de skal være i mindretallsposisjon – jeg vet ikke det engang. Det blir i hvert fall mye penger av det, og jeg vil like å se hvem det er som legger flere milliarder på bordet for å være med i dette prosjektet.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Leif Helge Kongshaug (V): Saken om etablering av IT-senter på Fornebu er for meg og Venstre et godt eksempel på hvorfor det var sunt med et regjeringsskifte. Saken rører ved viktige prinsipper rundt demokrati og maktbruk og viktige politiske saksfelt som høyere utdanning, næringsutvikling og distriktspolitikk.

Noe positivt er allerede oppnådd. Vi har hindret at Norges mest verdifulle tomt uten videre blir avhendet til én investorgruppe som det «eksisterte et helt spesielt til-litsforhold til», for å sitere Arbeiderpartiets tidligere administrasjonsminister Nils Totland. Vi har nå kommet så langt at samtlige partier forsikrer om at det skal være en redelig og reell konkurranse om eiendommene – selv om jeg fremdeles er dypt uenig i den måten Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker å organisere det på.

Videre har det vært et helt avgjørende poeng for Venstre at universitetene og de andre forskings- og utdanningsinstitusjonene skal sikres kontroll med egen virksomhet på Fornebu, og styre så vel omfanget som det faglige innholdet i den utdanningsvirksomheten som skal skje der ute. Jeg ser at Arbeiderpartiet i merknads form forsikrer at de også går inn for dette. Men jeg har også merket meg at realitetene i forslaget fortsatt ligger fast – at utdanningsvirksomheten skal legges inn under et felles eiendomsselskap sammen med den øvrige virksomheten. Dette er noe utdanningsmiljøene våre overhodet ikke ønsker. Med god grunn er de redde for konsekvensene. Ikke minst har jeg merket meg at Fremskrittspartiet sier at veien nå ligger åpen for et femte, privat universitet i Norge, som «daukjøttet» på de etablerte universitetene har all grunn til å frykte konkurransen fra. Slike uttalelser skremmer meg, men tydeligvis ikke samarbeidspartneren Arbeiderpartiet.

Når Venstre har stilt seg bak tanken om at det skal være et IT-senter på Fornebu, har det vært ut fra den forutsetning at det gir et best mulig bidrag til kompetansemiljøer og næringsutvikling også andre steder i landet. Jeg må si at med de visjonene Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har lagt for dagen, deler jeg den frykten mange kompetansemiljø rundt i landet nå har for at Fornebu skal bli en gjøkunge i IT-Norge. Det er allerede en stor mangel på folk med IT-kompetanse her i landet. Med de dimensjonene som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet vil gi dette senteret, er det en stor fare for at andre deler av landet vil bli støvsugd for de beste folkene – i alle fall hvis bedriftene på Fornebu skal lokkes med subsidierte tomter og større tilgang på forskings- og utviklingsmidler enn andre steder. Noe er galt når IT-bransjen selv rister på hodet over tanken på å sentralisere landets mest desentraliserte næring utenom landbruk og fiske. Visjonen om et norsk Silicon Valley er pompøs og virkelighetsfjern og kommer tre-dve år for seint.

Jeg synes den offentlige debatten vi har fått om Fornebu-saken de siste ukene, har vært spenstig og klargjørende, selv om den beklageligvis ikke har gjort inntrykk på Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Vi har nå fått på bordet at halvparten av det arealet Fred. Olsen & Co. krever for å gjennomføre sin visjon,

skal gå til bygging av 2 100 boliger, sport og kultur. Dette skal staten kjøpe ut Oslos eiendommer for å realisere.

Vi vet nå at IT-bransjen selv i overveiende grad er uinteressert i å flytte til Fornebu.

IT-miljøer andre steder i landet frykter at en gigantsatsing på Fornebu vil støvsuge IT-kompetanse fra resten av landet.

De etablerte utdanningsinstitusjonene med NTNU i spissen er grunnleggende skeptiske til å bli overstyrt av et felles eiendomsselskap slik IT-Fornebu, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker.

Og ikke minst: De forskingsmiljøene av samme type vi allerede har, f.eks. Forskningsparken AS i Gaustadbekkdalen i Oslo, forteller at de aldri har opplevd noen interesse fra Fred. Olsen, Gudmund Hernes eller andre som har sett «IT-lyset».

Men så ligger det da heller ikke på Norges riviera, som Norsk Investorforums sjefslobbyist Per Morten Vigtel så treffende sier om Fornebu i Aftenposten forleden.

Det er flott at Fred. Olsen og andre har visjoner for hva Norge skal leve av i fremtiden. Jeg må si at dess mer som kommer på bordet i denne saken, dess sterkere festner det seg et inntrykk av at når alt kommer til alt, er det tomta og beliggenheten vel så mye som visjonen som er drivkraften for IT Fornebu. Venstre har en visjon om at IT-næringen skal komme hele landet til gode, og at det som skal skje på Fornebu, skal være en del av det. Derfor vil Venstre stemme mot innstillingen fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet slik den nå foreligger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Eg tok med meg opp Innst. S. nr. 232 for 1997-98, som er den innstillinga som vart utarbeidd i samband med den IT-meldinga som vart behandla i juni i fjor. Der var faktisk Venstre med på å legge føringane for det IT- og kunnskaps-senteret som vi skulle ha ute på Fornebu, og som Arbeidarpartiet og Framstegspartiet har følgd opp og konkretisert i sterkare grad. Eg har lyst til å referere litt av kva Venstre var med på her:

«Flertallet vil peke på at statens langsiktige interesser med Fornebu-området og planene om et kunnskaps-senter må ivaretas enten løysningene som velges blir salg av statens eiendom, felles eierskap med private interesser eller statlige eierskap til deler av eiendommene.»

Det var altså gitt eit handlingsrom her.

Det står vidare:

«I et eventuelt eierselskap kan Oslo og Bærum kommuner inviteres til å delta. Flertallet vil understreke behovet for å komme raskt i gang med en virksomhet som kan skape en kobling mellom utdanning og utvikling så raskt som mulig.»

Når eg høyrer representanten Kongshaug nå, får eg faktisk inntrykk av at han meir eller mindre er mot heile IT- og kunnskaps-senteret på Fornebu.

Eg gjekk inn på Internett, på Venstres pressebyrå, som skriv at Liberalt Forum har kåra Venstres største siger dette året. Det var at Sponheim hadde greidd å stoppe IT- og kunnskapssenteret på Fornebu. Så eg lurar eigentleg på: Står representanten Kongshaug framleis ved det han var med på i fjor? Og kva er det med komitefleirtalets innstilling og forslag som bryt med det som det her vart lagt opp til?

Leif Helge Kongshaug (V): For Venstre er det viktig at det skapes et IT- og kunnskapssenter i samspill mellom utdanning, forskning og næringsliv, at dette må være dynamisk, og at det må være like partnere som går inn i et slikt samarbeid.

Det er riktig som representanten Rudihagen sier, at vi i juni var med på de rammene som ble lagt i det vedtaket som ble gjort. Men det har hele tiden vært en forutsetning for Venstre at dette må skje ut fra de interessene vi har for at våre desentraliserte utdanningsinstitusjoner rundt om i landet fortsatt får levekår og får være med på dette spillet på en likeverdig måte, og ikke gå inn på en slik måte at de her på noe vis føler seg overkjørt.

Dette er jo en sak som har hatt en sterk utvikling siden den ble behandlet første gang, og bare i løpet av ett til to år er det partier som har snudd helt om i forhold til det de mente før, bl.a. Fremskrittspartiet. Det er beklagelig. Men når det gjelder Venstre, er jeg ganske sikker i min sak: Det vi nå står på i dag, er det riktige, ikke minst ut fra den utviklingen i saken som vi har sett i det siste, der vi kan vise til innspill og brev fra institusjoner som etter hvert har blitt klar over hva som skjer, ikke minst fra våre universitets- og kompetansemiljø som allerede er etablert.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Kjell Opseth (A): Saka om IT-kompetansesenter på Fornebu dreier seg ikkje om å subsidiere Fred. Olsen eller andre med milliardar av kroner. Det dreier seg om å leggje staten sine eige domar inn i eit selskap for å skaffe staten innverknad på utviklinga og få del i verdiauken.

Det dreier seg heller ikkje om å støvsuge Distrikts-Noreg for IT-kompetanse. Det dreier seg om å stoppe eller bremse utflytting av IT-kompetanse, og å trekkje til seg kompetanse frå andre land.

Denne saka dreier seg ikkje om noko nytt, privat universitet. Ho dreier seg om å gje universiteta og høgskulane høve til å kople si utdanning opp mot forskarar og verksemdar innan industriell IT på høgt fagleg nivå.

Regjeringa med statsråd Sponheim i spissen likte ikkje Stortinget sitt syn på utviklinga av eit IT-kompetansesenter på Fornebu, slik det kom til uttrykk i Innst. S. nr. 232 frå juni 1998. Stortingsmeldinga vi i dag drøftar, er eit forsøk på omkamp frå Regjeringa si side. Regjeringa må ta konsekvensane av at dei heller ikkje denne gongen vinn fram. Kva konsekvensar trekkjer statsråd Sponheim? Det er grunn til å stille dette spørsmålet, ikkje minst av di statsråden og andre frå regje-

ringspartia har argumentert mot fleirtalet med usanne påstandar, både før og etter at komiteen avgav innstilling.

Eit fleirtal i Stortinget meiner det same i dag som i juni 1998. Rett nok er det ikkje regjeringspartia og Arbeidarpartiet som utgjer fleirtalet, slik det var i juni 1998, men det er eit fleirtal som meiner det same no som då. Stortinget vil også i dag at staten skal medverke til at det blir etablert eit nasjonalt IT-kompetansesenter av internasjonalt format på Fornebu.

Regjeringspartia er nok samde med fleirtalet i sak, no som i juni, men dei vil ikkje vere med på å gje Regjeringa marsjordre. Det kan eg forstå. Det må vere pinleg at deira eigen statsråd ikkje vil følgje opp.

Det er grunn til å merke seg at det berre er Høgre som er utan politikk på dette viktige området. Det viktigaste for Høgre er å få selt Fornebu-området til høgstbydande. Nokon tankar om på kva måte eit IT-kompetansesenter skal utvikle seg, har Høgre ikkje, bortsett frå å mistenkjeleggjere andre parti sine ærlege meiningar, ført i scene av representanten Gabrielsen. Det forundrar meg ikkje at næringslivet lurar på kva som skjer i Høgre.

Sidan statsråd Sponheim og Regjeringa ikkje nytta det handlingsrommet som innstillinga frå juni 1998 gav, er innstillinga vi i dag drøftar, langt meir ein marsjordre. Spørsmålet er om statsråd Sponheim og Regjeringa no vil følgje opp. Stortinget har krav på eit konkret svar på dette spørsmålet. Statsråden har skapt det inntrykket at han vil gjere alt for å hindre at fleirtalet får gjennomslag. Eg kan forsikre statsråden om at vi skal følgje han med ørneblikk.

Kvifor er denne saka så viktig, og kvifor hastar det? Som så mange gonger før har Noreg ein tendens til ikkje å ta utfordringane i tide. Vi ser at fleire land anten har bygd eller er i ferd med å byggje opp slike senter som fleirtalet på Stortinget ønskjer at staten skal medverke til på Fornebu.

Vi ser at det er ein aukande trend at større norske verksemdar etablerer forskings- og utviklingsavdelingar i andre land. Mange av våre fremste forskarar på IT-området følgjer med ut. Arbeidarpartiet ønskjer eit nasjonalt IT-kompetansesenter av internasjonalt format, slik at viktige norske forskings- og utviklingsmiljø etablerer seg i Noreg og ikkje i utlandet. Der ein maktar å kople utdanning, forskning og næring, får ein dei mest nyskapande miljøa. Noreg treng mange slike miljø, også eit av internasjonalt format.

Det blir hevda at eit sterkt IT-senter på Fornebu vil støvsuge Distrikts-Noreg for IT-kompetanse. Påstanden er i beste fall galen. Det er faktisk slik at dei fremste på IT-området i dag ikkje finn det interessant nok å jobbe i Noreg og søkjer ut. Forskyving av kompetanse skjer derfor i dag frå distrikta mot Oslo og ut av landet. Denne utviklinga vil vi stoppe.

Utviklinga det siste året har synt kor sårbar norsk økonomi er for svingingar i oljeinntektene. Det blir hevda at 40 000 arbeidsplassar er i fare innan olje- og offshorebransjen. Samstundes har Noreg ein næringsstruktur som er meir einseitig enn i dei fleste andre landa i Europa. Noreg har berre halvparten så stor verksemd innan tele og IT som Sverige og Finland.

(Opseth)

Dei nye næringsverksemdene må primært skapast innan dei kunnskapsintensive bransjane med stort vekstpotensial. Fornebu representerer ein historisk nasjonal sjanse til å skape ei ny dynamisk næringsklyngje. Om vi likar det eller ikkje, er det få stader der det er tilstrekkeleg kompetanse, kapital og kundar til å utvikle eit internasjonalt tyngdepunkt for visse typar kunnskapsbasert næringsliv. Fornebu er eit eineståande utgangspunkt for å vere staden der ein kan lukkast med ein slik kunnskapsvisjon.

Vi skal vere glade for at det er tunge norske investorgrupper som er viljuge til å satse store summer industriell kapital på å skape eit nytt forskings- og kunnskapsenter i Noreg. Det er nemleg ikkje sjølvsagt at slik kapital blir kanalisert til utviklingsprosjekt i Noreg. Det mest vanlege og i alle høve det lettaste vil vere å bli finansiell investor og investere pengane i utlandet. Dei fleste store bedrifter og finansgrupper gjer nettopp det. Det er avgjerande at privat kompetent og langsiktig kapital samverkar med staten.

Staten bør vere aktiv deltakar av to grunnar:

- for å investere i det som er ei av dei sterkaste vekstnæringsringane, og hauste verdivekst
- for å investere for å vere med og påverke utviklinga i den retninga samfunnet ønskjer

Noreg har sterkt behov for å satse på dei nye vekstnæringsringane. Noreg har nemleg eit sterkt råvarebasert næringsliv, vekstpotensialet innan desse næringsringane er lite. Noreg vil som nasjon utover i det neste hundreåret få eit aukande verdiskapingsgap. Dette må fyllast om vi skal sikre velferda. Eit sterkt nasjonalt IT-kompetansesenter av internasjonalt format på Fornebu vil vere eit viktig element i ein slik strategi.

Koplar vi IT-kompetansesenteret opp mot den stadig aukande skogen av små og mellomstore IT-verksemder kring om i det ganske land, og i aukande grad tek i bruk fjernundervisning, har vi lukkast.

Staten skal ikkje medverke med milde gaver, men vere med og investere i framtida til beste for verdiskapinga og dermed for velferda.

Statsråd Sponheim si handtering av denne saka har ført til at tilliten til statsråden er særdeles liten. Vi vil gje statsråden ein sjanse til, men statsråden må no synleggjere at han tek fleirtalet på Stortinget på alvor, spesielt når det gjeld tidsfrist og retningslinjer for val av privat aktør.

Så må eg få lov til å kommentere innlegget til representanten Apelthun Sæle. Ho sa om lag følgjande: Når ein gir så mange pengar til dei fem rikaste mennene i landet, «då må det liggja noko anna bak enn det som står i papira». Det er all grunn til å spørje: Kva anna er det som ligg bak? Det går ikkje an overfor andre parti å så mistanke om at det ikkje er ærlege motiv som ligg bak. Eg ber representanten Apelthun Sæle avklare dette. Dette er eit språk som eg aldri har høyrte frå denne talarstolen før, og eg har vore her relativt lenge!

Carl I. Hagen (Frp): Det har vært sagt at debatten og saken om etterbruk av Fornebu er en skandale. Det er jeg

hvertens enig i. Hadde denne saken og etterbruken av Fornebu vært styrt på en fornuftig måte, ville selvsagt gravemaskinene ha rykket inn den 9. oktober i fjor. Da ville man vært ferdig for lengst med reguleringsplanene i Bærum, man ville hatt planene for hva det området skal brukes til, ferdig et år før fraflytting og vært klar til å sette i verk. Nå ligger det der ute død kapital på grunn av manglende styringsansvar i regjering, både den sittende og tidligere. Mangelfull oppfølging fra mange – *det* er det som er skandalen.

Så er det kommet et initiativ, en visjon, presentert av, som noen sier, en gammel mann. Hvorfor sier man «gammel mann»? Er det noe galt i at også eldre mennesker deltar i samfunnsdebatten, og at de har synspunkter? Så har det vært sagt at det er en rik person. Er det galt at noen, når alle så gjerne vil bli det, er blitt rike? Er det så galt at noen greier å få til virksomhet, skaping av arbeidsplasser, bygging av landet? Det har vært snakket om en del mennesker i denne debatten som om de er noen kjeltringer og snyltere. Det gjelder Fred. Olsen, og det gjelder Anders Wilhelmsen & Co AS, som har skapt ganske mange arbeidsplasser, og som sendte et brev til komiteen undertegnet av Gunnar P. Brand. Det gjelder Bjørn Lillekjendlie fra SINTEF. Er SINTEF også på jakt etter å snylte? Det gjelder Asmund Sløgedal, Mosvold Farsund AS, som har vært med i mange bedriftsetableringer, vært med og bygd opp virksomheter og skapt arbeidsplasser for andre. Videre kan jeg nevne Jens Ulltveit-Moe i Ulltveit-Moe-gruppen som er en stor skipsbygger, som har deltatt i strukturrasjonalisering av flere verft, modernisert dem og gjort dem konkurransedyktige. Fortjener han å bli skjelt ut? Det gjelder også Jan Balstad i Landsorganisasjonen i Norge, og jeg ser i dag at Yngve Hågensen også står bak disse planene. Er dette liksom umulig for andre? Vi har vært uenig med Landsorganisasjonen i mange saker, men det betyr da ikke at vi regner med at den består av en gjeng kjeltringer som ikke er interessert i å bygge landet eller interessert i å få til nyskaping. Denne negative holdningen som gjennomsyrrer denne debatten, er fullstendig meningsløs. Den norske Bank og Ole Gunnar Selvaag i Selvaag Gruppen er med i IT Fornebu AS. Selvaag Gruppen har jo vært kjent nettopp for å bygge, for å gå andre veier og finne på nye ting. De har nesten alltid slåss mot myndighetene, men tradisjonelt var det jo arbeiderpartimyndighetene de slåss mot. Nå er det altså Høyre og mellompartiene de må slåss mot for å være med å få til noe. Jan H. Møller i Møller Investor AS og Michael Tetzschner på Handelshøyskolen BI er med i IT Fornebu. Det burde jo få det til å ringe en bjelle for noen i Høyre. Michael Tetzschner er ingen god venn av Carl I. Hagen, det vet man fra Oslo. Kanskje Høyre burde snakke litt med Michael Tetzschner i denne saken? Så har vi Ole Petter Håkonsen i Telenor AS og Torolf Aadnesen i Det Norske Veritas. Dette er de som nå omtales som om de skulle være snyltere på jakt etter å tjene noen billige penger og for å få gaver. Er det virkelig stortingsflertallets – unnskyld, nå glemte jeg meg litt, hr. president, faktisk er det jeg som representerer stortingsflertallet. Altså: Er det stortingets mindretalls synspunkt at det

bare er politikere som kan ha visjoner, at det bare er politikere som kan være interessert i å bygge landet, og at det bare er politikere som skal skape noe, og at hver gang det kommer noen private, skal de på død og liv stoppes? Det er helt meningsløst.

Nå har vi store problemer i det norske samfunn. Oljevirkosomheten er på hell, det er beinhard rasjonalisering. Vi får signaler om ringvirkninger og problemer i verftsindustrien. Hva er Regjeringen og næringsminister Lars Sponheim opptatt av? Jo, å stoppe det eneste positive initiativ og engasjement for noe som kan ha fremtiden for seg. Tenk om statsråd Sponheim, Regjeringen og Høyre hadde brukt den samme kreativiteten som de har vist for å stoppe noe – funnet på massevis av tøvete argumenter, som er besvart grundig tidligere – til å skape noe, til å bygge noe, til å etablere noe og til å ha noen tanker om hva vi skal leve av i dette landet i fremtiden. Det er mulig at denne visjonen om å få et stort internasjonalt senter som skal kombinere privat og offentlig virksomhet, som skal kombinere at noen kan jobbe 70 pst. i næringslivet og bruke 30 pst. til å undervise og derfor sørge for å være oppdatert, ikke vil virke, det er mulig det. Det er masse problemer, det er masse utfordringer, det er masse som ikke er avklart, men hvis man aldri noen gang vil noe, får man i hvert fall ikke noe til. Og de menneskene som jeg har nevnt navnene på, har vist seg å være dyktige tidligere. Det har vist seg at de kan en del.

Selvsagt er det mange IT-bedrifter som er negative. Vi møtte én enkelt person i et TV-program i går som ble fremstilt som næringsens representant. Hun representerte IBM, som altså ikke vil være med og bygge Norge, som ikke har noen visjoner for å etablere forskning i Norge, som ser dette som en konkurrent. Det er mange IT-bedrifter som ikke vil ha konkurranse. Det samme gjelder utdanningsinstitusjoner, som ikke vil ha noen konkurranse fra noe nytt som kanskje er en kombinasjon av at også private er med på å få til en dynamikk. Som jeg har sagt i en del intervjuer, så ligger det masse her. Vi har styrings-systemene ved våre universiteter med livstidsgarantert jobb hvis man først er blitt professor – selv om man ikke gjør noe nevneverdig senere, så blir man aldri sagt opp. Det er klart at de etablerte utdanningsinstitusjonene er livredde for konkurranse, akkurat som de var livredde for konkurranse den gangen BI ble etablert. Det er akkurat de samme argumentene når noen skal etablere noe nytt innen utdanning og forskning, bare at nå kommer de fra Høyre og mellompartiene. Man er livredd for konkurranse. Derfor er vi *for*.

Det er noen som har insinuert at det her har foregått noe. Man brukte et uttrykk som jeg ikke kan gjenta, for det ble klubbet av presidenten – alle husker hva det var. Og noe rart på bakrommene? Det har vært en helt normal saksbehandling. Mange spør om hvorfor Fremskrittspartiet er med. Det har vår representant Øystein Hedstrøm gitt et godt svar på i et meget godt innlegg. Det er ikke noen andre grunner enn det Hedstrøm presenterte i sitt innlegg. Vi ser muligheten for at vi faktisk kan få til noe som er en kobling mellom fornuftig tenkning i det offentlige og i det private, få dynamikken og idérikdommen,

pågangsmotet og alt det som er fleksibilitet og rask gjennomføring fra det private. Fra det offentlige får man koblingen til de eksisterende undervisningsinstitusjoner og utdanningsdelen, som er et offentlig ansvar. Det er ikke noe vanskeligere enn det.

Og så er det denne mistenksomheten. Man gir bort. Representanten Jan Petersen snakket om 2-3 milliarder kr. Han har jo ikke lest innstillingen engang. Svaret fra Sponheim på s. 19 sier at verdien kan være på ca. 1,5 milliarder kr.

«Fra dette beløp bør trekkes antatte utgifter til opprydding, fjerning av forurensninger, asfalt og andre kostnader, samt forventet andel av ny infrastruktur og grøntopparbeidelse som ikke kan belastes kjøperne.»

Og da er vi nede i en milliard kroner. Her bruker man med vilje det tredobbelte beløp, og så later man som om dette skal gis. Det er ikke noe annet system enn uavhengig takst etter EØS-regelverket. Tror man at Steen & Strøm og kanskje Veidekke eller Bøhler – som utelukkende er interessert i eiendommene som eiendom – kanskje ikke ville ha tatt en liten prat seg imellom. Er det åpen konkurranse? Hadde det vært mange potensielle kjøpere – ja. Men markedstakst er noe annet enn lånetakst. Markedstakst er at folk som er eksperter på dette, skal prøve å anslå hva som er den riktige prisen. Hvor var mindretallet da man gjorde dette for Telenor AS? Telenor AS har overtatt en tomt der ute. Jeg husker ikke helt tallet, jeg tror det var 449 mill. kr til takst. Norske Skog har gjort det samme. Det er vanlig når folk setter verdier inn i et aksjeselskap og skal starte noe – det kan være patenter, bygninger, ideer, goodwill, maskiner – at systemet er slik at noen setter en takst på verdien som de putter inn i selskapet og får aksjer tilsvarende det, mens andre putter inn cash. Det er ikke verre enn det.

Så sier altså mindretallet at man ikke vil ha et enkelt selskap til å være den motoren og den dynamikken som skal organisere det hele. Hvem i all verden skal organisere gjennomføringen av dette senteret, som også mindretallet er med på, hvis ikke det er et selskap som får oppgaven med å gjennomføre det?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Einar Steensnæs (KrF): Angrep er som kjent det beste forsvar, og Hagen går høyt på banen for å forsvare det han har ledet Fremskrittspartiet inn i. Han forsøker å gi et inntrykk av at det det står mellom, er en visjonær idé om et IT- og kompetansesenter på Fornebu representert ved flertallet, mot mindretallets endimensjonale og innskrunpede bekymring for statskassens inntekter. Det blir helt feil. Det er jo bred enighet i Stortinget om at vi skal ha et senter for IT- og kompetanseutvikling på Fornebu. Det mindretallet har satt seg imot, er at dette innrettes slik at en serverer det på et fat for enkelte interessegrupper. Anklagen rettes ikke mot IT Fornebu. De har gjort en meget god jobb. Og jeg skulle gjerne ønske, i likhet med det Hagen har etterlyst, at det var andre grupper som tilsvarende tok et offensivt grep og presenterte seg. Anklagen går på den måten flertallet legger til rette

for den ene interessegruppen som har tatt dette initiativet. Vi ønsker flere inne, slik at vi får en god avkastning på den investerte kapitalen i de meget verdifulle eiendommene som ligger på Fornebu, slik at disse verdifulle eiendommene får den beste løsning som kan tenkes. Kanskje er det IT Fornebu, kanskje er det andre interessegrupper. Da bør ikke Stortingets flertall legge opp til en formell forhandlingsprosedyre som forhindrer andre interessante interessenter fra å komme på banen.

Jeg vil gjerne stille representanten Hagen et helt konkret spørsmål. Det står i innstillingen at private og offentlige interesser skal gå inn i et felles eierselskap, og at staten skal legge sine eiendommer inn i dette selskapet, hva enten det er snakk om 1, 2 eller 3 milliarder kr. Hvilken andel synes hr. Hagen det er rimelig at private investorer kommer inn med? Og er han enig i at hvis dette beløpet er betydelig mindre enn statens bidrag, så vil det innebære en statlig subsidiering av dette meget viktige prosjektet?

Carl I. Hagen (Frp): Einar Steensnæs sa at angrep er det beste forsvar. Ja, han kom med et ekspertbevis på akkurat det. Jeg har ikke behov for noe forsvar, men jeg forstår at Einar Steensnæs har det, når han er med på denne mistenkeligjøringen, som han i realiteten er, og fortsetter å snakke om 1, 2 og 3 milliarder kr etter at statsråden – den ansvarlige sådanne – har sagt at det i beste fall dreier seg om 1,5 milliarder kr, og at man må trekke fra ganske mange 100 mill. kr i opprydning. Likevel skal han opprettholde denne misforståelsen.

Så sier han, og det er jeg glad for, at det er bred enighet i Stortinget om at det skal etableres et internasjonalt informasjons- og kunnskapssenter. Men han sier ikke at mindretallet ikke har sagt noe om hvorledes man skal organisere gjennomføringen av det hvis det ikke er et selskap som får oppdraget. Egentlig hadde jeg nesten hatt lyst til å stoppe saken bare for å la Regjeringen sitte der å dingle i løse luften og ikke vite hva den skal gjøre for å få det til. Det må være noen som får oppdraget. Og der er det, som det står i innstillingen, konkurranse. Steensnæs sier han skulle ønske det var andre grupperinger som tok et offensivt grep. Men det har det jo ikke vært! Skal man straffe den ene som allerede har satset en god del millioner kroner, bygd opp en stab, bygget opp kompetanse, reist rundt i verden – de som har gjort en masse? Skal de straffes fordi ingen andre har gjort det? For det er jo det faktiske forhold. Ingen andre har gjort det.

Hvis det kommer noen som kan presentere like gode eller bedre planer, får de tilslaget når dette skal avgjøres før den 1. juni. Men da må de presentere bedre planer. Det vi har sagt, er at det nå skal oppnås forhandlinger, og det siste spørsmålet er selvsagt gjenstand for den type forhandlinger som skal gjennomføres. Det som er prinsippet, er at det offentlige, staten, skal ha andeler tilsvarende verdien av det de putter inn.

Jan Petersen (H): Det tilhører vel Carl I. Hagens selvforståelse at han alltid skal forelese for andre om hvordan han har rett og andre tar feil. Som sådan foreles-

te han både for meg og Steensnæs om at vi ikke hadde skjønnet oss på hvordan verdiene er fastsatt her. Jeg vil bare minne ham om at det poenget han har glemt, er at Oslo kommunes tomt også er med i dette etter flertallets oppfatning. Det resonnementet har han glemt. Jeg tror kanskje at Carl I. Hagen skal være vesentlig mer forsiktig når det gjelder å fortelle hva andre har lest og ikke lest.

Ellers holdt han sitt innlegg på et meget generelt nivå om for og mot å ha visjoner, for og mot å være positiv og for og mot det å ha noe å leve av i fremtiden. Det er en forholdsvis meningsløs innfallsvinkel, men det viser én ting, nemlig at Carl I. Hagen er blitt så begeistret at han har glemt å stille en del spørsmål. Det viktigste han sa i sitt innlegg, var følgende: Masse er ikke avklart. Det har han helt rett i. Det er bakgrunnen for at vi nå har reist spørsmålet om åpne høringer, fordi selve den behandlingen som burde gitt avklaring, nemlig komitebehandlingen, ikke har gitt det på tross av at saken er gjennom Stortinget for fjerde gang.

Det som bl.a. skal skje her, er at det skal opprettes et stort selskap med betydelig statlig eierandel og innflytelse uten at dette i det hele tatt er behandlet i innstillingen. Ja, dette får vi vite om i en TV-debatt. Nå vil jeg spørre Hagen om han kunne redegjøre for på en nøktern og grei måte hva dette selskapet skal bestå i, hvordan statens engasjement skal være, om det er slik at det han sa først i debatten i går, er riktig, nemlig at det private ikke skulle inn med mer enn en halv milliard kr, slik at vi får en statlig flertallskonstruksjon, eller om det er slik at det skal være en 50-50-konstruksjon. Kort sagt: Kan hr. Hagen redegjøre for dette sentrale spørsmålet som ikke er nevnt i innstillingen? Det er ganske eiendommelig at Fremskrittspartiet av alle går i bresjen for dette store statselskapet. En gang i tiden hadde de prinsipper på disse områdene, men de som hadde prinsippene, har vel forlatt partiet, så langt jeg har forstått.

Carl I. Hagen (Frp): Det virket nesten som om Jan Petersen mener at alle de fornuftige menneskene som kan noe, har forlatt Fremskrittspartiet. Det er vel derfor det går så dårlig for Fremskrittspartiet for tiden, og det går så godt for Høyre, for det er jo der de fleste av dem har havnet. Sannheten utenfor er altså ganske annerledes.

Så prøver Jan Petersen å snakke om Oslo kommune. Det Jan Petersen tidligere har snakket om, er at staten skal gi fra seg 2-3 milliarder kr – statens verdier, ikke Oslo kommunes. Det er det som er maksimalt halvannen milliard kr og sannsynligvis mindre, ifølge Sponheim. Oslo kommune er fullt ut i stand til å ivareta Oslo kommunes egne interesser. Om ikke Høyre-byrådet er det, tror jeg faktisk at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet vil være det.

Når det gjelder dette selskapet, er det selvsagt slik at når dette har kommet i gang, har vært virksomt og er i orden, vil behovet for at staten eier aksjene i disse selskapene bli sterkt redusert, og man kan etter hvert selge ut en del av aksjene etter vår oppfatning. Likevel vil ikke staten kunne få avhendet og ordnet opp i disse tingene på kort sikt, igjen ifølge brev fra Sponheim. Jeg anbefaler

Jan Petersen å lese brevet fra Sponheim i denne innstillingen.

Når det gjelder Kokså-området, er det så mange juridiske problemer og ulike syn fra SAS og staten at man snakker om en langvarig konflikt i rettsapparatet. Den kan løses på de måtene som flertallet her har sagt.

Så kommer han med en del detaljer. Det merkelige er at vi her i Stortinget har massevis av saker hvor vi fatter mindre detaljerte vedtak enn det som det er lagt opp til her. Jeg husker et vedtak som Jan Petersens parti og han stemte for, nemlig om bygging av ny hovedflyplass på Gardermoen, som jo var Høyres fortjeneste at vi fikk, med all den elendigheten det har skapt. Vedtaket der var enda kortere enn her. Vi forutsetter at alle disse andre tingene av det som jeg kaller detaljer, gjennomføres av den utøvende makt.

For øvrig vil jeg bare bemerke at det hadde vært fornuftig om Gabrielsen hadde lest hele faksen fra Willoch og ikke bare den uttalte lille biten som han fant det for godt å referere.

Johan J. Jakobsen (Sp): Etter at innstillingen ble avgitt, har både Carl I. Hagen og andre fra Fremskrittspartiet uttalt seg om det offentlige utdanningssystemets rolle i forbindelse med denne saken. Det er på høy tid «daukjøttet» i universitets- og forskningsinstitusjonene får konkurranse, har Carl I. Hagen uttalt til Bergens Tidende. Men egentlig er det vel Per Sandberg som har sluppet katta ut av sekken når han sier følgende til Adresseavisen:

«NTNU, Sintef og Universitetet i Oslo har all grunn til å være bekymret for en etablering av et IT- og kunnskaps-senter»... «Det har da også vært en av hovedhensiktene bak Fremskrittspartiets oppreden».

Det går klart fram at Fremskrittspartiet har gått for dette som en føring mot det som omtales som et femte, privat universitet i Norge. Mot denne bakgrunn kunne det være interessant å høre om Carl I. Hagen også mener at det i den innstilling som nå ligger til behandling, er slik, som folk fra Fremskrittspartiet hevder, at det er lagt føringer med de framtidsperspektiver på det offentlige utdanningssystemet som er beskrevet i dette intervjuet?

Carl I. Hagen (Frp): Nei, det er ikke lagt slike føringer i denne innstillingen i det hele tatt, men det går da vel an for et parti å ha noen langsiktige vyer og tanker som ikke er detaljerte og ikke fastlåste, men som er muligheter, og så gi uttrykk for det. Jeg har ikke lagt noen slike føringer. Her er det sikkert stor uenighet mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Men vi ser det slik at det å få konkurranse inn i utdanningsmiljøene, er hele vårt program og vår politikk gjennomsyret av. Ja, selv Høyre er jo egentlig opptatt av det når de vil ha stykkprisfinansiering også i skoleverket. Det er jo vitsen med å få konkurranse, det. Så der er også Høyre på vår linje, og kan ikke være imot det – særlig når Michael Tetzschner er med fra BI. At det er daukjøtt i universitetet – ja, hvis man har et styringssystem hvor det er en masse mennesker som har et klart ansettelsesforhold for hele sin leve-

tid, uavhengig av sin egen arbeidsinnsats, er det helt umulig at det ikke blir en god del som har gode dager.

Jeg tok en liten test forleden dag. Jeg ringte universitetene og bad om å få tilsendt den katalogen de hadde med Internett-overførte forelesninger, som jo er det nye – altså fjernundervisning. Ordinære forelesninger på Blindern bør kunne overføres via Internett til andre læresteder rundt omkring i landet. Det er det som bl.a. IT Fornebu har snakket om, og har gjort avtaler med andre universiteter om rundt omkring i verden. Det jeg fikk fra disse universitetene, var spørsmålstegn. De skjønnte ikke problemstillingen engang.

Hvor er planene og vyene for virkelig å møte revolusjonen som kommer ved bruk av IT i undervisningen, med disse nye klasserommene? De var ikke der, for universitetene har jo ikke noe behov for å følge med i timen, de har ikke noen konkurranse. De får jo sine bevilgninger herfra. Det stilles nesten ikke krav til dem engang. Så det at det blir konkurranse, synes vi er fint. Tenk om det plutselig var folk og studenter som begynte på dette nye studie- og kompetansesentret og fulgte forelesninger fra universiteter over den ganske verden, og så ble det mangel på studenter ved en del andre læresteder. Da begynner man å skjerpe seg, og det har også utdanningsinstitusjonene meget godt av.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Einar Steensnæs (KrF): Hva er det denne saken dreier seg om? Den dreier seg i hvert fall ikke om visjonære ideer kontra nærsynt bekymring for statskassens inntekter. Det er, som jeg sa i replikken til representanten Hagen, et bredt flertall i Stortinget som ønsker et slikt IT- og kompetansesenter på Fornebu. Men det striden dreier seg om, er hvordan denne ideen skal settes ut i livet, slik at det blir konkurranse om de attraktive arealene, og at denne konkurransen blir bred og rettferdig, slik at det beste forslaget kan bli realisert.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har gjort seg særdeles flid med å sitere fra tidligere komitemerknader i innstillingen der bl.a. sentrumspartiene inngår, for å føre et slags bevis for at det var dette vi ble enige om. Men det er dessverre en betydelig avstand mellom det Kristelige Folkeparti la inn som premisser for utviklingen av et IT-senter på Fornebu, og det prosjektet som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet vil skaffe flertall for her i dag.

I Innst. S. nr. 193 for 1997-98 gav vi støtte til at det skulle legges til rette for et kompetansesenter på Fornebu «i samarbeid med etablerte utdanningsinstitusjoner og kunnskapsbaserte bedrifter». De reaksjoner vi har mottatt fra ulike hold – fra utdanningsinstitusjonene helt opp til behandlingen her i Stortinget i dag, og også fra IT-miljøene – viser at det er mer enn tvilsomt at disse forutsetningene er oppfylt. Vi er også kritiske med hensyn til at staten i så betydelig grad går inn med kapital i form av bygninger og eiendommer, der det er private investorer som tar styringen med tilrettelegging og planlegging. Nå bekrefter Carl I. Hagen at det slett ikke er slik at det settes krav til andel når det gjelder private investorer. Staten

skal derimot legge alle sine eiendommer og verdier inn i selskapet, og private investorer deltar i den utstrekning de måtte ønske. Men hele styringen av prosjektet ligger da i private hender. Det er etter vårt syn en ikke fullgod eller ansvarlig løsning.

Men prosjektet er dessverre ikke uten en god porsjon risiko. Derfor er det selvfølgelig forståelig når IT Fornebu legger fram skisser som omfatter langt større områder til prosjektet, slik at det også inkluderer betydelige avsetninger til boliger – 2 100, som er nevnt i innstillingen. Dette vil selvfølgelig redusere risikoen i prosjektet i betydelig grad, fordi vi her har boligtomter av det som ble nevnt som indrefilet-kvalitet.

Vi er kritiske til å bruke skattebetalernes penger på denne måten. For å kunne følge opp det forslaget som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet står bak, må også staten ta kostnaden ved å løse inn Oslo kommunes eiendommer. Omfanget av offentlige investeringer er derfor betydelig.

Jeg synes det også er besynderlig og påfallende at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet så klart har motsatt seg åpen høring i en så viktig sak. Det blir ikke enklere å forstå når man hører begrunnelsen. Åpen høring skulle vært krevd før, og en åpen høring ville bety en uakseptabel forsinkelse av prosjektet. Dette holder ikke. Det er riktig at denne saken har en lang forhistorie, men i løpet av denne lange perioden har det kommet for dagen nye aspekter og nye innspill – helt opp til behandlingen i dag. At kravet om åpen høring skulle vært stilt på et tidligere tidspunkt for å bli etterkommet, synes jeg derfor er både søkt og en syltynn forklaring på hvorfor dette forslaget avvises.

En slik høring vil heller ikke ha noen betydning for fremdriften av prosjektet. Intet forsinkes om kravet om en åpen høring etterkommes. Det er snakk om å bruke noen få uker mer på behandlingen i komiteen, og vi er ikke i nærheten av de første spadetakene. Faktum er at slik denne saken har utviklet seg gjennom denne lange behandlingsperioden, har det vært begrunnet tvil om de konsekvensene dette får for både de økonomiske, politiske og prinsipielle føringer. Uansett er prosjektet av et slikt omfang at Stortinget burde ta seg nødvendig tid til å undersøke innvendingene. Det har jo vært et tilbakevendende problem for Stortinget at det igangsettes nye, store, kostnadskrevenne og risikofylte prosjekt som viser seg ikke å holde hva det har lovt. Hvis dette prosjektet er så godt som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet hevder, har en også tid til å vente på en høring. Da har vi intet å tape og intet å frykte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunnar Breimo (A): Kristelig Folkeparti har vært sammen med Arbeiderpartiet om alle føringene fram til den innstillingen vi behandler i dag. Da hoppet de av. La meg også minne om at Kristelig Folkeparti var med på vedtaket om et IT-senter av internasjonal betydning. Staten skulle være med, og tomte måtte være stor nok. I budsjettproposisjonen for 1999 skriver f.eks. statsråd

Løwer at senteret vil måtte legge beslag på deler av Oslo kommunes arealer. I komitemerknadene til samme budsjett er Kristelig Folkeparti fortsatt sammen med Arbeiderpartiet.

I et forsøk på å oppklare den uenigheten som er oppstått, vil jeg spørre Steensnæs: Er det bare graden av statlig deltakelse vi nå er uenige om? Hvis det er tilfellet, faller ikke da den vulgærargumentasjonen som nå brukes mot Arbeiderpartiet, dessverre også fra Kristelig Folkeparti, om at vi gir store verdier til de fem rikeste i landet, på sin egen urimelighet? Og hva syns Steensnæs om at de eneste som har presentert et visjonært opplegg for det senteret han selv ønsker, bare er møtt med sjikane fra fremtredende politiske aktører? Jeg vil også spørre: Hvordan vil Steensnæs sikre de offentlige interessene når staten ikke er tungt med, slik Kristelig Folkeparti i utgangspunktet ønsket?

Storingsflertallet gjentar i dag de tidligere føringene og gir Regjeringen nødvendig fullmakt til å følge opp. At opposisjonen er sterkt kritisk til den til enhver tid sittende regjering, er naturlig, men at parlamentarisk leder for statsministerens parti ikke har den tiltro til sin egen regjering at den vil være i stand til å velge den rette planen og vurdere omfanget av offentlig engasjement, er direkte oppsiktsvekkende. Saken skal jo under alle omstendigheter videreføres av Regjeringen.

Einar Steensnæs (KrF): Dette dreier seg ikke om manglende tiltro til at Regjeringen og næringsministeren vil være i stand til å ta vare på det som måtte bli vedtatt i Stortinget, og som derfor vil gi føringer for hvordan IT-senteret og kompetansesenteret på Fornebu skal utformes. Dette dreier seg om en manglende tillit til og tro på at det som flertallet står bak, er den løsningen som på den beste måte ivaretar de betydelige ressurser som ligger på Fornebu i form av bygninger og eiendommer. Det må det gå an å uttrykke.

Jeg synes det er mer enn merkelig at Arbeiderpartiet så sterkt motsetter seg at en går nye runder for å finne ut hva det er i de innvendingene som nå er kommet opp de seneste dagene – og jeg refererer bl.a. til brevet fra NTNU, ved rektor Emil Spjøtvoll – som er slik at Arbeiderpartiet glatt vil overse de vektige innvendinger og de sterke bekymringer som bl.a. rektor Spjøtvoll gir uttrykk for. Hva er det med hastverket som Arbeiderpartiet synes å ha i denne saken, som gjør at en ikke kan lytte til de innvendinger som bransjens egne representative organisasjoner gir uttrykk for, slik at vi kan få etterprøvd om det er slik at man bør justere opplegget for hvordan IT- og kompetansesenteret på Fornebu skal utformes?

Jeg er også meget sterkt kritisk til den måten som flertallsforslaget vil involvere en statlig deltakelse på. Selve prosjektet er forbundet med betydelig risiko, og etter vårt skjønn er den beste indikasjon på hvor stor risikoen er, graden av private investorer og privat kapital i dette. Det er denne balansen mellom statlig deltakelse, som jeg er positiv til, og privat deltakelse jeg synes er skeiv og uheldig, og som derfor ikke er beroligende i forhold til hvor-

dan de statlige eiendommene vil bli forvaltet i det felles selskapet.

Carl I. Hagen (Frp): Det var da en rørende omtanke for flertallet som hr. Steensnæs nå presenterte! Her trodde jeg i min enfoldighet at han ville ha høring fordi han ville stille spørsmål til noen folk som kanskje kunne medføre at han ble bedre opplyst og fikk saken bedre belyst, og kanskje endret oppfatning. Men nei da, nå sa han jo rett ut at han vil ha høring slik at flertallet skal skjønne at flertallet er på ville veier! Han er bekymret for at flertallet fatter en uklok beslutning. At han er uenig i denne flertallsinnstillingen, har vi skjønt hele tiden, det. Vi behøver ikke ha noen høring for at hr. Steensnæs skal fortelle oss at han er uenig i flertallsinnstillingen. Det vet vi, det. En høring må jo være fordi man selv ønsker å bli opplyst, selv ønsker å få et bedre grunnlag for å treffe sitt standpunkt. Men han vil altså plutselig endre hele instituttet med åpne høringer til å bli et system og en metode for å påvirke noen andre.

Jeg har skjønt at dette med åpne høringer har vært et utsettelses- og et treneringsforslag, når man kommer kvelden før, for man har jo hatt alle høringene. Jeg kunne jo da spørre hr. Steensnæs: Hvem er det Kristelig Folkeparti vil stille spørsmål til, og som kan medføre at Kristelig Folkeparti endrer oppfatning i sakens realitet? Han må jo kunne svare. Hvilke institusjoner eller mennesker er det hr. Steensnæs ønsker inn til høring som ikke allerede også har vært til høring, selv om den ikke var åpen? Hvis det var et ønske om å belyse saken, hvorfor foreslo ikke Kristelig Folkeparti åpne høringer i begynnelsen? Og hva skal egentlig Kristelig Folkeparti med åpne høringer for å belyse saken når de i utgangspunktet står på Regjeringens standpunkter? Det var i tilfelle Høyre som skulle kunne vurdere sine standpunkter. Er det virkelig nå slik at hr. Steensnæs vil ha høring for at han gjennom høringen skal påvirke flertallet til å treffe en annen beslutning? Og er han enig i at han da gir åpne høringer dødsstøtet? For det har aldri vært grunnlaget for åpne høringer at de skal brukes slik.

Einar Steensnæs (KrF): Det kan godt være at det er grunnlag for den forbauselse som Carl I. Hagen nå gav uttrykk for, hvis en gjennom åpne høringer faktisk skulle oppnå at flertallet besinnet seg og kom til andre konklusjoner.

Jeg legger ikke skjul på at jeg tror en åpen høring vil være nyttig både for flertallet og selvfølgelig også for mindretallet. Jeg kan ikke skjønne at en åpen høring skulle være til hinder for at parter som står på hver sin side i en sak, begge vil kunne ha nytte av å gå gjennom saken på ny i lys av nye innspill. Og bl.a. grunnen til at det er behov for slike nye, åpne høringer, er at en rekke av disse institusjonene har uttalt seg i saken på et meget tidlig tidspunkt, og etter hvert som flertallsforslaget og de føringer som er lagt for flertallsforslaget, er blitt kjent, er det skapt betydelig uro bl.a. i utdanningsinstitusjoner for hva det vil få av konsekvenser at denne kompetansen blir samlet på Fornebu i forhold til den kompetansen som

er samlet i ulike utdanningsmiljø rundt omkring i fedrelandet. Jeg tror det ville være meget nyttig om de som nå uttrykker seg i brev til Stortinget, til de parlamentariske ledere – det ble referert her til rektor Spjøtvoll ved NTNU – fikk anledning til å utdype sin bekymring, og hva de for sin del legger til grunn som en viktig premiss for å kunne støtte dette prosjektet. NTNU har vært positiv til dette, men de uttrykker altså nå bekymring for hva dette er. Samtidig opplever vi at representanten Hedstrøm siterer brev fra SINTEF som indikerer en motsatt holdning. Allerede det at de to Trondheims-miljøene synes å signalisere ulike holdninger til prosjektet, skulle tilsi at det var nødvendig å gå en runde på dette.

Det er altså ingen grunn for hr. Hagen til å være forbauset. Alle de ulike signaler som nå spilles inn, og de ulike bekymringer som det gis uttrykk for, til tross for tidligere høringsuttalelser, skulle indikere at en ny, åpen høring ville være meget nyttig for Stortinget.

Kjell Opseth (A): Representanten Steensnæs syner til den uroa som er rundt om i landet, både på universitet og innan IT-miljøa. Ja, men då må ein òg spørje kven det er som har skapt den uroa. Det er m.a. statsråd Sponheim, det er andre knytte til Regjeringa, og det er regjeringspartia.

Kva er det for slags uro dei har skapt? Jau, dei har sett fram påstandar om at staten skal subsidiere skipsreiarar og andre med fleire milliardar. Men det som kanskje har skapt mest uro, er at det er blitt hevda at det skal bli eit femte universitet og eit privat universitet på Fornebu, noko som ikkje har noko med realitetane å gjere. Dersom det er ei slik uro som representanten Steensnæs er så bekymra for, så er ho sjølvskapt, og når ein brukar den sjølvskapte uroa til å krevje ei open høyring, då må eg seie at det begynner å bli nesten komisk.

Vi har hatt denne meldinga liggjande i komiteen sidan november og hatt fleire høyringar i komiteen. Eg skulle gjerne ha sett at dei høyringane hadde gått for open scene, for då hadde mange fått seg ei oppleving av kva det er for slags aktørar vi snakkar om som er villige til å satse på dette området.

Eg spør representanten Steensnæs: Vil han innrømme at den uroa som er skapt rundt om i universitets- og IT-miljøa, er noko Regjeringa og regjeringspartia sjølve har skuld i?

Einar Steensnæs (KrF): Den uro som nå i betydelig grad også representanten Opseth bekrefter er både i utdanningsmiljøene og i næringsmiljøene, er skapt av flertallet og den mangel på konkretisering i forhold til hva som skal skje i det felles selskapet med kapital, i forhold til offentlig satsing og privat kapital, og i forhold til hvor omfattende utdanningsbiten vil bli på Fornebu.

Carl. I. Hagen lister i sitt innlegg opp en rekke personer som hver for seg går god for prosjektet, men de er, så langt jeg kunne følge listen, alle på IT Fornebus side i denne saken, og det er selvfølgelig ikke vanskelig å forstå at de med begeistring støtter visjonen om prosjektet. De har jo fått alt dette servert på et sølvfat.

Når representanten Opseth forsøker å legge ansvaret for denne uroen på Høyre og sentrumspartiene, er det selvfølgelig helt feilaktig. Jeg kan sitere fra Adresseavisen, hvor det står:

«Fremskrittspartiet sa seg i går svært tilfreds med Arbeiderpartiets gruppevedtak ... Nå mener partiet at veien er lagt mot et uavhengig, femte privat universitet i Norge.»

En må ikke være forbauset om den type uttalelse og forståelse for hva som ligger i flertallets vedtak, skaper uro i utdanningsmiljøene. Jeg vil hevde at det å gå inn i et slikt stort prosjekt, som er så omfattende både prinsipielt og også økonomisk og politisk, med så mange uavklarte spørsmål som her henger i luften, krever en bedre gjennomtenkning og at det blir satt på beddingen.

Jeg mener at man har hatt for mange prosjekter i dette stortinget som senere sett har vist seg ikke å holde, verken økonomisk eller på annen måte. Vi bør unngå at vi kommer i den situasjonen igjen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Grete Knudsen (A): Det burde være unødvendig, men like fullt: Stortinget, med unntak av SV, mener det er ønskelig at staten deltar aktivt – jeg gjentar: at staten deltar aktivt – i arbeidet med å realisere visjonen om et internasjonalt attraktivt IT- og kunnskapscenter på Fornebu. Det er dette innstillingen fra 1997-98 la opp til.

Imidlertid har vi en næringsminister som i tillegg til å trenere saken tydeligvis stiller seg kritisk til statlig engasjement i næringspolitikken, og slår til lyd for nedslag til høystbydende som svar på viktige fremtidige utfordringer. Samtidig gir han til beste angrep på enkeltinvestorer som vil delta på Fornebu, der de mener å se en mulig fremtidig verdiskaping. Med en slik tilnærming må det være tillatt å mene at næringsministeren i beste fall gir et uklart bilde av den næringspolitikk som Regjeringen fører.

Arbeiderpartiet mener at en samspillmodell er en bedre vei å gå. Vi kan bare ikke skli inn i fremtiden uten å ha tenkt oss om. Å leve med omstilling og forandringer er både smertefullt og frydefullt, alt etter hvem det er vi spør, men endring er en naturlig del av tilværelsen. Vårt næringsliv opplever nå turbulens, veien frem er usikker.

Den viktigste utfordringen for Norge ligger i å kunne øke verdiskapingen i årene som ligger foran oss, for slik å unngå kutt i våre velferdsgoder. Dette tror vi ikke er mulig uten et nært og systematisk samspill mellom private aktører, staten og våre utdannings- og forskningsinstitusjoner. Da må vi sette oss selv i stand til å løfte blikket, men også våge å feste det og våge å ta ansvar.

Vi vet at det særlig er innen de kunnskapsbaserte næringene de beste fortjenestene og vekstmulighetene vil ligge. For å makte å få til en økonomisk vekst, må vi ha som ambisjon å få et større innslag av slike bedrifter enn det vi har i dag. En slik dreining av næringsstrukturen i Norge – for det er det vi snakker om – i retning av flere kunnskapsbedrifter forutsetter mer forsknings- og utviklingsinnsats, et høyere utdanningsnivå, men også bedrifter som aktivt tar i bruk den viten som forskning gir.

Der vet vi at det ikke står så godt til. På dette området har Regjeringen og Arbeiderpartiet ulike oppfatninger. Slik vi forstår næringsministeren, skal næringslivet gå sin egen vei uten noen spesiell eller økt statlig innsats.

Det Arbeiderpartiet ønsker, slik vi opplever det nå i stadig flere land, er økt offentlig satsing, der næringsliv og stat går sammen for bevisst å stimulere fremveksten av kunnskapsintensiv næringsvirksomhet, samrådsmodell, partnerskap eller den såkalte tredje vei. I denne modellen samarbeider myndighetene tett med næringslivet om en politikk som fremmer verdiskaping og stimulerer til samspill mellom bedrift, utdanning og forskning. Eksempler på land som ved en slik strategi nå virkelig har fått fart på sine kunnskapsbedrifter, er Finland og Irland.

De offentlige virkemidlene for å fremme forskning og utvikling i bedriftene er blitt bygd ned med Bondevik-regjeringen. I stedet for å satse på det vekstpotensialet som ligger i møtet mellom utdanning, forskning og bedrift, rettes blikket fra Regjeringen mer mot svakstilte bedrifter – jo mindre de er, jo bedre. Etter vår mening gjør staten en bedre innsats ved å sikre høyt kvalifisert personell gjennom etter- og videreutdanningsreformen, og gjennom omstillingsmuligheter for universiteter og høyskoler samt å sikre fremragende norske forskningsmiljøer som kan samarbeide med næringslivet.

Vi vet alle at informasjonsteknologien ikke er en teknologi som kommer i tillegg til eksisterende teknologier, men endrer de teknologier den knyttes til. Det høres ut som av enkelte innlegg her, at når det gjelder IT, kan en sitte hvor som helst bare med en PC og at det er det Fornebu dreier seg om. Men alt det vi står overfor vil føre til at informasjonsbransjen ikke bare blir den raskest voksende i seg selv, men den vil bestemme langt på vei veksttakten for mange andre næringer.

Da må vi være en aktiv deltaker når det gjelder utvikling og bruk av IT. Norge er i en klemme på grunn av underskudd på arbeidskraft. Utdanningskapasiteten er fortsatt for liten, selv om flertallet i utdanningskomiteen tvang Regjeringen i fjor til å komme tilbake med en helt annen satsing på IT enn det den selv hadde lagt opp til. I tillegg fikk Arbeiderpartiet og Høyre vedtatt en utdanning i multimedia innen videregående skoles nivå. Samtidig fikk Høyre og Arbeiderpartiet også vedtatt at det skal bygges et nytt bygg for Institutt for Informatikk ved Universitetet i Oslo, noe som Regjeringen ikke hadde lagt opp til.

Mangel på arbeidskraft fører lett til økt press for økte lønninger, studenter tar kortere utdanningsløp fordi IT-bransjen lokker, offentlig sektor klarer ikke konkurransen, og sist, men ikke minst: Bedrifter med ressurser flagger ut, bl.a. har Telenor flagget ut deler av sin forskningsvirksomhet til nettopp Irland.

Den største faren for Norge ligger ikke i Oslo, som Regjeringen synes å mene, men nettopp i utlandet. Får vi ikke utdannet nok folk, som er en viktig oppgave for myndighetene, vil utkantene rammes hardest. De store selskapene kommer alltid til å finne og ha råd til å ansette dem de trenger – det vil ikke skolekontoret på Røst.

Alttså: Den viktigste jobben vi har å gjøre, er å øke utdanningskapasiteten. En annen viktig oppgave er å bruke

høyt teknologiske bedrifter systematisk sammen med utdanningsinstitusjoner i et samspill som vil utgjøre en enda bedre kompetanse og øke vår mulighet til å tiltrekke oss internasjonale miljøer. Dette tenker Stortinget seg gjort bl.a. ved Fornebu. Ved bedriftene kan studentene ta deler av hovedfagsoppgaven sin, få veiledning fra bedrifter med oppdatert utstyr og en etter- og videreutdanning med basis i fremtidsrettede bedrifter. For å mestre dette er det nødvendig med kort avstand mellom utdanningsinstitusjon og høyt teknologibedrift. Slike koblinger, eller klynger, ser vi utvikle seg internasjonalt, men også hos oss, ved Kjeller, på Andøya og IT Sørlandet, som nettopp har vist at slike klynger avler nye miljøer og ny kreativitet.

Når et stort flertall har gått inn for et IT- og kunnskapssenter, er det ut fra et oppriktig ønske om å utnytte alle gode krefter for å videreutvikle vår felles kompetanse av ypperste klasse. Jeg vil også understreke, slik det går frem av flere innstillinger, at det er utdanningsinstitusjonene som selv har ansvar for det faglige innholdet, for sertifisering, de skal selv velge sine samarbeidsformer, og de skal inngå eventuelle avtaler. Jeg har tidligere her i denne salen bedt utdanningsministeren om å lytte til de enkelte utdanningsinstitusjonenes planer og ønsker i denne sammenheng.

Når bl.a. rektor Spjøtvoll ved NTNU nå har vist til at det er usikkerhet når det gjelder utdanningsinstitusjonene, så er det nettopp regjeringspartiene som har bidratt til å skape den usikkerheten. For det har aldri i innstillingene vært skrevet eller her i denne sal vært sagt noe annet enn at premissene legges av utdanningsinstitusjonene selv. De står for innholdet, de står for sertifisering. Derfor har vi heller ikke noen gang sagt noe om en bestemt type stiftelse. Det skal utdanningsinstitusjonene bestemme selv. Så det er ingen grunn til at utdanningsinstitusjonene skal være mer engstelige nå, fordi det faktisk ikke har vært sagt noe annet enn det som har vært sagt gjentatte ganger i innstillinger.

Hvis vi i vår næringspolitikk ikke går tungt inn fra samfunnets side når det gjelder utdanning og forskning, og samtidig samspiller om nyskaping, vil antakelig mangel på kompetanse og mangel på evne til å bruke kompetansen bli det største hinderet når vi skal utvikle fremtidige bedrifter i Norge. Men skal vi lykkes, trenger vi nå både å ha en lokal, nasjonal og global bevissthet. Globaliseringen tvinger frem helt andre tenkemåter og handlemåter. Løsningen ligger ikke i å lukke øynene for dette. Og hvordan næringsministeren følger opp og håndterer flertallet i salen her, vil bli fulgt meget nøye.

Jan Petersen (H): Jeg synes det var fortjenstfullt av Grete Knudsen å legge vekt på at det skjer atskillig når det gjelder IT i Norge i dag. Det tror jeg kan være en ganske nyttig påminnelse for oss alle sammen, for når debatten blir på det heteste, får man inntrykk av at her står man overfor en problemstilling som bare kan løses på én helt spesiell måte. Og det er det vi har forsøkt å nå igjennom med i denne debatten, at det er ingen som er uenig i at det er viktig for oss å satse på IT-næringen

fremover. Det er ingen som er uenig i at det er viktig å bruke mye ressurser på det. Men det vi altså er uenige om, er akkurat hvordan dette skal gjøres.

Ellers er det mange paradokser som viser seg i debatten, som nok kommer av at det ene ord tar det andre. Jeg må si at jeg ble meget forbauset da jeg hørte Carl I. Hagens filosofi knyttet til høringer. Han har helt rett i at en høring er viktig for å opplyse hver enkelt beslutningstaker så godt som mulig for å fatte sitt standpunkt, og jeg er enig med ham i at det ikke er sikkert at en åpen høring ville få Carl I. Hagen til å endre oppfatning. Men det som kanskje er en av de aller viktigste sider ved høringen, er den åpenheten det skal være i beslutningene. I et åpent, demokratisk samfunn må innbyggerne kunne føle seg trygge på at beslutningstakerne har et sett premisser som holder. Det er når man sier – som Carl I. Hagen gjør – at jeg har gjort meg opp min mening, og derfor er det ikke nødvendig med en høring, jeg begynner å bli betenkt, for da mister man høringens aller vesentligste poeng, nemlig åpenhet og gjennomsiktighet i beslutningsprosessen.

Jeg skal ærlig innrømme at vi ikke hadde trodd at det skulle bli behov for åpen høring, for vi trodde at behandlingen i komiteen skulle avklare de viktigste spørsmålene. Men realiteten er at det har den ikke gjort. Og da står man overfor det valget enten å la spørsmål være uavklarte eller å si at nå må vi sørge for å få disse spørsmålene avklart. Jeg tror faktisk at folk flest vil føle mest trygghet ved at beslutningstakerne forsøker å avklare spørsmål så langt som mulig, og gjør det så åpent at folk flest får innsikt i det som skjer.

Det er ikke for ingenting at det gjenstår mange uklarheter på tross av at saken har vært behandlet fire ganger. Det jeg ikke kan forstå, og som heller ikke flertallet har gjort et eneste forsøk på å begrunne, er hvorfor en utsettelse på noen uker skulle være så aldeles problematisk. Derfor blir et av spørsmålene til flertallet: Hvorfor dette enorme hastverket? Hva er begrunnelsen for at man ikke kan ta disse ekstra ukene og få belyst disse spørsmålene skikkelig?

Høyre ønsker et opplegg som knytter næring og forskning sammen. Det er det ingen som helst uenighet om mellom oss og flertallet. Men det vi ønsker, er et opplegg som er klart. Vi satser på en aktivitet fra utdanningsinstitusjonene der ute, slik som det er beskrevet i innstillingen, og vi legger opp til det samme næringsarealet som det flertallet legger opp til. Men det vi gjør, er å bruke en modell som gir klarhet i hvem som gjør hva. Det er klart at det er en innvending, en «tankeställare», når det fra nærings side reises spørsmål om denne ideen på Fornebu er noe som skyldes tiden før Internett. Det er mulig. Men nettopp ved å bruke vårt opplegg med å skulle selge ut eiendommene får man testet ut i markedet om denne ideen er på høyde med det næringen selv føler er riktig, eller om den ikke er det. Og nettopp det at markedet her får testet ideene, ja, det tror jeg er en viktig prinsipiell innfallsvinkel.

Jeg er forbauset over at Carl I. Hagen ikke benyttet anledningen til å klargjøre hvordan han hadde tenkt at dette store selskapet skulle opprettes, og hvordan det

nærmere skulle virke. Han har hatt mange muligheter i denne debatten til å gjøre det, og jeg vil håpe at han kan holde et innlegg til og nå begynne å gi oss innsikt i hvordan disse tingene er. Og nettopp fordi han var så uheldig å gå litt surr i forholdet mellom statens og kommunens eiendommer, hvor store beløp er ute og går, viser at dette har man simpelthen ikke tenkt klart igjennom.

Det er også på det rene at her foreligger det en betydelig uenighet mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet når det gjelder forholdet til utdannelseinstitusjonenes frihet. Og ennå har ingen forklart på en skikkelig måte hvorfor det er nødvendig at hoveddelen av disse tomtene skal brukes til boligformål og til andre fritidsformål. Det ville vært interessant å høre flertallets filosoferinger over det.

Kort sagt: Her er det ganske mye som er ubesvart, og som folk flest burde få anledning til å få innsikt i, men som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet ikke tør å gi folk innsikt i.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth (A): Eg må vedgå at eg blir meir og meir forundra over Høgre i denne viktige saka. Det einaste som er konkret av det Høgre vil, er at dei vil selje eiendomane der ute til høgstbydande. Så skal dei som kjøper dette nærmast stå heilt fritt til å etablere det dei vil der ute, dersom ein skal tolke det som Høgre har framført i sjølve innstillinga. Men det er jo eingong slik at her har vi for ein gongs skuld nokon som verkeleg vil satse kapital på å skaffe seg eit IT-kompetansesenter av internasjonalt format. Det har altså Høgre ikkje visjonar nok til å ta fatt i, utover det å selje tomtene til høgstbydande.

Så etterlyser Høgre kven som skal gjere kva. Ja, hadde Regjeringa følgt opp frå juni 1998 og fram til i dag, kunne vi sjølvsagt hatt ein heilt annan debatt i dag, meir konkret om kva som skulle vere der ute. Men Regjeringa har ikkje følgt opp, den kjem igjen og ber om omkamp, og den omkampen vil ikkje Høgre delta i.

Så til opne høyringar. Det er jo merkeleg at det forslaget skal kome dagen før vi avgjev, og beslutninga blir teken den dagen vi avgjev i samsvar med reglementet. Det må jo vere noko som er fundamentalt galt innanfor Høgre, når dei ikkje har oppdaga før at dei følte behov for ei meir open behandling i komiteen.

Alt som er av interesse i denne saka, er kome fram. Dersom det er nokon som føler at det ikkje er slik, har dei ikkje følgt med i timen.

Jan Petersen (H): Hvis det er slik at alt av interesse er kommet fram, håper jeg at Kjell Opseth kan tegne seg etterpå for å besvare mine spørsmål om hvordan denne selskapsdannelsen er tenkt, bare som en begynnelse på det hele. Men han brukte jo selv den begrunnelsen at det var Regjeringens skyld at man ikke hadde greid å komme så langt ned i den materien. Dette henger helt åpenbart ikke på greip. Han har heller ikke vært innom problemstillingen hvorfor det ville vært så galt å bruke et par-tre uker til f.eks. å få avklart de helt nylig dokumenterte for-

skjellige holdninger fra utdannelseinstitusjonenes side. Det er mulig at det hadde vært tre uker bortkastet, men hadde det vært så galt? Hvorfor er det så galt? Det har ikke Opseth vært i stand til å si.

Ellers har han jo ikke fått tak i hva Høyre har ment her, når han påstår at vårt eneste opplegg er å skulle selge ut eiendom. For det første vil jeg minne om at vi står på omtrent på kvadratmeteren like mye til næringsarealer, og vi sier «selges med IT-føringer». Så på det punktet skulle det ikke være så stor uenighet. Men så står det også ganske mye i denne innstillingen om hvordan man skal bringe utdannelseinstitusjonene og forskningen inn på dette. Det må åpenbart ha gått Opseth hus forbi, hvis han mener at det eneste vi skal gjøre er å selge næring. Derfor har ikke Opseth lest vår sak. Dessuten må han også opp og fortelle meg – når man skal snakke om 500 mål der ute – hvorfor over halvparten hverken skal brukes til utdanning eller næring, men til bolig- og fritidsformål og alt dette. Det er det som er saken.

Og siden alt er så klart, synes jeg Opseth skulle tegne seg til en treminutter og forsøke å gi oss litt av sine visjoner og om staten og investorene som eiere av 2 100 boliger, fortrinnsvis for utleieformål – siden alt er så klart.

Carl I. Hagen (Frp): Først til spørsmålet om åpne høringer. Er det nå slik å forstå at Høyres linje er, som for så vidt Fremskrittspartiet har tatt til orde for et par ganger, at det normale saksforberedelsessystemet i Stortinget bør omgjøres, slik at når det er høringer i komiteene, bør disse gjennomføres som åpne høringer? Jeg har personlig lenge hevdet at når først komiteene har høringer – og det er mange komiteer som har massevis av høringer – så burde utgangspunktet være at de er offentlige. Det gav vi uttrykk for den gang dette reglementet ble gjort kjent. Er det nå å forstå også Høyres standpunkt slik at hvis vi fremmer forslag om å endre reglementet, slik at det blir en bestemmelse som heter at når komiteene avholder høringer med utenforstående, skal de gjennomføres som åpne høringer? Dette ville vært meget positivt, og det kunne tolkes som om Jan Petersen faktisk mente det.

Det andre jeg vil spørre om, er: Er det Høyre som har behov for mer informasjon for å kunne revurdere sitt standpunkt, som hr. Gabrielsen har fremført med relativt stor tyngde og skråsikkerhet? Eller er det fordi også hr. Petersen, i likhet med hr. Steensnæs, vil bruke – eller rettere sagt misbruke – systemet med åpne høringer for å kunne påvirke andre partier? Det er jo også hevdet fra flere, bl.a. Kjell Opseth – og jeg er helt enig – at denne saken har vært behandlet mange ganger i Stortinget. Hadde vi hatt en regjering som lojalt hadde fulgt opp Stortingets vedtak, hadde den ikke vært her i dag, for hovedprinsippføringene har vært trukket tidligere. Og jeg må få lov til å spørre: Er ikke forslaget til vedtak i seks punkter relativt klart? Det er det samme som Høyre stemte for å gjennomføre Gardermoen-utbyggingen på. Det kan da vel ikke være at også Høyre nå går inn for stortingsregjereri? Er det slik å forstå at Høyre mener at det er Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet som fører

disse forhandlingene og fatter disse avgjørelsene? I så måte må jeg si at etter hvert som jeg følger debatten, er ikke det en helt fremmed tanke.

Jan Petersen (H): Hvis jeg ikke så helt feil, kom Hagen inn i salen mens jeg holdt mitt innlegg. I hvert fall tyder spørsmålet hans på at han ikke fikk med seg begynnelsen av det. Det tror jeg er en riktig beskrivelse. I fall han har vært til stede, har han ikke fått med seg det som er mitt poeng.

Mitt poeng er at vi hadde håpet og trodd at selve den normale komitebehandlingen her ville gitt avklaring på mange av de spørsmål vi har reist i dag, og at flertallet ville ha beskrevet sin løsning på disse problemene i innstillingen. Så har det vist seg at det ikke ble tilfellet, og da stod vi i det valget å la problemene stå ubesvart, f.eks. spørsmålene knyttet til: Hvorfor boligdelen?

Hvordan skal man håndtere selskapsdannelsen? Hva krever man av dem som skal inn som interessenter? Her er det en differanse i beløp på halvannen milliard kr f.eks., knyttet til Oslo kommunes eiendom. Det er den type spørsmål som burde besvares. Vårt poeng er at når disse spørsmål ikke er besvart i innstillingen, burde man få belyst dem skikkelig. Stortingsbehandlingen i dag har jo vist at heller ikke debatten gjør det mulig å få belyst disse spørsmål riktig.

Når vi ønsket å få det belyst, var det fordi vi alle sammen som beslutningstakere alltid må være villig til å forholde oss til nye opplysninger. Det ville vi selvfølgelig ha vært, og det går jeg ut fra at også Carl I. Hagen ville ha vært. Men det er den viktige siden ved åpne høringer som Carl I. Hagen glemte i sitt innlegg i sted, nemlig at de skal gi folk innsikt i beslutningstakernes resonnerer, hva som ligger til grunn, at folk skal kunne lese oss i kortene. Det som er problemet med Carl I. Hagens oppfatning, er at han nå er blitt så begeistret for de lukkede rom, at folk ikke lenger vil kunne lese ham i kortene og vite hva hans argumenter er. For nå har vi altså stilt ham spørsmål flere ganger i dag, men han har ikke vært i stand til å svare. Han har ikke vært i stand til å svare!

Torstein Rudihagen (A): Representanten Petersen kjem nok ein gong inn på kva dette vil koste staten, og verdifastsetjinga av dei statlege eigedomane som ligg på Fornebu. Likeså blir Oslo kommune sine eigedomar nemnde.

Det er vanskeleg å begynne med nokon kronediskusjon om kva dette er verdt før det ligg føre endeleg marknadstakst på området. Det som er slege fast som eit klart prinsipp, er at staten skal få verdsett sine eigedelar etter EØS-takst, og følgeleg skal da ikkje staten gi bort nokon ting inn i eit slikt selskap.

Det er vidare slege fast som eit prinsipp at det skal vere eit felles eigarselskap mellom staten og private aktørar, og at Oslo kommune og Bærum kommune òg kan inviterast inn i det eigarselskapet.

Så er det neste prinsippet at Regjeringa skal velje ut som samarbeidspartnar den som har lagt fram den beste planen, som viser at det er mogleg å utvikle det IT-kunn-

skapssentret som Stortinget har sagt. Etter at ein har gjort det, skal ein i samråd med den aktøren kome fram til det landområdet som det er behov for, for å tilfredsstille dei krava som vi nå har vore innom fleire gonger i løpet av dagen. Da først ser ein om det er behov for Oslo kommune sine landområde inn i dette. Og så ber Stortinget staten forhandle fram ei løysing med Oslo kommune dersom det skulle vere behov for det. Det er sagt i innstillinga at det kan skje gjennom eit makeskifte, gjennom ei langsiktig festeavtale eller ei overdraging, og da er det ikkje riktig her å begynne å kalkulere inn Oslo kommunes verdiar som ei statleg utgift i det selskapet. Det finst det ikkje grunnlag for i denne komiteinnstillinga.

Det er slik at det er mange ting det må forhandlast om, og vi har lagt eit detaljert løp som det er grunn til nå. Så blir det da staten som må forhandle fram detaljane her med dei andre partane i dette. Eg må spørje Petersen om dette ikkje er klarlagt godt nok i innstillinga.

Jan Petersen (H): Svaret på det er jo helt åpenbart nei, og jeg er endog forundret over at Rudihagen nå stiller spørsmål om det. Når disse spørsmål har blitt en debatt i dag, er det nettopp fordi dette ikke er avklart tilstrekkelig. En av grunnene var at vi fikk nye opplysninger i går i TV-debatten, og de bringes nå videre. For det er nå uavklart hvordan Oslo kommunes tomt skal håndteres, om den skal være med eller ikke med i det vi forventer fra interessentenes side, om vi snakker om bare statens penger, eller om vi snakker om skattebetalernes penger totalt. Så jeg må si at jeg tror at en offentlig høring som hadde gått grundig ned i hva slags selskapskonstruksjoner man tenker på, ville vært til nytte for stortingsdebatten, slik at vi slapp å bruke tid på å finne ut av hva flertallet egentlig har tenkt å legge opp til.

– Nå ser jeg representanter for flertallet leser og leser og leser der borte, og det skjønner jeg godt, men det er ingen god måte å ha en stortingsdebatt på, hvor man egentlig burde diskutere premissene.

Vi har brukt altfor mye av denne debattiden på å forsøke å avklare faktum, altfor lite på å diskutere den politiske substansen. Dette er av de ting som burde avklares gjennom åpne høringer. Når dette er viktig, er det fordi man her muligens er inne med en offentlig deltakelse i et av de virkelig store statselskapene, som opprettes praktisk talt uten en eneste vurdering i dette dokumentet. Man må altså tolke seg frem etter enkelte føringer i hva flertallet har lagt inn her, og dette er simpelthen for svakt i forhold til å ha en skikkelig og åpen vurdering, og ikke minst en redegjørelse for hva det dreier seg om.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Carl I. Hagen (Frp) (fra salen): President! Kan jeg få oppklare en åpenbar misforståelse?

Presidenten: Presidenten har allerede innledningsvis i dag sagt at hun ville føre en meget streng kontroll med hva som skal opprettes av misforståelser, så hun går ut fra

at dette er en meget åpenbar misforståelse. Men hun vil henstille til Hagen om kanskje heller å ta den i et tremi-nuttersinnlegg.

Carl I. Hagen (Frp) (fra salen): President! Jeg ville gjerne tatt den med en gang, mens det har nytte å få oppklart den.

Presidenten: Ja vel, vær så god.

Carl I. Hagen (Frp): Det må være en åpenbar misforståelse i tillegg til en insinuasjon når representanten Petersen fra talerstolen beskriver grunnen til at jeg ser på et dokument. Misforståelsen er at jeg så på dokumentet for å se om han overhodet hadde belegg for sine påstander om Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet, og jeg ville forsikre meg om – som jeg trodde – at det hadde han ikke. Det er ikke sagt noe i det hele tatt i merknadsform fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet når det gjelder dette med boliger. Det er en åpenbar misforståelse som hr. Petersen nå har spredd rundt over det ganske land, og han tillater seg også å komme med uttalelse om hvordan det ser ut her i salen. Det er en helt ny skikk at man ikke kan få lov til å forberede seg i salen uten å bli kommentert for det man ser fra talerstolen.

Presidenten: Det var helt riktig både en insinuasjon og – muligens – en misforståelse.

Jan Petersen (H): Dette blir mer og mer interessant, fordi jeg var med på en TV-debatt i går, hvor et av Carl I. Hagens argumenter når noen stilte et spørsmål om de faktiske forhold, var å trekke opp en ringperm på 500 sider fra en av interessentene og si: Her ligger begrunnelsen! Og der ligger altså en del bl.a. om disse boligene, men plutselig er ikke det blitt en del av saken allikevel fordi det ikke står i innstillingen. Ja, hvis noen nå har levert en solid argumentasjon for åpen høring, så er det Carl I. Hagen. Tusen takk!

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Statsråd Lars Sponheim: Regjeringen har som ett av sine hovedmål å utvikle et nyskapsende Norge. Vi vet at mye av denne nyskapingen finner sted i kreativt samspill mellom utdanning, forskning og næring. Jeg tror Norge har et stort potensial for nyskaping i slike kompetansemiljøer.

Regjeringen er for at det etableres et IT- og kunnskapsenter på Fornebu. Men det er for snevert å fokusere på dette senteret alene. Utfordringen er ikke bare å utvikle et IT Fornebu, men et IT Norge, der vi kan bruke informasjons- og kommunikasjonsteknologi til utvikling som kommer hele landet til gode, og der dette er et konkurransefortrinn for Norge i en globalisert økonomi.

Derfor la Regjeringen første gang fram sitt syn på Fornebu-spørsmålet i en stortingsmelding som het «IT-kompetanse i et regionalt perspektiv». Regjeringens hovedpoeng var da, og er det nå, at det senter som etable-

res på Fornebu, må være slik at det kan fungere positivt i forhold til andre kompetansemiljøer, og videre at det skal være en klar rollefordeling mellom stat og privat. Staten skal sørge for sine universiteter og bidra med etablererfunksjoner. Private som vil drive IT-næring, bør kjøpe til markedspris.

Jeg må bare konstatere at Regjeringens strategi for etablering av Fornebu-senteret ikke har fått støtte av et flertall i Stortinget. Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har valgt en annen løsning – en løsning som jeg er uenig i. Men selv om det kan se ut som om det er ønskene fra én interessent som har fått støtte hos komiteflertallet, er det likevel lagt opp til en prosess der flere interessenter innen 1. juni kan legge fram sine planer. Så er det Regjeringen som skal velge den beste planen.

Jeg skal selvfølgelig følge opp de vedtak Stortinget gjør i dag, og jeg vil gjøre mitt ytterste for å legge til rette for at flere kan delta i konkurransen om den beste planen, selv om tiden er knapp. Vi er etter mitt syn forpliktet til å ta hensyn til at flere interessenter har ventet med å legge fram sine endelige planer til de har sett hvilke rammer som myndighetene setter.

Men det er også min plikt å gjøre oppmerksom på at vi i slike prosesser som gjelder store statlige verdier, har klare forpliktelser vedrørende framgangsmåten. Det gjelder bl.a., som komiteflertallet også presiserer i forslaget til vedtak, EØS-regelverket.

Jeg vil bruke litt tid på å peke på fire prinsipper som bør være viktige når kompetansemiljøer skal etableres, uansett hvilken modell som legges til grunn.

For det første: Kapital er viktig for nyskaping, men kompetansemiljøene må også tiltrekke seg mennesker med ideer. Selv de internasjonale kapitalsterke IT-gigantene er skapt ved at ideene kom først, så kapitalen. Forløperne til noen av de største datasuksessene er utviklet i garasjer og på lånt tid på universitetenes datamaskiner. Programmet som fikk Internett-bruken til å eksplodere, Netscape, ble først utviklet av en gruppe studenter.

Poenget mitt er at vi må passe på å utforme kompetansemiljøene slik at de ikke bare trekker til seg mennesker som er rike på penger, men også de som er rike på ideer. Mye av nøkkelen til norsk nyskaping ligger hos de unge i den såkalte pizza- og cola-generasjonen. Det er ikke sikkert at de tiltrekkes av et miljø med fancy kontorer og boliger til nærmere 2 mill. enn 1 mill. kr.

For det andre: Selv om det er mulig og viktig at et senter på Fornebu også kan styrke regionale miljøer, må vi ikke gå i den fellen å tro at regional utvikling skapes på Fornebu. Det er først og fremst tilgang på kompetanse og kapital på det enkelte sted som vil være avgjørende. Jeg stusser litt når flertallet i innstillingen sier:

«Gjennom en så beskjedne satsing som meldingen legger til grunn, vil kunnskapsenteret neppe gi et godt bidrag til regionene, ...»

Jeg må få minne om at når det gjelder de samlede arealer til utdanning, forskning og næring, er det ikke stor forskjell mellom Regjeringens opplegg og det IT Fornebu-alternativ komiteflertallet viser til. Det er 200 mot 260 dekar. Den store forskjellen ligger i at det i sistnev-

te alternativt også er satt av 255 dekar til boliger, sport og kultur på Fornebu. Det siste hjelper ikke regionene.

Det tredje prinsippet er et prinsipp om likebehandling. Nyskaping forutsetter konkurranse. Men konkurransen må også foregå på like vilkår. Jeg vil advare mot en situasjon der universitetene, som mangler penger, må konkurrere mot noe som kan minne om et privat femte universitet som er begunstiget med statlige midler.

Og det fjerde prinsippet er at det kreative samspillet må utvikles mellom selvstendige aktører, og ikke ved at én aktør har kontroll over en annen. Jeg er glad for at også komiteflertallet gjennom merknader, og gjennom debatten i dag, presiserer at utdanningsdelen på Fornebu skal organiseres og styres i et samarbeid mellom de eksisterende offentlige utdanningsinstitusjoner, og det skal vi selvsagt sørge for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth (A): Eg må ærleg vedgå at eg ikkje føler meg trygg. Sjølv om statsråd Sponheim sa at han ville følgje opp Stortinget sitt vedtak, var heile innlegget hans ein argumentasjon på at dette er ein gal veg å gå. Igjen greidde altså statsråd Sponheim å seie – rett nok i noko vage formuleringar – at det var «et privat femte universitet» vi var i ferd med å leggje opp til på Fornebu. Eg synest at statsråd Sponheim no bør leggje om retorikken og faktisk seie det som fleirtalet i Stortinget vil, og ikkje halde fram med å medverke til ei uro som han og andre frå regjeringskontora og representantane frå regjeringspartia dei siste tre-fire vekene har vore med på over det ganske land. Det var faktisk då Arbeidarpartiet sitt syn vart kjent i media slik det vart vedteke på gruppemøtet, at det vart ro, anten det er SINTEF eller NTNU og andre universitet vi snakkar om. Lat oss no bli einige om at det viktige er å kome vidare.

Eg vil gjenta spørsmålet frå innlegget mitt, som eg ikkje fekk svar på i innlegget til statsråden: Vil statsråden følgje opp Stortinget sitt vedtak, spesielt når det gjeld tidsfristar og retningslinene for val av privat aktør?

Statsråd Lars Sponheim: Til det første: Jeg gav i mitt innlegg uttrykk for at jeg ville advare mot noe som helst som kunne dra i retning av et femte, private universitet. Vi vet jo at en av de to deltakerne i det flertallet som er etablert i denne saken, har gitt uttrykk for slike synspunkter i pressen. Jeg er tilfreds med at det fra Arbeiderpartiets side så klart er understreket at det ikke er et ønske. Jeg vet allikevel at statsråd Lilletun i sitt innlegg vil komme inn på litt av de størrelsesforhold som det faktisk representerer på kunnskapsdelen, det den ene interessenten på Fornebu legger fram, og at det har ganske store dimensjoner over seg. Men nettopp for å følge opp dette, og for å være sikker på at dette ikke skjer – noe jeg nå føler meg trygg på at jeg har Arbeiderpartiets representanter i denne salen med meg på – vil vi trekke med oss viktige mennesker fra universitetsmiljøene når kravspesifikasjonene for dette IT- og kunnskapscenteret skal legges, og hvor detaljene skal legges til grunn for det

utvalget som Regjeringen skal sette ned. Regjeringen vil raskt sette ned en referansegruppe med representanter fra både universiteter, forskningsmiljøer og næringslivet, som kan være med og utarbeide de nødvendige kravspesifikasjoner når den vanskelige jobben skal gjøres med å plukke ut den interessenten som skal delta i et felles selskap. Jeg har allerede spurt rektor Emil Spjøtvoll ved NTNU om å lede en slik referansegruppe, og han har sagt ja til det. Det skulle borge for at vi faktisk får en rimelig ramme for dette, slik også Arbeiderpartiets representanter nå så tydelig har gitt uttrykk for – og som jeg er glad for.

Jeg vil også understreke det jeg sa i mitt innlegg. Det er min og Regjeringens klare oppgave å følge opp det vedtak som i dag blir fattet, og det vil vi gjøre. Og jeg tror det er mulig å følge tidsfristene. Men jeg vil også understreke at vi vil legge vekt på det som er sagt om at EØS-reglene skal følges. Det vil vi gjøre. Det vil nok bety at en må ha en løpende dialog og prosedyrer i forhold til EØS-avtalens regler også etter 1. juni – og et valg – men det gir heller ikke dette vedtaket grunnlag for å problematisere.

Grete Knudsen (A) (fra salen): President! Kan jeg få rette opp en åpenbar misforståelse?

Presidenten: Nei, men Grete Knudsen kan få en replikk etterpå.

Carl I. Hagen (Frp): Næringsministeren kom så nær et kabinettsspørsmål som det overhodet er mulig uten å stille det. Han sa han var «uenig i» flertallets innstilling. Hans innlegg var gjennomsyret av motstand, og han kom på slutten av sin svarreplikk nå med begrensninger når det gjelder egentlig ønske og vilje til å gjennomføre vedtaket.

I Verdens Gang i dag presenteres det en slags hemmelig plan. Det står:

«Regjeringen kommer til å trosse dagens stortingsvedtak om IT-senteret på Fornebu.»

Videre står det:

«Ifølge svært sentrale kilder er Bondevik og hans statsråder om nødvendig innstilt på å legge Regjeringens liv i potten.»

Og litt senere:

«Men i den hemmelige strategien legger Regjeringen opp til å trenere den videre prosessen med alle tilgjengelige og legitime midler som følger med å sitte i departementskontorene. Målet er å utsette den endelige beslutningen til langt utpå høsten – kanskje enda lenger.»

Jeg vil gjerne be næringsministeren nå å avklare hvordan han ser på det vedtaket som sannsynligvis vil bli fattet – hvis flertallets beslutning i innstillingen blir vedtatt. Er det slik å forstå at statsråden ikke kan garantere at dette vil bli gjennomført til punkt og prikke i samsvar med det som står i vedtaket? Der er fristen for å utpeke et selskap som skal gjennomføre en del ting, satt til 1. juni. Har statsråden noen planer om å trenere saken slik at det

ikke blir gjennomført, eller kan han berolige flertallet med å si at det som står i dagens Verdens Gang, er meningsløst, og at det ikke har noen sannhetsgehalt? Når det kommer sånn, og statsråden har sagt at han er uenig, er det de parlamentariske spillereglene og statsrådets posisjon som i realiteten settes på dagsordenen.

Statsråd Lars Sponheim: La det være helt klart: Regjeringen har overhodet ingen skjult agenda eller noen «hemmelig strategi» utover det det nå blir redegjort for fra denne talerstol i denne debatten. De spekulasjonene får i sin helhet stå for VGs regning. Som jeg sa i mitt innlegg: Regjeringen har tenkt å følge opp dette vedtaket. Og la meg understreke at det er mulig, slik vedtaket legger opp til, å etterleve dette fram til 1. juni. Det er etter min oppfatning mulig å lage et felles selskap som involverer staten og private på en måte som er EØS-legalt, men det vil avtvinge at vi har en løpende dialog – etter de prosedyrer som vi er pålagt av Stortinget å følge – med EØS-systemet om hvordan dette skal gjøres. Det er ikke nok å avklare hvordan man legger penger inn og konstruerer et felles selskap, det må også synliggjøres at den løpende drift og videreutvikling av dette selskapet ikke åpner for noen mulighet til å ta ut statsstøtte. Det er den nødvendige og pålagte dialog med EØS-systemet som jeg må ha. Det er kompliserte forhold knyttet til dette. Jeg kan ikke redegjøre fullt ut for hvilke prosedyrer som vil bli fulgt i de nærmeste dagene og ukene framover, men vi vil selvsagt kaste oss rundt og etterleve det stortingsvedtaket som blir fattet i dag.

Grete Knudsen (A): Jeg er glad for at statsråden presiserer at han vil følge opp Stortingets vedtak her i dag. Da regner vi selvsagt også med at talen blir en noe annen enn den har vært frem til i dag, også når det gjelder det vedtaket som faktisk vil bli fattet.

Statsråden sa i sitt innlegg at han var glad for at Arbeiderpartiet nå har presisert at de offentlige utdanningsinstitusjonene selv skal bestemme det faglige innhold og sertifisering. Det har Arbeiderpartiet alltid ment. Det har på dette punktet ikke vært noen annen holdning og oppfatning i Arbeiderpartiet. Det har fremgått av alle innstillingene om IT-utvikling, om IT-meldingen og om IT Fornebu. Jeg har lyst til å spørre: Hvor i all verden har statsråden det fra at Arbeiderpartiet ville at private skulle lede an og ha ansvar for utdanningspolitikken i vårt land?

Statsråd Lars Sponheim: Den usikkerhet som måtte være skapt omkring hva man måtte ville med et kunnskapscenter, og utvikling av det til noe i retning av det som noen har kalt et femte universitet, er skapt av Arbeiderpartiets alliansepartner i denne saken, Fremskrittspartiet, i de siste dagers debatt. Derfor har det vært avklarende at Arbeiderpartiet har lagt så klart uttalt vekt på i denne debatten at de ikke deler en slik oppfatning. Dermed vil det være flertall for å sørge for at det som skal bli kunnskapsdelen av et slikt IT-senter, hvor næring vil spille en hovedrolle, skal være dimensjonert og tilpasset det som er de etablerte statlige institusjonenes interesser

og ønsker. Derfor har jeg også i dag signalisert at vi vil følge dette opp på basis av de synspunkter som har kommet fram i denne innstillingen, for å utarbeide de nærmere spesifikasjoner som vi vil ha til de interessentene som skal delta i et felles selskap med staten.

Det er nok slik når vi nå skal sette oss ned og arbeide fram løsninger for hvordan vi skal etablere et slikt felles selskap, som skal være EØS-legalt, og som skal synliggjøres både på starttidspunktet og senere i en løpende driftsfase, at det ikke er muligheter for å gi statsstøtte eller på andre måter bidra med statens penger til å subsidiere privat virksomhet. Så skal det sannsynligvis ganske mye penger til for private for å klare å ta styringsmakt over et slikt selskap. Hvis det eksempelet som er lagt til grunn fra flertallets side om IT Fornebu, skal ligge til grunn for de verdier som legges inn, snakker vi her om en størrelsesorden på 1-1,5 milliard kroner, anslår vi – det vil markedspris avklare – på statens del i tillegg til de arealene som i så fall må anskaffes fra staten for å legges inn, både fra Oslo kommune, for å kjøpe ut SAS, osv. Vi snakker her om et betydelig statlig beløp som må matches av private for å kunne få en balanse i eierforhold, og dermed kunne gi private en styringsmulighet over dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunhild Øyangen (A): Stortinget behandler i dag en sak av stor betydning for vekst og verdiskaping i hele landet, samt disponering av et større areal i Oslo-området. Jeg har selvsagt fulgt saken med særlig henblikk på den betydning den kan få også for utviklingen i mitt eget fylke og de tunge teknologisk-vitenskapelige miljøer som i dag er lokalisert i Trondheim.

I følge Adressevisen blir det fra NTNUs side framholdt at IT-senteret på Fornebu vil gi også dem et ekstra løft, og at det for dem vil være interessant å ha kontakt med bedrifter som jobber i front i datateknologien. Muligheten for studenter fra Trondheim til å avslutte sine studier med hovedfag eller doktorgrad ved IT Fornebu vil styrke Trondheims posisjon som nasjonalt tyngdepunkt.

Jeg har merket meg at administrerende direktør ved SINTEF, Roar Arntzen, håper det blir en tung IT-satsing. SINTEF og NTNU vil etterstrebe å ha en sterk posisjon innen forskning og utdanning ved IT Fornebu og dermed styrke sin konkurransekraft. De ser mulighetene, de forstår den sterke veksten vi vil få på dette området, og de har for lengst forstått at næringen og konkurransen er internasjonal, og at faren ikke ligger i Oslo.

Så vil jeg kommentere spøkelset det femte og private universitetet, som angivelig skal trekke lærerkrefter fra regionene. Mitt spørsmål i dag er: Hvem er det som støtter dette? Arbeiderpartiet gjør det i hvert fall ikke. Og da må det jo være regjeringspartiene. Vi har presisert, faktisk gjentatte ganger i innstillingen, at utdanningsdelen av IT- og kunnskapscenteret på Fornebu skal styres og organiseres gjennom et samarbeid mellom eksisterende offentlige utdanningsinstitusjoner. Den offentlige styringen er viktig, fordi det må være like vilkår i konkurranse

om lærerkrefter når det gjelder bl.a. lønnsbetingelser. Og ikke minst må det være lik tilgang til studium for hele befolkningen. IT Fornebu må sikres et høyt kvalitetsnivå, og offentlig styring må sikre at det blir et tilgjengelig tilbud for folk flest.

Dette er en utdanningspolitikk det er bred enighet om i Norge, selv om jeg har merket meg at Høyre i Innst. S. nr. 232 for 1998-99 flørtet med at her måtte det åpnes for private utdanningsinstitusjoner. Men jeg regner det som en selvfølge at regjeringspartiene står på sitt tidligere standpunkt om at det offentlige skal spille en førende rolle, i samspill med IT Fornebu-bedriftene ved utvikling av utdanningsdelen.

Jeg har savnet utdanningsministeren høyt på banen. Og jeg vil spørre statsråden: Kan utdanningsministeren garantere at de eksisterende offentlige utdanningsinstitusjonene aktivt skal bidra til styring og samarbeid med IT Fornebu? Gir Regjeringen sin fulle tilslutning til at det er et absolutt krav at de private aktørene i sin plan også har innarbeidet konkrete forslag til tiltak overfor regionene?

Og til slutt: Vil næringsministeren raskt innkalle SINTEF, slik at deres kunnskap og kompetanse kan komme til anvendelse ved den videre utvikling av IT Fornebu?

Statsråd Jon Lilletun: Lat meg aller fyrst få lov til å streke under at etter at IT Fornebu i 1996 lanserte sine planar om eit IT-senter på Fornebu, har det skjedd ei formidabel utvikling innanfor utdanning i informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Regjeringa har tatt utfordringa på alvor, og utdanningskapasiteten er auka kraftig ved alle universiteta og høgskulane, frå Høgskolen i Finnmark i nord til Høgskolen i Agder i sør. Og dei høggre utdanningsinstitusjonane arbeider no målmedvete med å integrere informasjonsteknologi i andre fag og studieprogram. Eg må få lov til å gje honnør til det arbeidet som universiteta og høgskulane her har gjort. Og her vil eg gjerne få lov å kommentere hr. Hagens innlegg. Det vart sagt at Universitetet i Oslo ikkje hadde slike tilbod. Eg kan då opplyse om – eg har ikkje tid til alt no – at det er 15 IT-baserte fag, eksempelvis tysk, jus, fysiologi osv. Vidare er det noko som heiter NITOL-samarbeidet, som eg kan overlevere Hagen ein katalog frå, som er eit samarbeid mellom Universitetet i Bergen, NTNU, Høgskolen i Agder, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Stord/Haugesund. Det er altså ikkje slik at ikkje våre eigne utdanningsinstitusjonar er oppegåande på dette feltet.

I Fornebu-saka har eg og Kyrkje-, utdannings- og forskningsdepartementet hatt ein nær og god dialog med m.a. NTNU, Universitetet i Oslo og SINTEF. Og Regjeringa sine vurderingar i St. meld. nr. 13 for 1998-99 er i samsvar med korleis desse institusjonane tenkjer. Dette tyder ikkje at Regjeringa har lukka døra for andre offentlege utdanningsinstitusjonar som ser nytte av eit IT-senter på Fornebu.

I brev av 16. februar har rektor Emil Spjøtvoll og SINTEF-direktør Roar Arntzen presisert sine hovudsyn knytte til ein framtidig utdanningsaktivitet på Fornebu. Her strekar dei under at denne aktiviteten bør vere ein sjølvstendig aktivitet i regi av dei etablerte utdanningsin-

stitusjonane, og at det vil vere direkte galt å leggje rammer på denne aktiviteten som avgrensar utdanningsinstitusjonane sitt handlerom, sin faglege integritet og sin autonomi. Dette er eg heilt samd i. Dette burde då også vere ein sjølvsgd ting ettersom Stortinget tidlegare har slått dette fast i universitets- og høgskulelova.

Fleirtalet skriv i innstillinga at

«det bør skapes en formell ramme for utdanningsvirksomheten og næringsutvikling som etableres i Terminalbygningen».

Og i punkt 6 i forslaget til vedtak heiter det:

«Det inngås en avtale med selskapet om Statens øvrige engasjement i kunnskapssenteret, bl.a. når det gjelder forskning, utdanning, næringsutvikling og samarbeid med regionene.»

Eg vel å tolke dette som at ein avtale knytt til utdanning og forskning i regi av dei offentlege utdanningsinstitusjonane skal ta vare på den autonomien som desse institusjonane har etter den nemnde lova, og at institusjonane har eit sjølvstendig ansvar for å inngå dei samarbeidsavtalane dei finn naudsynt. Dette har no institusjonane lang erfaring med.

Vidare går fleirtalet inn for at også Terminalbygget, der ein ser føre seg at m.a. utdanningsverksemda skal lokaliserast, bør leggjast inn i det felles eigarselskapet som Arbeidarpartiet og Framstegspartiet primært ynskjer seg. I stortingsmeldinga gjekk Regjeringa inn for at desse utdanningslokala, som dei einaste lokala, skulle vere eigde av staten. I stortingsmeldinga heiter det m.a.:

«Under forutsetning av at ca 8000 m² tas i bruk til utdannings- og forskningsformål, har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet foreløpig vurdert utgiftene til ca 120 mill kr. Det legges opp til at utgiftene for utdannings- og forskningsaktiviteten på Fornebu finansieres på en måte som gjør at dette ikke går ut over eksisterende og planlagt aktivitet ved universiteter og høyskoler.»

Dette var nettopp for å sikre utdanningsinstitusjonane sin handlefridom og autonomi og for å sikre aktivitet over heile landet. Eg har merka meg at dette ikkje er kommentert av fleirtalet i næringskomiteen.

I forslaget til vedtak går fleirtalet i Stortinget inn for at det skal setjast i gang verksemd i Terminalbygget allereie frå hausten 1999. Det er det 6-7 månader til, og altså berre tre månader etter den fristen Stortinget foreslår for utpeiking av utviklingsselskapet. Eg håper Stortinget her har noko is i magen. Universitetet i Oslo, NTNU og SINTEF er allereie i gang med etter- og vidareutdanningsverksemd som er planlagd flytta til Fornebu. Men det ligg føre eit stort arbeid i å klargjere lokala og finne dei teknologiske løysingane som gjer det mogleg å vere operativ på Fornebu. Stortinget har vidare streka under at eit viktig punkt ved etablering av eit IT-senter på Fornebu skal vere samspelet mellom utdanning, forskning og næringsverksemd. I dag ligg det altså ikkje ei einaste IT-bedrift på Fornebu.

Så til slutt litt om det regionale perspektivet ved etablering av eit IT-senter på Fornebu, som eg tykkjer har kome litt i bakgrunnen i debatten den seinare tida. Stor-

tinget har altså ikkje valt kven som skal få vere med og utvikle eit IT-senter på Fornebu, men i innstillinga heiter det ...

– President, eg ser tida er ute. Eg skal kome tilbake til det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Grete Knudsen (A): Jeg vil ta opp to forhold med statsråden.

Det ene er at han i sitt innlegg, på samme måte som statsråd Sponheim, sprer en usikkerhet fortsatt, om at det er noen som ønsker at private aktører skal være bestemmende over utdanningsinstitusjonene. Da vil jeg igjen si at han må bruke Innst. S. nr. 232 for 1997-98, som dreide seg om hele IT- og kompetansesenteret på Fornebu, der et stort flertall gikk inn for at den regien skal være i utdanningsinstitusjonenes favør. Jeg ber om at statsråden her bekrefter at det er han kjent med, og at det er ikke noe nytt som er blitt presisert fra Arbeiderpartiet gjennom denne debatten.

Det andre forholdet jeg vil ta opp, er at i forbindelse med det budsjettet som vi har for inneværende år, så Høyre og Arbeiderpartiet det nødvendig å ta initiativ til at det skulle bygges et nybygg til Institutt for Informatikk ved Universitetet i Oslo. Dette var for å sikre at informatikk ble en integrert del av hele arbeidet ved Universitetet i Oslo. Og grunnen til at vi ble nødt til å gjøre dette, var at statsråd Lilletun hadde tatt initiativ til å flytte Institutt for Informatikk til Fornebu.

Mitt spørsmål blir: Hva var bakgrunnen for at statsråd Lilletun ville flytte Institutt for Informatikk til Fornebu? Og var dette hele Regjeringens syn?

Statsråd Jon Lilletun: Først: Det var ikkje ein ting i mitt innlegg som sa noko av det representanten Knudsen sa no, at det var eit alternativt universitet som skulle kome. Eg gav ei presisering av korleis eg såg komitefleirtalet, det står eg sjølvsagt på vidare.

Så til det med informatikkbygget. Det er feil det representanten Knudsen seier, at eg hadde teke eit initiativ for å flytte Institutt for Informatikk ved Universitetet i Oslo. Men i drøftinga om korleis lokalesituasjonen skulle løysast, vart det lagt på bordet som eit av alternativa som kunne vurderast av Universitetet i Oslo, fordi Stortinget hadde sagt at Terminalbygget på Fornebu skulle gå til utdanningsformål. Og når ein då mangla det bygget, kunne det vere ein ting som ein vurderte. Det sa Universitetet nei til, og då vart det sjølvsagt respekttert frå statsråden si side.

Det er faktisk slik at i Regjeringa si melding skisserte ein korleis staten sjølv kunne styre utdanningsbiten via å eige Terminalbygget. Det er ikkje kommentert korleis det skal skje. Her skal det gå inn i det same selskapet, altså skal det styrast på same måten som resten av området. Det meiner eg er ei svekking i forhold til denne innstillinga, men eg har gjeve mi tolking, og reknar med at det går an å føre saka vidare ut frå det.

Når det gjeld korleis eg vil fylgje opp det som er ein merknad frå komiteen – og som heile komiteen stod bak,

ikkje berre Arbeiderpartiet, Høyre og regjeringspartia – om å finne ei løysing for Institutt for Informatikk ved Universitetet, vil eg sjølvsagt arbeide vidare med det. Men det er altså ikkje eit vedtak som det har fylgt pengar med. Derfor må eg finne fram til eit opplegg i forhold til det, som eg vil kome tilbake til Stortinget med.

Karin Andersen (SV): Utdannings- og forskningspolitikk er sentralt i denne debatten. Hvordan driver vi det best, må være et sentralt spørsmål når vi skal disponere så store ressurser både av statlige og – som det er kommet fram etter hvert her – også av private midler til forskning og utdanning. Da er det spørsmål om man bruker ressursene på riktig måte.

Jeg vil spørre statsråden om det fra departementets side er foretatt noen analyser eller om man har brukt noen slags metodisk tilnærming for å finne ut hvilke områder som burde vært styrket på dette området, og hvilke institusjoner det helst burde skjedd på. Finnes det ut fra slik forskning eller analyser et sammenligningsgrunnlag som gjør at vi har et reelt grunnlag for å sammenligne et IT Fornebu-satsingsprosjekt med en alternativ satsing på andre utdanningsinstitusjoner, og etter andre strukturer enn det som det nå legges meget sterke føringer på? Jeg kunne tenke meg å spørre statsråden om han mener det er mulig å garantere at en slik satsing som nå skjer på Fornebu, ikke vil gå utover utdanningsinstitusjonene landet over. Det tror jeg er veldig sentralt, sjøl om noen sikkert vil argumentere for at her skal det være en slags vekselvirkning – altså at når man sår et sted, så skal det risle tilbake igjen, som det heter i økonomisk teori. Sjøl om mange av oss er meget skeptiske til sannhetsgehalten i disse teoriene om overrislingseffekten, kunne det i hvert fall være interessant å høre statsrådets vurdering av det, og om det ikke i utgangspunktet kanskje hadde vært bedre utdanningspolitikk og lettere å styre et prosjekt som hadde vært rettet mot de offentlige skolene, universitetene, høyskolene og forskningsinstitusjonene.

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst til om det har vore føreteke ei alternativ utgreiing: Det har ikkje det. I forhold til den måten fleirtalet no vel å gå inn med aksjekapital på – noko mellom 1,5 og 2,5 milliardar kr, litt uklart kor stor – er det klart at Regjeringa hadde føreslått å gå inn i forhold til det som var utdanningsdelen. Her går ein altså inn med ein så mykje større del. Eg er overtydd om at her hadde det vore klokt, dersom ein fyrst skulle investere desse pengane i kompetanseutbygging, å investere dei på ein annan måte.

Så litt om det distriktspolitiske i dette. I dei 515 dekar som fleirtalet viser til at IT Fornebu ynskjer for sitt område, har dei sagt at dei skal ha 90 000 m² til utdanningsformål. Det kan kanskje vere vanskeleg å førestelle seg kor mykje 90 000 m² er, men dette tilsvarar nærare ti gonger det arealet som Institutt for Informatikk ved Universitetet i Oslo i dag disponerer. Eller sagt på ein annan måte: Det tilsvarar heile bygningsmassen til Høgskulen i Stavanger – ein institusjon med 6 000 studentar. Det er altså behov for 6 000 studentar for å forsvare eit behov

på 90 000 m² til utdanning. Dersom ein summerer opp dei studentane som studerer informasjonsteknologi rundt i heile landet på ulike nivå – frå kortare kandidatutdanningar til hovudfag – utgjer det om lag 10 000 studentar. Desse tala bør få oss alle, og ikkje minst stortingsfleirtalet, til å tenkje grundig gjennom kva som kan skje i høve til sentralisering og regionalpolitiske konsekvensar, i yttarste konsekvens av det vedtaket ein no legg opp til.

Men eg er optimist av natur. Eg trur vi kan leggje dette til rette på ein måte som gjer at me får ei overrissling. Men det krev at ein har ei planmessig utbygging, at ein sørgjer for ein vekselverknad, og at ein legg føringar som gjer at vi ikkje tappar hjernekapitalen frå institusjonane ut i det heile land inn til Fornebu. Det er ein risiko, men det går an å styre utanom, trur eg.

Inge Lønning (H): I replikkvekslingen mellom representanten Grete Knudsen og statsråden viste representanten Knudsen til det aller mest pussige intermessioet i historien om IT Fornebu, nemlig den planen som et øyeblikk var inne, om å flytte hele Institutt for Informatikk fra Gaustadbekkdalen til Fornebu. Jeg tror nok ideen til det egentlig ikke stammet fra statsråden, men fra nettopp de visjonære miljøene som jo stort sett har produsert akkurat det: visjoner.

Det ble relativt raskt klarlagt at det faglig sett ikke fantes det ringeste grunnlag for en sånn tanke. Det ville ha vært ganske meningsløst å flytte Norges sterkeste informatikk-fagmiljø i Norges største forskningsmiljø derfra og ut til Fornebu.

Det som jeg er interessert i å høre statsrådets syn på, er – for så vidt som både hans egen argumentasjon og næringsministerens argumentasjon fullt og helt og på alle punkter har gått imot det som sannsynligvis vil bli vedtatt av Stortingets flertall i dag – om Regjeringen har overveid den mulighet å gjøre det regjeringer vanligvis gjør, nemlig å legge sin tyngde i vektskålen for å forhindre et vedtak som Regjeringen mener er et uheldig vedtak. Det ville ha vært en interessant politisk situasjon i så fall, for så vidt som jeg vil anta at i en slik situasjon ville minst ett av de to partiene som utgjør flertallskonstellasjonen, nemlig Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, ha vært nødt til å stille seg spørsmålet om de kanskje har havnet i dårlig selskap. Jeg vil tro at minst ett av de to partiene må være havnet i dårlig selskap, kanskje begge. Men mitt spørsmål til statsråden er: Har Regjeringen for ramme alvor overveid å opptre som regjering i denne sak?

Statsråd Jon Lilletun: Sjølv sagt har vi «overveid» å opptre som regjering i denne saka – for det er nemleg det vi gjer. Det er ei regjerings fyrste plikt å gjennomføre Stortingets vilje på ein samvitsfull måte. Går det så langt at det går heilt på tvers av det ideologiske fundamentet som regjeringa har, er det klart at då kan ein ikkje gjennomføre det.

Her er det semje mellom Regjeringa og det noverande fleirtalet om at vi vil utvikle eit internasjonalt IT-senter. Regjeringa gjer framlegg om å investere det som er Ter-

minalbygget, og elles satse på at private utviklar det, men med ein del føringar på eit areal som dreier seg om kunnskaps senteret, og ikkje bustadbygging og liknande. Forskjellen er ikkje så stor at Regjeringa synest det er grunn til å setje stillinga si inn på det – det var det ikkje eg som skulle ha gjort og sagt her heller; det er det statsministeren som gjer. Men eg vil samtidig seie det hadde vore ille om ikkje næringsministeren og underteikna sa kva vi meinte om det som er feil i fleirtalet sin argumentasjon, og det som fleirtalet har lagt opp til som vedtak her i dag. Derfor seier vi tydeleg frå om det, men samstundes veit vi kva som er ei regjerings plikt: Det er på ein samvitsfull måte å leggje opp og gjennomføre det Stortinget vedtek.

Eg er så oppteken av at denne regjeringa skal leve, og eg trur at både IT Fornebu og Utdannings-Noreg òg er betre tent med at så skjer. Eg tør å tru at representanten Lønning er samd i det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tomas Norvoll (A): Til det siste fra statsråden: Vi er jo klar over at denne regjeringen har som sitt fremste mål bare å sitte, så det er ikke noe nytt.

Etter at flyplassen ble nedlagt på Fornebu, ble det frigjort store arealer som på grunn av beliggenheten har en stor verdi og derfor er svært interessante og attraktive for flere grupper. Det er naturlig at mange er interessert i å delta i utviklingen der ute. Dette er et sunnhetstegn, det er bestandig en fordel at det finnes flere valgmuligheter.

Jeg har registrert gjennom debatten både tidligere i Stortinget, i media og her i dag at en del mener at vi som myndigheter ikke skal ha noen som helst mening om hvilken retning og type næringsvirksomhet som skal komme. På annen måte kan vi ikke tolke dem som mener at vi bare skal kvitte oss med områdene til høyest mulig pris. Selvsagt vil en slik holdning gi en del penger i kassen med en gang, men dette er kortsiktig tenkning. Det kan kalles perspektivløst ikke å ville delta aktivt. Sentrum har hele tiden vært med på at det skal etableres et IT-senter, men når det har kommet til stykket, har ikke statsråden vært i stand til å gjøre den jobben.

Man snakker om at dette vil koste i størrelsesorden et par milliarder, som det uttrykkes fra sentrum og Høyre. Dette er defensivt. For det første er det ikke riktig, og hvis vi bare ser på pengene vi kan få i kassen på kort sikt, begår vi en tabbe. De pengene vil i alle fall forsvinne raskt, i hvert fall vil den sittende regjering garantert finne en eller annen håpløs måte å bruke dem på.

Alle er enig i at det er behov for å øke IT-kompetansen i Norge. Utdanningskapasiteten må og vil bli større. Vi må ikke komme i en situasjon hvor Norge blir akterutseilt og ikke er med på den internasjonale utviklingen. Gjennom det opplegget som i dag er på bordet, vil vi kunne få et løft. Det er avgjørende at utdanningssystemet og næringslivet samarbeider i langt større grad enn i dag.

Det er i grensesnittet mellom utdanning og næring at det kreative kommer best fram. Dette må og skal skje over hele landet. Vi kan ikke stille oss slik at våre høg-

(Norvoll)

skoler og universiteter driver på for seg selv, og ikke har den nødvendige kontakt med nærings- og samfunnsliv.

Arbeiderpartiet er også helt klar på, slik det står i innstillingen, at det er de eksisterende utdanningsinstitusjonene som skal stå for utdanningen. Dette er ikke et nytt privat universitet, dette er et samarbeid mellom universiteter, høyskoler og private aktører for å øke kapasiteten og heve kvaliteten. Hele grunnlaget for Arbeiderpartiets holdning er bygd rundt dette prinsippet.

Vi har meget gode utdanningsinstitusjoner innen IT rundt i landet. Dette skal vi ta vare på. NTNU har et spesielt nasjonalt ansvar. Dette skal de fortsatt ha – ingenting endres. Det som skal foregå på Fornebu, skal være i regi av de eksisterende. Dette har miljøet i Trondheim sagt at de vil, men det de er redd for, er at Fornebu blir et nytt universitet som kan undergrave de eksisterende. Dette skal ikke skje.

Arbeiderpartiet mener at det offentlige og privat sektor kan og bør samhandle i mye større grad enn det som skjer i dag. I stedet for bare å være en passiv tilskuer til næringsutviklingen må vi delta og bidra. Offentlige penger kan sprøytes inn og brukes for å gi arbeidsplasser som skal bære samfunnet etter at oljealderen nå avtar.

Hvis vi bare selger til høystbydende, har vi overhodet ingen kontroll med utviklingen. Da vil de som i dag kritiserer oss for et opplegg som gir sentralisering, måtte svelge ordene i seg, det er jeg helt overbevist om. For hvilken kontroll vil vi ha over at det ikke skal bli en støvsugereffekt? Hvis ikke det offentlige er med og har en hånd på rattet, kan jo tilfeldige kapitalister gjøre akkurat som de vil.

Mener virkelig sentrumpartiene dette? Er de ikke villige til å drive styring og samarbeid for å sikre at hele landet blir tatt i bruk? De har jo ellers et relativt høylytt retorisk nivå om at distriktene skal prioriteres, men nå vil de altså ikke være med hele veien, og slipper markedskreftene løs 100 pst. Dette er unnfalleshet og viser at Regjeringen ikke har den minste vilje til å styre utviklingen.

Det er heller ikke slik som det hevdes, at et IT-senter på Fornebu vil renske landet for øvrig. Heller ikke er det noen unison motstand i distriktene mot et senter på Fornebu. Derimot samarbeides det i stor grad med regionale miljøer. IT-miljøet i Narvik er med, sist ute er en avtale mellom Andøya rakettskytefelt og IT Fornebu. Dette er ikke noen husmannskontrakt, dette er en tosidig avtale hvor Andøya-miljøet ikke bare aller nådigst skal få motta kompetanse, de skal også være leverandør. Slik skal begge parter kunne dra nytte av et samarbeid.

På et eller annet tidspunkt må næringsministeren akseptere at det er flertall for et IT-senter på Fornebu, med statlig medvirking. Han må slutte med obstruksjonsforsøkene og begynne å tenke og arbeide konstruktivt.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Næringskomiteen ber Regjeringen om å forhandle med Oslo kommune for å finne en løsning for de deler av kommunens eiendom som ønskes lagt til kunnskapssenteret. Oslo kommune har hittil gitt uttrykk for at den ikke ønsker å forhandle om dette.

Kommunen har tidligere besluttet å selge sine eiendommer i åpen konkurranse til høyeste pris. Jeg har imidlertid merket meg at holdningen etter at komiteens innstilling forelå, ikke har vært like fast i alle fraksjoner. Det har i media fremkommet signaler om at enkelte representanter i Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet i Oslo nå mener det kan være interessant å makeskifte kommunens Fornebu-områder med statlige eiendommer i byen.

Når det gjelder komiteens anmodninger om å invitere Oslo kommune til deltakelse i et felles selskap, vil jeg nevne at holdningen også i forhold til dette tidligere har vært klart avvisende. Departementet vil på bakgrunn av den siste utviklingen ta kontakt med Oslo kommunes politiske ledelse for å avklare Oslos offisielle standpunkt i saken.

Det har vært ført forhandlinger mellom staten og Oslo kommune også om andre spørsmål vedrørende eiendomsforholdet på Fornebu. Før utbygging og aktiv etterbruk av Fornebu kan igangsettes, må en rekke spørsmål i forholdet mellom staten og Oslo kommune avklares. I korte trekk dreier det seg om makeskifte av grunn under Terminalbygget, forurensningssituasjonen og statlige eiendommer på Oslos tilbakefallsområde.

Om de fleste av disse spørsmål er det nå enighet om hovedpunktene i disse avtalene mellom partenes forhandlere. Så vidt jeg vet, ønsker imidlertid ikke kommunen formelt å godkjenne *noen* av disse avtalene før det foreligger en avklaring på *alle* uavklarte forhold. Dette hindrer etter min mening fremdriften i saken unødvendig, og jeg vil også ta opp dette med Oslo kommune.

Som reguleringsmyndighet vil Bærum kommune fastlegge viktige planforutsetninger for utbyggingen på Fornebu. Kommunens samlede holdning hittil har vært at det skal bygges 5 000 boliger. Som komiteen har bemerket, vil en lav utnyttelsesgrad på boligområdet influere negativt på statens inntekter. Jeg har i brev til Bærum kommune datert den 14. april 1998 nettopp påpekt behovet for høyere utnyttelsesgrad enn det kommunen legger opp til, både av hensyn til knapphet på boliger i regionen og fordi det må etableres et tilstrekkelig passasjergrunnlag for miljøvennlig kollektivtransport.

Her må jeg imidlertid understreke at det er en betydelig usikkerhet om verdiene av statens eiendommer på Fornebu før kommunedelplan 2 foreligger.

Jeg vil poengtere den betydelige økonomiske risiko staten eksponeres for når staten velger å skyte inn deler av, eller hele sin eiendoms- og bygningsmasse på Fornebu i et felles selskap med private aktører. Uansett visjoner som ligger til grunn for et IT-senter, vil prosjektet selvsagt være beheftet med risiko. Representanter for næringen selv har uttrykkelig gjort dette klart. I Dagbladet den 9. januar 1998 uttaler IT Fornebus representant Per Morten Vigtel:

«Jeg skal fortelle hvorfor jeg valgte Fornebu. Det er den mest attraktive tomte i Norge. Nettopp derfor er det enklere å tiltrekke stor kapital. IT-visjonen er et risikoprojekt. Går det ikke bra kan de som investerer

her ha sikkerhet i fast eiendom som garantert vil øke i verdi.»

Hvis selskapet går konkurs, vil statens eiendommer kunne gå tapt. I denne forbindelse vil jeg minne om at visjonen om et IT-senter også kan realiseres gjennom festeordninger der staten ikke påtar seg hovedrisikoen for utbyggingen av området. En slik løsning vil samtidig sikre staten andel av en eventuell verdistigning på eiendommen og dermed en sikker framtidig inntektskilde. Jeg vil igjen understreke den betydelige risiko som ligger i at staten satser verdifulle eiendommer som risikokapital i et prosjekt av den typen komiteens flertall går inn for.

Etter at Stortinget har klargjort rammebetingelsene for etablering av et IT-senter, vil det være en sentral oppgave for Regjeringen å få avklart hva senteret faglig og funksjonelt skal inneholde. På bakgrunn av et slikt definert program for IT-senteret vil prosjektet bli offentlig kunnngjort, slik hovedbestemmelsen i EØS-regelverket også legger opp til. Denne fremgangsmåten vil også gi andre enn de tre kjente interessentgruppene, Veidekke, Steen & Strøm ASA og IT Fornebu, en reell sjanse til å fremlegge sine planer. Regjeringen vil på denne måten prøve å skape en så åpen konkurranse som mulig innenfor de rammer som Stortinget fastsetter i sitt vedtak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunnar Breimo (A): Først vil jeg gi honnør til statsråden for et saklig innlegg, uten retoriske utfall mot stortingsflertallet. Når det skjedde, er kanskje noe av forklaringen at statsråden i budsjettproposisjonen for inneværende år bl.a. skrev følgende:

«Utviklingen av Fornebu med en visjon om fremtidig omfattende satsing på IT-basert virksomhet, vil bli viktig for etableringer av nye virksomheter på Fornebu. Mangfold og trinnvis utvikling med tilhørende service, forskning og utdanning er en målsetting for en fornuftig etterbruk av området. Hensikten vil være å skape et IT-senter av internasjonal betydning i det nasjonale nettverket.»

Lenger ute i samme kommentar skriver statsråden:

«Et nasjonalt IT-senter på Fornebu vil måtte legge beslag på deler av Oslo kommunes tilbakefallsarealer, og de uavklarte forholdene vil derfor få innvirkning på både fremdrift og mulig utforming av IT-senteret.»

Også statsråden er altså opptatt av at arealet må være stort nok, slik som Stortinget har forutsatt. De to sitatene tyder på at denne statsråden både har et mer konstruktivt syn på selve IT-senteret og dimensjonen og er mer villig til å følge opp det som hennes eget parti har vært med på i Stortinget, enn det hennes kollega i Næringsdepartementet er.

I en komitemerknad til budsjettet står fortsatt de to regjeringspartiene Kristelig Folkeparti og Senterpartiet sammen med Arbeiderpartiet. Hva er statsrådets alternativ, hvis staten ikke går tungt inn med tanke på å sikre de offentlige interessene?

Jeg har også lyst til å spørre: Hva er statsrådets syn på de til dels meget negative karakteristikker som enkelte

har gitt av en av de mest offensive private interessentene som staten kanskje vil være avhengig av å samarbeide med?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Det er en misforståelse å tro at Regjeringen ikke ønsker et IT-senter på Fornebu – i motsetning til det som flertallet i denne salen har uttrykt. Vi har tvert imot prøvd å imøtekomme de merknader og de vedtak som er fattet i Stortinget. Men det er en del uavklarte spørsmål. Vi prøvde å få tak i flere interessenter til å gå inn og se på utviklingen på Fornebu. Da var ønsket om behov for areal sprikende, fra 90 dekar til 200-500 dekar. Så hva som er stort nok i denne sammenheng, er det litt vanskelig å være helt klar på. Det vil vi kunne få en nærmere avklaring av når vi nå får en sjanse til å gå ut og invitere flere til å se på hva dette området på Fornebu kan utvikle seg til for å oppfylle Stortingets vedtak. Kokså-området, som nå er utlyst for salg, har allerede tatt opp i seg de IT-føringer som Stortinget har lagt, og det vil bli ivare tatt videre.

Når det gjelder å kommentere karakteristikker av enkelte aktører i denne sammenheng, har jeg ikke noe behov for å gjøre det.

Karin Andersen (SV): Et av de store spørsmålene i denne saken er hva den egentlig verdien av statens innsats i dette prosjektet er, og hvordan man skal ha styring med det. Det første er spesielt viktig, fordi det kunne gi en pekepinn på hva en alternativ bruk av slike verdier også kunne bety. Men jeg bet meg spesielt merke i noe statsråden sa, nemlig at hvis prosjektet går konkurs, kan statens eiendeler gå tapt. Betyr det at dette er en karakteristikker også av Regjeringens forslag, altså at det prosjektet er beheftet med det samme, eller er det en karakteristikker av det prosjektet som flertallet nå legger fram – at det er en eierkonstellasjon, en eier- og driftsmodell som utsetter statlig eiendom for en konkurrisiko, som ikke ligger i Regjeringens opplegg?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Det er vanskelig å være entydig på hva statens verdier er på Fornebu. Stortinget har tidligere gjort et vedtak som påla Regjeringen og etterbruket av Fornebu å innkassere 2 milliarder kr – 2,3 milliarder kr nå. Men jo flere begrensninger man legger på bruken, dess mindre er det sannsynlig at verdien er. IT-føringer har høyst sannsynlig en kostnad i et markeds-perspektiv. Der ligger det selvfølgelig en innsats fra staten. Men hva som er den totale kostnaden, kan vi ikke si i dag. Det har som jeg sa, selvfølgelig også med reguleringsplanen for Bærum å gjøre.

Når det gjelder risikoen for å tape, er det klart at hvis staten legger alle sine verdier inn i et AS, og investorene selv sier at dette er et risikoprosjekt, så er det selvfølgelig sjanse for, dersom dette AS går konkurs, at man mister de verdiene man har. Men nå har jo næringsministeren sagt at vi skal se på former for deltakelse innenfor et EØS-regelverk, som på alternativ måte kan vise hvordan staten kan delta. Det er et spørsmål vi da må kunne komme tilbake til.

Grete Knudsen (A): Jeg vil også berømme statsråden, som i motsetning til de to andre statsrådene her holder seg til hva som konkret skal skje, ut fra det forventede flertallsvedtaket som vil komme senere i dag. Jeg er helt enig med statsråden i at realiteten for Fornebu-området når Stortinget har vedtatt et IT- og kunnskapssenter, er at det betyr en båndlegging på området, som også har noe å si for taksten.

Statsråden gjorde kjent at det er flere aktører som har vist interesse, og at de nå vil få muligheten til innen fristen 1. juni 1999 å videreutvikle sine planer. Men det har jo vært tid, så jeg vil spørre statsråden, når hun nå nevner bl.a. Veidekke, som de fleste av oss kjenner som vanligvis en utførende entreprenør, og ikke som IT-aktør, og Bøhler-gruppen, som de fleste av oss kjenner som Steen & Strøm, shopping og kjøpesentre, hvorvidt de to, Veidekke og Bøhler/Steen & Strøm, har lagt frem sin IT- og kunnskapssvisjon og sine planer. Det har jo vært tid, så jeg vil gå ut fra, når vi nå er blitt kjent med hvem de andre store aktørene her er, at de også har en mening utover det å få eiendommen til eiendomsutvikling – for der har Stortinget sagt at det er ikke godt nok.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Statsbygg gikk aktivt ut på slutten av sommeren i fjor og annonserte etter interensenter som kunne være med og utvikle IT Fornebu etter de vedtak som var gjort i Stortinget. Det er klart at den interessenten som har vært med lengst, også har kommet lengst i å utvikle planene for hva et sånt kunnskapssenter skal være. Det kan også ha vært sånn underveis at noen faktisk har trodd at saken har vært avgjort, og at man kanskje derfor ikke har lagt tilstrekkelig tyngde i det. Men det er flere interensenter som nå vil få en mulighet til å videreutvikle sine visjoner for dette området, og de vil selvfølgelig måtte utvikle området innenfor de rammer som Stortinget legger for dette senteret.

Tidligere i dag ble det av representanten Hedstrøm i et replikkordskifte antydnet at Arbeids- og administrasjonsdepartementet hadde lagt fram en betenkning fra et advokatfirma på et tidspunkt da man kunne bruke det – ja, jeg skal ikke insinuere, men i hvert fall: Det var i går! Til dette har jeg lyst til å si at rapporten fra det advokatfirmaet var bestilt av departementet i sin egen saksforberedelse. Det var imidlertid i tråd med offentlighetsloven registrert i den offentlige postjournal, og på det grunnlaget har vi fått en forespørsel fra Aftenposten, datert 16. februar. Vanlig saksbehandling gjorde at det ble utlevert i går. Det dokumentet er kommet offentligheten til kunnskap ikke ut fra noe taktikkeri, men ut fra den åpne linjen som vi har til innsyn i statlige dokumenter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunnar Breimo (A): En eller annen har sagt det slik: Om enkelte debattanter må man spørre seg selv: Hjelper de til med løsningen, eller er de en del av problemet? Dessverre er det all grunn til å stille et slikt spørsmål med tanke på flere innlegg i dag og faktisk også med tanke på

næringsministerens forskjellige uttalelser i denne saken, både her i salen og ikke minst i media.

Et annet sitat som jeg heller ikke kjenner opphavsmannen til, passer godt til de samme aktørenes uttalelser om Arbeiderpartiets standpunkt, nemlig følgende: Da dyttes man en mening på hvis vanvidd alle kan forstå. Jeg tenker da på deres påstander om at flertallet nærmest vil gi milliardbeløp rett i lommen på en navngitt skipsreder. Sitatet beskriver en taktikk som brukes når man slipper opp for saklige argumenter, men det er heldigvis sjelden benyttet fra statsrådsposisjon. Man forventer faktisk at en statsråd bidrar til å klarlegge fakta, ikke forkuldre både sak og debatt.

Statsrådets negative holdninger kommer også i et underlig lys fordi hans egne regjeringspartnere, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, allerede i starten var med på å legge premissene for utviklingen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu, da saken ble behandlet av familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. Så sent som for et par måneder siden var de samme partiene fortsatt enig med Arbeiderpartiet. Derfor blir statsrådets harde utfall mot Arbeiderpartiet også et slag under beltet på Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Det er både bemerkelsesverdig og skuffende at regjeringspartiene har fått kalde føtter og ikke tør å stå løpet ut. Jeg kan vanskelig se at de seks punktene i innstillingen avviker så mye fra utgangspunktet at det alene skulle tilsi en slik snuoperasjon. Jeg har ingen annen forklaring enn at næringsministeren har benyttet samme type argumentasjon innad i Regjeringen, og skremt dem bort fra deres tidligere positive holdning, for ikke å si entusiasme, og over til Høyre. Det er nesten så man kan tro at statsråden har stilt partiene overfor et ultimatum.

Det har blitt hevdet at de føringene som flertallet har lagt, gjør at bare én interessent er aktuell. For det første vil jeg i likhet med andre minne om at regjeringspartiene stod bak føringene. For det andre: Hvis det skulle vise seg å bli slik, må næringsministeren ta hovedansvaret for det. Hadde statsråden fulgt opp Stortingets vedtak så offensivt som han burde, og gjort sitt beste for å få fram så mange konsept som mulig, hadde departementet helt sikkert hatt enda flere valgmuligheter i dag. Det er nemlig lenge siden premissene ble lagt. Men statsråden fant det mer hensiktsmessig å la tiden gå og i stedet forsøke å skåre billige politiske poeng gjennom en form for argumentasjon som etter mitt syn ikke er en statsråd verdig.

Når man står overfor forslag til omstilling eller nye ideer, bør de vurderes ut fra to synsvinkler. For det første: Hva kan det nye bringe av positive og negative forhold? For det andre: Hva skjer hvis vi ikke går inn for det nye, eller ikke tar den foreslåtte omstillingen? Det siste spørsmålet er minst like viktig som det første. Etter mitt syn unnlater de som er mest negative i denne saken, å stille det siste spørsmålet. For det er ikke slik at bare vi sier nei til tung statlig medvirkning, vil det være problemfritt. Et IT- og kunnskapssenter vil komme under enhver omstendighet. For Arbeiderpartiet er det da helt avgjørende at staten kan være aktivt med og forme deler av senteret, slik at føringene fra Stortinget virkelig kan

bli en realitet. I motsatt fall tror jeg det vil være all grunn til å frykte for både sentralisering og støvsuging av så vel de offentlige utdanningsinstitusjonene som Distrikts-Norge for kompetanse. At staten er aktivt og tungt med er den beste garantien for at senteret virkelig utvikler seg slik myndighetene og dermed høyskolene og universitetene ønsker.

Arbeiderpartiet har ikke tatt standpunkt til hvilke private interessenter som skal stå for etableringen, eller hvilket konsept som skal velges. Det er ikke vår oppgave. Det må departementet gjøre. Det har hele tiden vært vår forutsetning. Om IT Fornebu har et forsprang akkurat nå, må som sagt næringsministeren ta sin del av ansvaret. Men mye kan rettes opp innen den frist stortingsflertallet har satt. IT Fornebu har vist hva som kan være mulig å få ut av et slikt senter av positiv effekt både for landet som helhet og for distriktene. Andre kan kanskje gjøre det enda bedre. Vi får bare tro at eventuelle andre interessenter ikke er skremt bort av all den vulgærargumentasjonen, for ikke å si sjikane, enkelte politiske aktører har stått for i denne saken fram til i dag.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Gunnar Kvassheim (V): Venstre mener at forslaget om å sende denne saken tilbake til fornyet behandling i næringskomiteen er godt begrunnet. I forbindelse med en slik fornyet behandling bør det også gjennomføres åpne høringer. Det er mange viktige spørsmål som er uavklart i denne saken. Hver eneste dag de siste ukene har det dukket opp nye problemstillinger som gjør begrunnelsen for slike høringer stadig mer tungtveiende. Dessuten er det behov for at næringskomiteen tar en ny runde på denne saken fordi vesentlige deler av flertallets opplegg er uavklart. Senest under tv-debatten i går opplevde vi at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet utviklet den modellen de ønsker, etter hvert som de ble presset på sentrale problemstillinger. Dette bør flertallet få en mulighet til å ordne opp i, slik at saken foreligger med et mer avklart opplegg når den kommer til behandling i Stortinget.

Det hevdes at krav om åpne høringer burde vært fremmet tidligere. Det er mulig det. Men det er ingen tvil om at problemstillingen i høyeste grad er aktualisert den siste tiden. Under behandlingen har stadig nye spørsmål dukket opp. Blant annet er det nå klart at flere utdanningsinstitusjoner, også av dem som er tatt til inntekt for IT-Fornebus planer, nå er sterkt skeptiske, når prosjektet går fra å være preget av de store ord til de harde realiteter.

Fra ulike deler av landet kommer det nå godt begrunnede påstander om at det vil få store negative konsekvenser for IT-miljøer, høyskoler og universiteter dersom flertallet i næringskomiteen vinner fram. Dette er det all grunn til å ta på alvor. Det gjør en ved å gjennomføre høring.

Spørsmål vedrørende behov for transportløsninger er også uavklart. Vi har ikke oversikt over samferdselskostnadene som følger av flertallet i næringskomiteens opp-

legg. Spørsmål i milliardklassen bør ikke stå ubesvarte. Konsekvensen som flertallet forutsetter, at man skal skaffe til veie areal fra Oslo kommune, bør også klarlegges langt bedre enn det som er gjort så langt.

Det synes nå å være bred tilslutning til et ønske om å ha høringer i kjølvannet av det som betegnes som en skandale i forbindelse med overskridelsene ved Rikshospitalet. Høringer i kjølvannet av en skandale kan være formålstjenlige. Men det kan også ha sin misjon i en sak som betegnes som en skandale allerede før det er gjort vedtak, som i denne saken. Høringen kan få fram informasjon som gjør at styringen kan bedres og konsekvensene belyses skikkelig. Mange har rettet søkelyset mot sammenblanding av roller i denne saken og det enkelte har kalt en fiksekultur. Også i dette perspektivet burde det være bred interesse for å få klarlagt mest mulig av det meget spesielle forløp denne saken har hatt. Dette burde alle ha interesse av – ikke minst de som får det kritiske søkelyset rettet mot seg. Eller er det slik at en nettopp ikke ønsker å få søkelyset rettet mot disse forhold?

Anneliese Dørum (A): Selv om Stortinget har vedtatt at det skal være et IT-senter på Fornebu, var det nok mange av oss som ikke hadde i tankene et senter av slike dimensjoner som flertallet ønsker. Jeg tror vi gjør klokt i å tenke oss om før vi fatter beslutninger som kan binde store ressurser fra statens side opp i et slikt senter.

Det er jo egentlig et paradoks at vi vil legge til rette for enda et IT-senter i Norge. Dette senteret vil vi legge i et av Norges mest folkerike områder, på Norges dyreste tomteområde. I Oslo-regionen har vi fra før tre IT- og kompetansesentre. Det er Forskningsparken i Gaustadbekkdalen, Campus Kjeller og Forskningsparken i Ås. Campus Kjeller er et fellesnavn for hele teknologimiljøet på Kjeller. Det er landets mest innovative forskningsmiljø, og har samlet sett ca. 3 000 ansatte, herav 1 200 forskere og 600 ingeniører/teknikere.

Hvorfor utvikler vi ikke heller eksisterende miljøer, fremfor å etablere enda et? Forslaget fra flertallet innebærer at staten i verste fall må bruke over 2 milliarder kr på dette prosjektet. Disse midlene må tas fra andre områder i offentlig sektor. Hvor skal vi ta dem fra?

Alle husker vi siste års budsjettbehandling, hvor vi måtte foreta smertelige kutt. Vi vet at våre universiteter og høyskoler sliter med stramme rammer. Dersom vi kan frigi 2,5 milliarder kr, ville samfunnet vårt etter mitt skjønn være bedre tjent med å styrke den utdanning og forskning som skjer på IT-sektorens område i dag ved våre universiteter, høyskoler og eksisterende forskningsparker. Vi må få de eksisterende IT-miljøene funksjonsdyktige før vi etablerer nye.

Denne saken er tjent med en utsettelse. Jeg støtter derfor forslaget om at den sendes tilbake til komiteen, og at det blir en åpen høring. Det er mye som er uklart her, og det burde også være viktig for Stortinget at de som kjenner IT-næringen best, advarer mot IT Fornebu-konseptet.

Helene Falch Fladmark (V): På alle måter er dette en spesiell sak, noe debatten i dag er et tegn på. Det som

overrasker meg mest, er at Arbeiderpartiet går i kompaniskap med Fremskrittspartiet i akkurat denne saken. Partiets leder er i disse dager svært opptatt av å gjøre Fremskrittspartiet til hovedfiende. Det er derfor underlig å være vitne til at nettopp på et område som er så viktig for Arbeiderpartiet, nemlig utdanningspolitikk, velger man å gå sammen med hovedfienden, som både i uttalelser i media og i dagens debatt klargjør at de ønsker et Fornebu-prosjekt som skal resultere i en privat konkurrent til de offentlig høyere utdanningsinstitusjonene. Det er ikke rart at universiteter og høyskoler har vært usikre og forvirret.

Venstre mener det er prinsipielt galt at utdanning, næringsvirksomhet og boligbygging skal samrøres i et felleid aksjeselskap, slik flertallet legger opp til. Dette advarer også NTNU og Universitetet i Oslo sterkt mot. De har uttrykt at Regjeringens modell, der vi skiller mellom utdanning og næringsvirksomhet, både når det gjelder eierskap og eiendommer, er den beste. Nå presiserer Arbeiderpartiet at de offentlige utdanningsinstitusjoners syn skal legges til grunn for kunnskapssenteret. Dette er gledelig.

Nettopp dette har vært Regjeringens og Venstres syn hele tiden. Derfor har man satt av 8 mål til utdanningsformål på Fornebu, slik høyere utdanningsinstitusjoner mener er fornuftig. Det er fremdeles usikkert om Arbeiderpartiet støtter et slikt opplegg, eller om man legger opp til de 90 000 kvadratmeterne IT Fornebu ønsker til sitt opplegg. Statsråd Lilletun har redegjort for hvilke enorme dimensjoner dette i realiteten er. Det hadde vært ønskelig å få et klart svar på Arbeiderpartiets syn på akkurat denne saken.

For meg er det ubegripelig at Arbeiderpartiet hittil ikke har lyttet mer til etablerte utdanningsinstitusjoner enn til et privat investeringsselskap. Mange har nok undret seg på underveis om Arbeiderpartiet har forlatt sin støe kurs i utdanningspolitikken – til fordel for ustøe skritt med Fremskrittspartiet som ledehand.

Presidenten: Tiden for formiddagsmøtet er omme. Presidenten foreslår at dette møtet avbrytes, og at nytt møte settes kl. 18. – Det anses vedtatt.

Møtet hevet kl. 15.05.

Møte tirsdag den 25. februar kl 18.00

President: K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l

D a g s o r d e n : Sakene på dagens kart (nr. 57)

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Akershus fylke, Rikke *Lind*, har tatt sete. Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om enkelte gjenstående spørsmål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu (Innst. S. nr. 99 (1998-99), jf. St.meld. nr. 13 (1998-99))

Ivar Kristiansen (H): Det er en særdeles merkelig næringspolitisk fusjon vi ser i dag mellom Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet. Denne type statsvisjoner som vi får brettet ut i dag, tror jeg vi må tilbake til før 1946 – da Stortinget unnfanger ideen rundt Norsk Jernverk – for å finne noe tilsvarende til. Forskjellen er at der eide staten 100 pst. av aksjene. Når det gjelder det vi snakker om i dag, ligger eierandelen på statens hånd antakelig et sted mellom 50 og 80 pst. Det er bare en åpen høring som kunne ha gitt et svar på dette spørsmålet, et spørsmål som ingen hittil har vært i stand til å bringe klarhet i.

Så presterer Fremskrittspartiets leder et slags glansnummer om at her er det ingen andre enn Investorforum IT Fornebu som har lagt fram konkrete planer. Det kan ikke overraske noen andre enn Carl I. Hagen og Kjell Opseth. Her har Investorforums folk vært fotfulgt av Nils Totland, av Gudmund Hernes, av Grete Knudsen, av Kjell Opseth og av Torstein Rudihagen siden 1995-96. Ja, de har sågar vært betalt for å fremlegge planer, de såkalte visjonære planer, som i dag er skreddersydd for en løsning som man nå ut fra en bråhast er nødt til å ha på plass før den 1. juni.

På hestespråket, som jeg har inntrykk av at i hvert fall Opseth er komfortabel med, kan man ikke si det på en annen måte enn at alle de andre potensielle interessentene er utstyrt med minimum 40 m tillegg i dette kolossale oppløp. Og har ikke varsellampen vært tent tidligere hos distriktpolitikere og utdanningspolitikere i Arbeiderpartiet, så burde den ha blitt tent i går, da samferdselsministeren redegjorde for infrastrukturkostnadene som vil komme i tillegg. Når det gjelder de 7 000-8 000 studentene som skal inn på 90 000 m², og også alle de andre som skal inn i de tusentalls boliger på flyplassområdet, snakker vi ikke bare om et beløp på 600 mill. kr som man hittil har tatt høyde for i Norsk veg- og vegtrafikkplan, nei, man må føye til et siffer foran disse tallene. Da tror jeg det blir litt av et reisebrev man sender hjem til sine folk rundt om i Norges land, som er opptatt av sin greie når det gjelder høyere utdanning og ikke minst når det gjelder samferdselspolitiske spørsmål.

Helt til slutt: Den måten som Kjell Opseth og Carl I. Hagen nærmest ydmyker næringsministeren på, må vel

få næringsministeren nå snart til å kjenne hvor smertegrensen går.

Inge Lønning (H): Det er ikke mer enn rett og rimelig at det blir lang dags ferd mot natt når Stortinget diskuterer norgeshistoriens dyreste visjon.

Deler av dagens debatt har fått meg til å tenke på Den hellige skrift, Apostlenes gjerninger, kap. 2, 17:

«Sønner og døtre hos dere skal tale profetiske ord, de unge menn skal ha syner, og de gamle blant dere ha drømmer.»

Det var pinsedag, og det dreide seg om tungetale. Det har store deler av denne debatt også gjort, med den vesentlige forskjell at tungetalen på pinsedag var forståelig for alle, mens den tungetale flertallet har bedrevet i denne debatt, er uforståelig for de fleste – jeg har inntrykk av også for dem selv. Det er og blir forbløffende at i hele denne debatt har Arbeiderpartiets gruppeledelse totalt glimret med sitt fravær, tatt i betraktning at Arbeiderpartiets leder nettopp har proklamert for hele det norske folk at den viktigste oppgave består i å isolere Fremskrittspartiet fra innflytelse i norsk politikk. Samtidig har Arbeiderpartiet sendt ut samarbeidsinviter i øst og vest, nærmest som adresseløse sendinger. Men det eneste parti man er i stand til å komme i sengehalmen med, er Fremskrittspartiet. Det er nesten patetisk.

Carl I. Hagen presterte i sitt innlegg i dag å bruke Gardermosaken som forbilde for at Stortinget godt kan fatte store vedtak med bind for øynene. Så vidt jeg forstod, fremstilte han den som forbilledlig. Da er det kanskje heller ikke så rart at man opplever radarparet Carl I. Hagen og Kjell Opseth i fri utfoldelse for å forhindre at lyset blir skrudd på, så folk kan få anledning til å se hva det egentlig er som har foregått i denne sak.

Det vi står overfor, er antagelig det største statlige næringslivsengasjement relativt sett siden man vedtok å bygge Norsk Jernverk i sin tid. Men det er noen vesentlige forskjeller. Den gang engasjerte ikke staten seg for å båndlegge de dyreste tomtene i Norges land på vestsiden av Oslo for private investorformål. Den gang hadde man dessuten klart for seg hva det var man skulle produsere. Det som kjennetegner dagens visjon, slik den er fremstilt, er at den er komplett innholdstom. Men det som er fremkommet i dagens debatt, er at det finnes verken en utdanningspolitisk begrunnelse som er begripelig, en forskningspolitisk begrunnelse som er begripelig eller en næringspolitisk begrunnelse som er begripelig for at staten skal sprøyte inn milliardbeløp i en selskapskonstruksjon som ingen vet hvorledes skal se ut. Det er ikke egnet til å heve respekten for landets nasjonalforsamling hvis man fatter vedtak på et slikt grunnlag.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Representanten Kjell Opseth utfodra meg ganske kraftig, synest eg, på mitt svar til Rita Tveiten før i dag då ho spurde om kva eg meinte med å bruka nemninga «samrøre» i Bergens Tidende. Eg viste vel til dei mange andre presseoppslaga og spesielt til programmet Brennpunkt, som i beste fall lét etter seg eit uklårt inntrykk. Ingenting av dette står i

innstillinga, så det står ikkje på trykk, som eg jo sa. At dette skulle vera det verste som er sagt frå denne talarstolen, stiller eg meg undrande til, for liknande ting er teke opp att til det keisame i dag, sist også i innlegget før meg.

Eg vil håpa at det ikkje er noko i påstandane som er komne – det hadde vore ein fordel – men eg skjønner ikkje kvifor ikkje Arbeidarpartiet nettopp derfor syntest at ei opa høyring kunne ha avklart all uklårleik og spørsmål som framleis er utan svar. Men representanten Opseth må tilgi meg at eg er forbausa, forundra og litt skremd over at staten skal gå inn med pluss/minus to milliardar kroner i eit egedomsselskap med ei rekkje uavklarte spørsmål. Dette vert eit nytt gigantisk statselskap. Ein må håpa på at pengane vert forrenta, men det står att å sjå.

Det er også uforståeleg for meg korleis dette kan skjje når Arbeidarpartiet tidlegare har sagt at realiseringa av egedomen på Fornebu skulle delfinansiera Gardermoen. No vert ingenting selt. Og vidare likar eg lite at det har slik hast med å koma i gang at ein ikkje stiller krav til den private økonomiske biten i egedomsselskapet. Ein stiller jo krav til visjonar og planar og IT-krav elles, men ikkje til kroner i potten, balansen i eigarskapen, selskapsstrukturen. Eg synest det er utilfredsstillande.

Karin Andersen (SV): Representanten Lønning holdt nettopp et meget glimrende innlegg, som viste at det verken er en utdanningspolitisk, en forskningspolitisk eller en næringspolitisk begrunnelse for IT Fornebu. Det er i det hele tatt ingen god begrunnelse, det var en visjon – noe som noen trodde var en god idé, men som nok viser seg ikke å være det. Men det er et problem her, og det er at erkjennelsens lys kom litt seint til Høyre og sentrum også, og nå står jeg og føler at dette på en måte er et skip som har satt seg i bevegelse, og som man ikke helt har klart å stoppe. Jeg skulle ønske at det var flere som sa såpass klart som Lønning gjorde nå, at dette tror vi kanskje er en dårlig idé. Det hadde vært lure å bruke disse pengene i utdanningssystemet på en annen måte. Men det at alle kastet seg på ideen da den kom, har ført til at vi er i den situasjonen vi er i i dag.

Så har jeg lyst til å si litt om historien om Gardermoen. Det er i hvert fall to vedtak som vi nå baler med samtidig, som henger sammen med Gardermoen. Det ene er etablering av skytefelt i Hedmark. Det er en del av Gardermopakka. Der gjør Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet felles sak og sørger for at det her blir et vedtak. Også andre ser ut til å være med på det.

Den andre biten, som jeg husker veldig godt fordi jeg da var fylkesvaraordfører i Hedmark, var at da vi diskuterte dette, var den politiske begrunnelsen for å legge flyplassen til Gardermoen at man skulle trekke utviklingen østover og nordover. Det var Arbeiderpartiets begrunnelse. Men når man har åpnet opp dette spennende, interessante området midt i Oslo, har man plutselig glemt den målsettingen man hadde, nemlig et politisk ønske om å trekke utviklingen en annen veg – ikke sørover og vestover, men nordover og østover. Kan det være uenighet om at det var riktig? Men det var den begrunnelsen dere hadde, og det var det dere lovte, og nå løper dere fra det,

for dere ønsker å skape en magnet som trekker veldig sterkt den andre vegen, og som trekker kompetansen ut av et område som absolutt hadde trengt det.

Jeg har også en visjon og en idé. Jeg har en visjon om at Norge skulle bruke mulighetene sine og rikdommen sin til å bygge ut norsk skole og forskning på en slik måte at enhver elev og enhver lærer kunne få utviklet kreativiteten og kompetansen sin maksimalt, og at skolene skulle være de viktigste og mest spennende og oppdaterte samlings- og utviklingshusene i hele landet. I denne visjonen ligger det et samarbeid mellom næring, forskning og utdanning på kryss og tvers, og staten skulle styre sin innsats gjennom bevilgninger til utdanning og forskning og bidra til infrastruktur gjennom å opptre som oppdragsgiver og kjøper av forskning. Jeg håper at det snart er flere som får denne visjonen sammen med SV.

Presidenten: Presidenten vil minne representanten Andersen om at all tale skal rettes til presidenten.

Harald Hove (V): Det har vært nevnt noen ganger at dette er en sak Stortinget har behandlet flere ganger tidligere. Det som på mange måter er grunnlaget for dagens debatt, er en oppfølging av det vedtak Stortinget gjorde i juni 1998. Da bestod flertallet bak komiteens innstilling av Arbeiderpartiet pluss regjeringspartiene.

Gjennom St.meld. nr. 13 for 1998-99 fulgte Regjeringen opp det Stortinget hadde vedtatt i juni 1998. Denne gang har et annet flertall, Arbeiderpartiet pluss Fremskrittspartiet, funnet at man ikke uten videre er fornøyd med den oppfølging Regjeringen gjorde i forhold til dette vedtaket. Det er for så vidt en ærlig sak. Likevel kan det være et poeng å fremheve at det man er uenig i, er den oppfølging Regjeringen har gjort i forhold til behandlingen i juni 1998, mens enkelte har prøvd å fremstille det som at man *ikke* har fulgt opp behandlingen.

Det har flere ganger i dagens debatt vært referert til et innslag i NRK1 i går kveld. I det aktuelle programmet ble det flere ganger, når det ble gitt uttrykk for tvil om hva flertallet ville, vist til at dette kunne en lese seg til i flertallets merknader. Der ville en finne klare svar. På denne bakgrunn startet jeg med store forventninger å lese komitemerknadene en gang til, det måtte være noe jeg ikke hadde fått med meg ved første gangs lesning. Og jeg må innrømme at jeg ble skuffet. Flertallsmerknadene er i realiteten på mange punkter både uklare og mangelfulle. Et godt eksempel på det fikk vi gjennom en oppklaringsrunde her i dag, hvor representanten Hagen understreket at det i flertallsmerknadene ikke stod ett ord om boliger tilknyttet IT Fornebu. Det er helt rett. Det står ikke et ord om boliger i flertallsmerknadene. Det som står, er følgende:

«Flertallet viser til at IT-Fornebu har uttrykt ønske om å få kjøpe 515 dekar omfattende bl.a. Koksa, Terminalbygget og tomten fram til Telenor. Flertallet mener at dette arealet er aktuelt til IT- og kompetansesenter.»

For å finne ut at det i det arealet som var nødvendig for et IT- og kompetansesenter, også inngikk noe over 200 dekar til boliger, måtte man faktisk gå til vedlegget

og lese et svar fra Næringsdepartementet. Det hadde vært et langt bedre beslutningsgrunnlag for Stortinget hvis det hadde vært eksplisitt nevnt at det også var snakk om boliger.

Staten går inn med betydelige midler knyttet til Fornebu – om det er 1,5 milliarder, 2 milliarder eller 2,5 milliarder, kan alltid være et åpent spørsmål. Dette betyr at man går inn med betydelige midler til utvikling i det sentrale Norge. Hvilke midler skal man ha mulighet til å gå inn med når det gjelder utvikling av IT i det regionale Norge?

Torstein Rudihagen (A): Debatten i dag må, dersom ein har høyrte på den og ser på innstillinga samtidig, ha vore oppklarande for ein del i forhold til den informasjonen som er gått ut gjennom media så langt.

For det første: Det er eit klart fleirtal her på Stortinget – ja faktisk alle unntatt SV – som vil ha eit IT- og kunnskapssenter på Fornebu av internasjonal betydning, eit kunnskapssenter som består av samlokalisering av utdanning, forskning og næringsliv som skal samhandle med regionale utviklingsmiljø på ein slik måte at dei ikkje syng ressursar frå dei, men tvert om tilfører dei ressursar som dei har behov for for å kunne vere der dei er, og som igjen skal samhandle med internasjonale miljø. Rett nok er det nokon som harselerer over dette og påstår at det er ein gammalmodig idé, ja faktisk har det òg vore harselert over alderen på dei som står bak ideen. Men ser ein seg litt rundt i verda, vil ein sjå at det ikkje er riktig – eg har nokre eksempel å vise til: Dei seinare åra har det vore fleire slike satsingar, t.d. på eit kunnskapssenter i Austin i Texas i eit samarbeid mellom myndighetene, University of Texas og høgteknologibedrifter. Ein har nyleg oppretta ein kunnskapspark i Madison i Wisconsin i eit nært samarbeid mellom myndighetene, University of Wisconsin og høgteknologibedrifter, og ein har ved University of Cambridge, England, ei tilsvarende satsing for å kombinere næringsutvikling og kunnskapsutvikling. Eg skal stoppe der, men det er mange slike eksempel på at dette ikkje er nokon gammalmodig idé.

Det andre som nå må vere klart for alle, er at det ikkje ligg noka subsidiering frå staten overfor spesielle interessentar i det som skal skje på Fornebu – her vil i alle tilfelle EØS-reglane vere bestemmande for den overdraginga som eventuelt skal gå føre seg. Tvert om vil det sannsynlegvis vere ei veldig god økonomiforvaltning frå staten si side å sitte som eigar av eigeidomen og ta del i verdi-auken.

Det neste som har kome fram i debatten i dag, er ein insinuasjon om alle slags rare samrøringar, mystiske ting i «det lukkede rom», ein skjult dagsorden – det har vore gjentatt og gjentatt. Men ingen har dokumentert påstandane – og her utfordrar eg spesielt representanten Gabrielsen, som seier at bevisbyrda ligg på vår side. Han har ikkje ein gong argumentert for det. Alt han gjer, er å vise til at eg var statssekretær i ei tid da ansvaret for Fornebu blei overført frå Luftfartsverket til Statsbygg. På det nivået argumenterer ein for å grunnge insinuasjonen om ei såkalla samrøring. Det som òg går klart fram, er at ein

del statsrådar nå protesterer mot all verda – men dei har sagt ja til å vere med på ferda. Og det må dei sanneleg gjere, skal dei ta vare på posisjonane sine i tida framover.

Inge Myrvoll (SV): Dette er et ekstremt tilfelle av en bordet fanger-sak. Etter hvert som den har utviklet seg, blir det stadig flere spørsmål, premisser som endrer seg, samtidig som de involverte og støttespillerne har fått en fallhøyde som gjør at fjellvettregelen «det er ingen skam å snu» blir umulig. De evner ikke en gang å stille kritiske spørsmål.

Den gikk sterkt ut den maktalliansen som gav omverdenen inntrykk av at den var uslåelig – dette vil bli realisert uansett. De skapte seg et nettverk. For å si det med en høskolerektor fra nord, gjengitt i Nordlys i februar i fjor under tittelen «Umulig å konkurrere med IT-Fornebu», som konkluderte med: «If you can't beat them, join them».

Mange har klamret seg til håpet om at når det regner på presten, kan det dryppe litt på klokkeren også, og at det var viktig ikke å bli koblet av når dette blir realisert, ikke fordi de trodde på prosjektet, men de var redde for å bli satt utenfor.

Det blir flere og flere spørsmål uten svar. Det er svært uklart hvilken rolle IT-senteret skal spille utdanningspolitisk. IT-bransjen har gitt uttrykk for at de ikke har så stor interesse av dette. Alliansen eller sammensvergelsen er ingen IT-allianse. Det er en maktallianse av politikk, fagbevegelse, kapitalinteresser og lobbyister i ordets verste forstand. Det er ikke sikkert vi sitter med et IT-senter om noen år. Vi kan sitte med nasjonens største næringspark som resultat. Er det det vi trenger i pressområdet her nede? Det er ikke noen konsekvensanalyser av distriktpolitiske effekter når det gjelder dette prosjektet.

Uansett vil denne sentraliseringen av arbeidsplasser kreve enorme infrastrukturinvesteringer. Noen ville ha kommet uansett, men de må forseres. Ingen kjenner investeringsbehovet og tidsplanen. Men de i denne salen som kommer fra distriktene og støtter prosjektet, bør ha mot til å fortelle på heimebane: Beklager, IT Fornebu krever så store veg- og baneinvesteringer at vi nok må skrape budsjettene for resten av landet i ennå noen år framover. Vi starter med andre ord neste årtusen med historiens største sentraliseringsprosjekt, og det at det er en prosess, gir meg ubehag.

Flertallet i denne sal har ikke lyst til at offentligheten skal kikke dem i kortene. Hvorfor kan vi ikke høre på utdanningsinstitusjonene? Det er vel ikke uvesentlig å vite hvilken rolle IT Fornebu skal spille i vår framtidige utdanningspolitikk? Hvorfor vil de ikke at bransjen skal høres? Den kan jo ha noe å tilføre om informasjonsteknologi i framtidens Norge. Har ikke flertallet behov for å vite hva som forventes av investorene – hvor mye skal de legge i prosjektet? Hvilke forutsetninger skal ligge til grunn for statens medvirkning? Og hva kunne vært alternativ bruk av midlene? Vi kjenner heller ikke sentraliseringseffekten. Det er så mange spørsmål og så få svar. Det virker som om flertallet er døvt for innvendinger og blind for konsekvensene når de går til vedtak.

Denne uheldige alliansen av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sier at de ikke har noe å skjule. Nei, det er sjelden noen erkjenner at de har det. Men da skulle det heller ikke være så farlig å få satt søkelyset på prosjektet. Og har man ikke noe å skjule, så betyr det jo ikke at man ikke kan ha behov for å vite noe, at kunnskap også kan komme dem til gode. Men bordet har vel fanget for lengst!

Unn Aarrestad (Sp): Informasjonsteknologi har vakse til å verta ein framtidsretta gigantindustri. I dette bør Noreg liggja i forkant. Nå ser det ut til at dette hastar så mykje at ein ikkje får gjort det førearbeidet som trengst i ei så viktig sak. Her ser det ut til at makt og fornuft ikkje lenger spelar på lag når det gjeld å få dette avgjort.

Det kan sjå ut som om Investorforum, som står bak planane, har meir pengar enn IT-kompetanse. Det verkar òg som om dette er eit opplegg for eigeomsutvikling på lang sikt. I helga kom meldinga om at ni av ti IT- og databedrifter ikkje har nokon planar om å flytta, utanom Telenor med Hermansen, som jo er ein av eigarane i IT Fornebu.

Generalsekretær Per Morten Hoff i Kontor- og Data-teknisk Landsforening seier etter Stavanger Aftenblad 22. februar i år:

«Dette er en politisk beslutning helt uten forståelse for hvordan vår bransje fungerer. Vi trenger ikke klynge oss sammen på Fornebu, vi har teknologien, det vi trenger er kapital som kan sprøytes inn i nye og spennende selskaper.»

Det har synt seg at i denne saka er det nokon som veit svært godt kva dei skulle gjera. Og mange har late seg køyra over av det Andreas Hompland kallar eit «lærestykke i dyktig lobbyisme og politisk forførelse».

Me har til nå ikkje sett noko til utbyggingskostnadene og dei omprioriteringane av milliardar som Fornebu-prosjektet vil krevja i samferdselsinvesteringar. Men det kjem nok. Og kven vert taparane i dette? Jau, det offentlege utdanningssystemet, Distrikts-Noreg med sine ønske om universitet, f.eks. i Stavanger, og skattebetalarane med sine pengar, som eit visst parti her er så oppteke av. Det same partiet er òg svært så redd for å gi bort subsidiar. Nå er dei òg redde for konkurranse. Kva er det som har hendt sidan dei nå går inn for å gi Fred. Olsen og co. ei sterkt subsidiert tomt og bygningar?

Det går også fram av ei utsegn til næringskomiteen at sentrale utdanningsinstitusjonar som NTNU og SINTEF i Trondheim åttvarar mot å la ein privat utbyggjar få så sterk innverknad over utdanninga. Etter utsegn frå NTNU og SINTEF, som ikkje er nokon kven som helst, vil dette svekkja det offentlege utdanningssystemet og fungera sentraliserande. Det er dette og mange liknande utsegner me pliktar å leggja til grunn når me nå seier nei til fleirtalsforslaget frå komiteen.

Carl I. Hagen (Frp): Man kan av og til, når en hører innlegg som det siste her, spørre hva vitsen er med stortingsdebatter. Jeg skulle gjerne fått demonstrert hvor i flertallsmerknadene og flertallsinnstillingen og i forsla-

gene det står noe om subsidiering. Det er tilbakevist gang på gang. Det eksisterer ingen subsidiering i det hele tatt.

Inge Lønning kom med en kanonade mot denne visjonen. Det kunne vært interessant å høre hvorfor Høyre egentlig er enig i visjonen, men vil organisere den på en litt annerledes måte. Høyre er jo med på at det skal være et informasjons- og kunnskapssenter på Fornebu. Men i stedet for at ett selskap skal koordinere og tilrettelegge det, så skal det gjøres av myndighetene på utdannings-siden, og så skal man invitere bedrifter til å etablere seg hver for seg. Sluttresultatet er ment å være nesten nøyaktig det samme. Hvorfor er Høyre da med på visjonen, men er ganske enkelt uenig i den praktiske måten å tilrettelegge og organisere dette på. Og så hører vi Inge Lønning, som altså har en kanonade mot alt det som Høyre er med på selv. Det er ganske merkelig.

Så snakkes det om at det skal bli så veldig mye veier og transport, bane og tog osv. på Fornebu. Det avgjørende er jo hva Bærum kommune regulerer området til. Det kommer an på antall arbeidsplasser som man etablerer der, ikke hva disse arbeidsplassene eventuelt produserer. Det kommer an på hvor mange boliger som legges til Fornebu. Det er jo helt uavhengig av den saken vi drøfter her i dag. Det har ingen ting med denne saken å gjøre i det hele tatt. Likevel bringes det inn at dersom man ikke følger flertallets måte å organisere det på, og det ikke er noen annen måte enn den flertallet har pekt på, blir det ikke noe av. Det er jo ingen løsning fra flertallet eller fra Regjeringen på hvorledes man egentlig skal få dette til, så det er egentlig en merkelig debatt.

Så snakkes det om at man for evig tid skal satse enorme offentlige midler, enda flere representanter for flertallet har gjort det klart at senere hen, når virksomheten er i gang og går bra, så kan statens aksjer i dette selskapet – i hvert fall har vi sagt det, og jeg tror også Arbeiderpartiet har sagt det – eventuelt selges ut igjen. Spørsmålet er tidspunktet – om man skal selge sine verdier nå i form av tomter og bygninger, eller om det skal inn i noe som er samfunnsbygging, samfunnskaping, skape vekst for fremtiden, og så trekke pengene ut på et senere tidspunkt. Pengene har vi ikke bruk for, for det er snart 150 milliarder kr i et utenlandsk fond som disse pengene går inn i. Det er ikke pengene i seg selv man trenger, for det er jo finanspolitikken som styrer hva man bruker penger til i dette landet, ikke at man mangler pengene som sådan.

Jeg må si jeg er meget forundret over denne debatten, og fastholder at vi vil støtte flertallets innstilling.

Kjell Opseth (A): Eg må vedgå at også eg er litt forundra over det veldig engasjementet i denne debatten, for i realiteten er heile Stortinget, unntake SV, samd i at vi skal ha eit IT-kompetansesenter på Fornebu.

Det ein er ueinige om, er korleis ein skal peike ut dei som skal bygge ut dette – om det skal skje gjennom bingo-metoden, ved å selje det til høgstbydande, utan at dei som byr, har nokon som helst planar i retning av eit IT-kompetansesenter på Fornebu, eller om ein skal velje ut private aktørar etter kva for planar dei har for eit framtidsretta nasjonalt IT-kompetansesenter av internasjonalt

format. Og då spør eg meg: Kvifor det veldige engasjementet frå enkelte?

Så blir eg – for å seie det mildt – litt frustrert, for no har vi drive på her ein heil dag og diskutert om fleirtalet sitt forslag er å subsidiere. Og det er ingen som kan dokumentere at det er noka subsidiering, men dei tek det opp att og opp att. Eg trur fordundre meg dei etter kvart begynner å tru det sjølv.

Det som er det faktiske forhold, er at her skal det vere ein takst, og den taksten blir avgjerande for verdien som staten legg inn i dette selskapet.

Eg kjem nettopp frå ein debatt saman med statsråd Sponheim og representantar frå IT Fornebu, som liksom sit på den store, stygge ulven, og dei gjev uttrykk for at om Stortinget har som føresetnad at her skal det vere 50-50, ja, så er det det grunnlaget m.a. IT Fornebu må halde seg til.

Eg synest no at vi bør prøve å få denne debatten inn på det sporet den skal vere, og det er at det er relativt stor semje i denne salen om at vi skal ha eit IT-kompetansesenter på Fornebu, men det skal skje meir eller mindre tilfeldig etter Høgre og regjeringspartia sitt syn, og i meir ordna forhold etter Arbeidarpartiet og Framstegspartiet sitt syn.

Så til dette med SINTEF og NTNU. SINTEF og NTNU var for det i utgangspunktet. Så har altså regjeringspartia og Regjeringa delvis gjeve oss gale opplysningar, og så snudde dei. Men eg veit at i dag, når dei har fått lese innstillinga, som er heilt identisk med den vi hadde i juni i fjor, så nær som for vedtaket si skuld, så er NTNU og SINTEF positive til det opplegget som ligg føre.

Presidenten: Karin Andersen har hatt ordet to ganger før og får ordet til en kort merknad.

Karin Andersen (SV): Det er en ting jeg er enig med Hagen og Opseth i, for også jeg er litt forundret over intensiteten til de andre partiene som har vært med på ferdene her, men som etter hvert har skjønnet at dette bar galt av sted. Men at spørsmålene kommer opp igjen og opp igjen og det ikke fins noen svar, det er altså en realitet. Det er grunnen til at vi er så skeptiske og at vi kjemper så hardt mot dette.

Jeg klarer ikke å lite på Hagens vurderingsevne og kritiske sans til hva han får høre, når han klarer å si at penger har vi nok av, de trenger vi ikke, mens han på den andre siden klarer å argumentere for at dette prosjektet gir vi til Fred. Olsen og IT Fornebu, for de har så mye penger, så de har jo ikke noe ønske i verden om å tjene mer. Når man får høre sånne argumenter for hvorfor man forhandler, og ønsker å forhandle direkte med noen, må man bli skeptisk.

Og til slutt: Vi har ikke fått noe svar på denne 50-50-modellen, som Opseth nå var oppe og snakket om, og vi har ikke fått svar på eller flertallets vurdering av hvordan dette (presidenten klubber) prosjektet gjennom en konkurans kan sette statens eiendeler over styr.

Presidenten: Taletiden er omme.

Inge Lønning (H): Evnen til undring er verdifull og vel verd å ta vare på. Jeg registrerte at representanten Opseth undret seg over det sterke engasjement, i et meget engasjert innlegg. Samtidig forsøkte han å fremstille det som om det ikke er noen forskjell i sak i det hele tatt mellom flertallets standpunkt og mindretallets standpunkt i innstillingen fra komiteen.

Det er virkelig forbløffende hvis representanten Opseth har deltatt i den langvarige komiteehandlingen og ikke engang har oppdaget den forskjellen. Den forskjellen ligger jo i at flertallet ønsker at staten her skal engasjere seg i en selskapsdannelse med omfattende forpliktelser og omfattende økonomisk risiko. Og hvis ikke det er en forskjell i standpunkt, er det meget vanskelig å skjønne hva politiske forskjeller er.

Representanten Hagen undret seg også. Han undret seg over at jeg skulle ha skutt med kanoner på en visjon. Det er omtrent det siste våpenet jeg ville finne på å bruke mot immaterielle størrelser som visjoner. Men i min bransje er visjoner som regel gratis. Flertallets visjon i denne saken er aldeles ikke gratis. Den innebærer, som jeg sa, et ganske drastisk statlig engasjement sammen med private kapitalinteresser, og samtidig er det grunnleggende uklart hva det er det beskrevne prosjekt fra flertallets side egentlig omfatter av virksomhet. Det eneste som er klart, er at arealet man ønsker å disponere, er mange ganger større enn det som kan brukes til det som hevdes å være primærformålet, nemlig utdanning og forskning.

Jeg må få lov å minne representanten Hagen om – som jeg gjorde i et tidligere replikkordskifte i formiddag – at Fremskrittspartiet selv så sent som i fjor skrev sammen med Høyre i Budsjett-innst. S. nr. 2:

«Disse medlemmer mener investorer som ønsker å utvikle et ITK-senter på Fornebu må basere seg på å betale markedspris for eiendommene.»

Jeg går ut fra at det, etter vanlig norsk, betyr at det skal skje på den måten markedspris normalt testes på, nemlig ved å overlate det til markedet.

Dernest skrev Fremskrittspartiet sammen med Høyre for et år siden:

«Disse medlemmer ønsker ikke at staten skal inngå selskapsdannelser sammen med private aktører i etterbruken av Fornebu...»

Det må være tillatt for alle å undres, og det jeg undres over, er hva som har skjedd etter den tid som har ført Fremskrittspartiet til det nøyaktig motsatte standpunkt, 180° rundt, av det partiet inntok for et år siden.

Einar Steensnæs (KrF): Etter å ha gått ganske høyt på banen i sitt første innlegg, forsøker representanten Hagen, med godt følge av representanten Opseth, nærmest å gi inntrykk av forbauselse over at det skulle være både engasjement og innsigelser mot det som flertallet her har foreslått, altså det som ligger i Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets forslag. Skulle dette forslaget være så selvinnsynende godt at alle spørsmål og alle innvendinger liksom skulle falle døde til jorden?

Dette er et prosjekt med et statlig engasjement som er sterkere enn vi har sett på ganske lenge. Og representan-

ten Hagen sa at hvis dette går bra, kan jo staten trekke ut sine aksjer av selskaper, og på den måten er dette også et langsiktig, fornuftig investeringsobjekt. Med andre ord: Det er en risiko i dette, for Hagen sa hvis det går bra – og det er all grunn til å ta forbeholdet *hvis*, for det er selvfølgelig en risiko. Hvis dette var et slikt gullegg som det en her får inntrykk av, ville selvfølgelig privat kapital stilt opp for hele dette prosjektet uten problemer. Men fordi også mindretallet ser at det er nødvendig med en statlig medvirkning fordi det er en risiko, er vi enige om at et statlig engasjement er nødvendig. Poenget er at det er et hav av forskjell i omfanget av statens engasjement. De arealer som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet anser nødvendige for å realisere flertallsforslagets visjon, er identisk med det som IT Fornebu har lagt fram som det de anser for å være nødvendig. Og det er her en stiller det store spørsmålet: Er det uten videre slik at den visjonen IT Fornebu har, og som de har gjennomarbeidet, er den som tar best vare på de verdifulle arealene, som uten videre er den som gir best avkastning av de meget viktige og verdifulle eiendommene ute på Fornebu?

Det er 530 000 m² gulvareal som går med i denne visjonen, ifølge flertallets forslag, hvorav 260 000 m², ca. halvparten, går med til andre formål enn det som har med selve IT-idéen å gjøre. Det er disse relasjonene, det er den måten å bruke statens eiendommer og statens verdier på, som mindretallet mener en bør gå meget nøye gjennom for å få opp alternativer, for på den måten å sikre seg at det som blir stående igjen som den beste idé, virkelig er blitt gjennomprøvd, prøvd mot andre muligheter, og prøvd på de premisser som mindretallet har lagt til grunn i sitt forslag.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg tror en må forberede seg på at vi nå går inn for landing i denne saken. Jeg tror vi skal gjøre det på en litt annen måte enn det Opseth gjør når han prøver å fremstille det som om det er en stor grad av enighet her. La oss i hvert fall være så redelige – enten vi sitter på den ene eller den andre siden av bordet – å si at her er det et fullstendig motsatte utgangspunkt for hvordan vi skal løse dette.

Grete Knudsen spurte i sitt innlegg om de andre har lagt fram sine visjoner. Jeg tror tiden er inne til å legge visjonene litt til side nå og begynne å se på realitetene i denne saken. Og la oss bare erkjenne at det er en total uenighet om hvordan dette skal gjøres. Det fremgår veldig eksplisitt og greit av innstillingen. Og det er unødvendig for så vidt fra noen av partene å prøve å overdrive dette. Men når en hører Carl I. Hagen si at vi i siste instans her kan selge oss ut, så skal en i hvert fall være klar over én ting, og det vet de fleste som har prøvd å selge: For at man skal få solgt en ting, må det være en kjøper som er villig til å betale det som er aktuelt. Og jeg tror dette flertallet ikke har til hensikt å begynne å selge ut dette.

Men det som har vært bra i denne debatten, er at vi har fått en avklaring på det helt vitale spørsmålet. Jeg er ikke helt sikker, men jeg forutsetter nå – så kan jo de som representerer flertallet korrigerer i ettertid hvis jeg tar feil – at det er et 50-50-selskap eid av staten og private inves-

terer flertallet mener vi skal ha. De aktiva som skal inn i selskapet, er statens tomt, det er i sin ytterste konsekvens Oslo kommunes tomt, de ca. 300 dekar, og deler av Koksas-tomten, dvs. 515 dekar, som for så vidt er beskrevet i innstillingen. Det betyr at vi får en egenkapital på statens hånd på mellom 2 og 3 milliarder kr. Det kan like godt bli 2,1 som 2,9, la oss ikke hefte oss i detaljer. Det som i alle fall er helt sikkert, er at vi etablerer det største selskap hvor staten er deleier sammen med private investorer, og her ligger kjernen i uenigheten. Høyre og SV og Regjeringen ønsker å etablere en utdanningsbit innenfor 8 000 m², og legge noen relativt løse føringer, som er kalt IT-føringer, som også reduserer verdien av tomtene, og som statsråden har anslått til å være i størrelsesordenen 200 – 300 mill. kr.

Jeg har vanskelig for å skjønne den sårheten som Rudihagen legger for dagen ved at det er opplyst hvem som var statssekretær og statsråd i Samferdselsdepartementet den angjeldende høsten. Hvis dette var en slik strålende idé man hadde kommet på da man førte dette inn i St. prp. nr. 1, burde man ta æren for at man hadde satt dette på et spor, og at det i dag krones med hell ved at man har fått med seg Fremskrittspartiet i tidenes desidert største industripolitiske engasjement fra statens side sammen med private.

Gunnar Breimo (A): Det er mange som har gitt uttrykk for at de er forundret over denne debatten. Det er faktisk jeg også, men i tillegg til det er jeg forskrekket. Jeg er forskrekket over at det går an å ordlegge seg slik som enkelte gjør, hvis man ser på de faktiske forhold i denne saken.

Etter Unn Aarrestads innlegg er det nødvendig enda en gang å sitere hva Senterpartiet var med på i budsjettinnstillingen fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. Der sa de følgende, og det er lenge siden:

«Dette flertallet ser det også som ønskelig at staten deltar aktivt i arbeidet med å realisere visjonen om et internasjonalt attraktivt» – *internasjonalt attraktivt* – «IT- og kunnskapssenter på Fornebu.»

Videre sa de:

«Dette flertallet mener på denne bakgrunn at det gjennom en kombinasjon av salg, formålsbestemte langsiktige festeforhold og selskapsdannelser i fellesskap med private aktører vil kunne ligge til rette for medvirkning ...»

Jeg spør da meg selv: Hvordan kunne Senterpartiet være med på disse formuleringen når man i dag ser hvordan de opptrer? Hvordan kunne de være med på å si at staten skulle eller kunne delta aktivt, og med eiendommer om nødvendig? I siste liten hoppet de av, og så dolker de oss i ryggen, for å si det brutalt, men det er det som skjer. Jeg har ikke noen annen forklaring på det enn at det rett og slett er redsel fordi det er blitt mediestøy omkring saken. Da sviktet motet.

Etter denne debatten får man seg også til å si at man skal gi Fred. Olsen disse eiendommene. Hvordan er det mulig å ordlegge seg på en slik måte? Det er denne regjeringen, som bl.a. Senterpartiet er med i, som skal av-

gjøre hvem som skal delta, hvilke private aktører som skal være med på dette. Og jeg må si at tross alt har jeg faktisk såpass tillit til Regjeringen at jeg tror de er i stand til å velge de riktige.

Inge Myrvoll antydet at det skulle bli vanskelig å forsvare denne saken i Distrikts-Norge. Jeg tror ikke jeg vil ha det minste problem med å forsvare det som vi er med på i dag. For hva er alternativet? Hva er alternativet til at staten går inn aktivt og tungt? Jo, det er at private investorer fritt kan etablere et IT-senter på Fornebu, og da har vi ingenting å stille opp med, ingenting å påvirke, og hva da med støvsuging av kompetanse fra universiteter og høyskoler og fra Distrikts-Norge?

Presidenten: Carl I. Hagen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg trodde dette var en alminnelig politisk debatt etter forretningsordenens § 35. Jeg vil be presidenten vurdere det.

Det har vært sagt at på en måte har Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet sagt ja til arealønsket fra IT Fornebu. Det har vi ikke. Vi har registrert at det er et ønske fra den ene interessenten. Det er det eneste vi har sagt på det punktet.

Det er riktig som Inge Lønning sier at vi etter hvert har fått litt større forståelse for at for å få dette gjennomført, må det være noen som har en slags helhetsmessig styring med det. For å få det på beina, har vi revurdert vårt standpunkt når det gjelder at staten blir deleier. Vi har altså heller ikke den statsskrekke som enkelte har tillagt oss, og særlig ikke når det gjelder utdanningssiden, som er et statlig ansvar. Men det skal betales markedspris, og den blir etablert på den måten som er helt normal, nemlig gjennom en uavhengig markestakst etter EØS-reglene. Der har vi altså ikke snudd. Og det er ikke noen som har snakket om noen risiko når det gjelder at disse eiendommene vil være verdifulle. Der er det ingen risiko i det hele tatt.

Statsråd Jon Lilletun: Det er frå fleire gjennom debatten sagt at Regjeringa ikkje har fylgt opp det som var føresetnaden frå Stortinget si side då Stortinget sist behandla denne saka, og eg skal derfor prøve kort å ta med kva det er som er gjort i forhold til det som var innstillinga.

Ein har kome tilbake til Stortinget med eit statleg engasjement. Vi seier til og med at vi skal eige det som har med utdanning å gjere, og leggje til rette for utdanning. Spørsmålet var anten å eige aleine eller saman med andre. Den delen som gjeld utdanning, seier vi at vi skal eige, og det er det våre parti her i Stortinget framleis går inn for.

Så er det sagt at når det gjeld arealet, har vi ikkje fylgt opp. Av dei interessentane som har meldt seg, har ein bede om 90 dekar, ein om 200 dekar og ein om 500 dekar. Kva har Regjeringa fylgt opp? Vi har fylgt opp med det som er igjen av statens eigeendom, ca. 200 dekar, altså det som var gjennomsnittet for dei inte-

ressentane som hadde meldt seg. Eg synest at det òg er ein rimeleg måte å fylgje opp på.

Så vert det sagt at det på ein måte er å ikkje ta saka på alvor at vi skal ha eit internasjonalt senter – seinast vart no Senterpartiet skulda for at dei ikkje fylgde opp, og at dei hoppa av og lét Arbeidarpartiet sitje igjen med problemet. Om ein går tilbake og ser på det som er lagt av føringar, så har Regjeringa fylgt dei opp. Forskjellen her er at mens Regjeringa seier at vi tek det økonomiske ansvaret for det som går på utdanning og forskning, så seier fleirtalet her i dag at dei er villige til å setje inn ein eigardel på mellom 1,5 og 2,9 milliardar kr. Det er ein ganske dramatisk forskjell. Og eg skulle kunne anviske svært mange andre plassar der vi kunne bruke dei same pengane. I tillegg har i alle fall Arbeidarpartiet, som er ein del av dette fleirtalet, vore med på å disponere 2,3 milliardar kr i årets budsjett til saldering. Dei tek ein no vekk og svekkjer dermed budsjettet med 2,3 milliardar kr.

Eg veit ikkje kven som bruker å snakke mest om økonomisk ansvar. Eg synest i alle høve det er godt å snakke om det, og her svekkjer ein altså budsjettet med 2,3 milliardar kr. Eg vil påstå at Regjeringa har fylgt opp det den fekk som pålegg. Næringsministeren, som IT-ansvarleg, har på ein god måte lagt dette fram for Stortinget i denne meldinga, og derfor er det ikkje hold i at vi ikkje har fylgt opp.

Så er det ei usemje her i dag i forhold til kor tungt ein skal gå inn på eigarsida, og Regjeringa ser det ikkje som oppgåva si å drive bustadutvikling på Fornebu.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Inge Lønning (H): Fremskrittspartiets leder vedgikk at partiet hadde fått en litt annen forståelse. Det jeg sitter i sted, viser at partiet mener nøyaktig det motsatte av det man mente for et år siden. Hvis dette er en litt annen forståelse, blir det spennende å se hva som skjer den gangen partiet virkelig kommer til en annen forståelse! Det man har bestemt seg for, er jo faktisk å gå inn på en tanke som man for et år siden tok uttrykkelig avstand fra, og det uten at det er fremlagt et eneste argument for at det er nødvendig at staten inngår i en slik selskapsdannelse for at man skal få til det IT-prosjektet som det i utgangspunktet var enighet om, på Fornebu. Det er ikke i løpet av denne debatt fremlagt et eneste argument, som jeg har hørt, som kan godtgjøre at denne konstruksjonen er nødvendig. Da er det å spille ganske høyt med statens midler å gå inn for det prosjektet som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet går inn for.

Jeg konstaterer til sist at (presidenten klubber) fremdeles glimrer Arbeiderpartiets gruppeledelse med sitt totale fravær i denne debatt.

Presidenten: Taletiden er omme.

Johan J. Jakobsen (Sp): Representanten Breimo hadde en visitt til Senterpartiet. Hvis Breimo ikke ser forskjellen på dimensjonene mellom flertallets og mindre-

tallets opplegg, ja, så er det Arbeiderpartiets og Breimos eget problem. Når det gjelder spørsmålet om statlig medvirkning, må vel også Breimo ha registrert at også mindretallets alternativ forutsetter stadig statlig medvirkning, men da på et område hvor det er naturlig at staten engasjerer seg.

Det er fremmet et forslag om at saken skal gå tilbake til næringskomiteen og at det skal holdes åpen høring. Det har blitt kritisert som uaktuelt fordi det ikke har skjedd noe nytt. Som jeg tidligere i dag har vært inne på, har det faktisk – etter at innstillingen er avgitt – kommet utsagn som bl.a. viser at de partier som står bak flertallet når det gjelder det offentlige utdanningssystemets rolle i denne saken, har vidt forskjellig oppfatning av hva som ligger i dette. Det kunne vært interessant å få klarlagt. Dessuten er det også en realitet at det f.eks. i fjernsynsdebatten i går kveld ble klarlagt at det er stor usikkerhet knyttet til hva de private investorene her skal gå inn med, om det overhodet er interessant å satse – slik det har vært antydnet fra de interessentene som dette opplegget egentlig er ganske skreddersydd for.

La meg også nevne en del andre usikkerhetsmomenter som taler for en grundigere behandling og høring. Det er bl.a. skapt tvil om IT-bransjen som sådan har interesse for det prestisjeprosjektet som er etablert. Samferdselsministeren har gitt en del interessante og kanskje, etter manges oppfatning, skremmende opplysninger om hvilke samferdselspolitiske konsekvenser dette vil få, så her er det faktisk ganske mange ting som taler for at denne saken bør sendes tilbake, og at det bør holdes åpen høring.

Og så kan jeg ikke holde tilbake en kommentar til slutt, fordi jeg har gått tilbake og sett hva som lå til grunn for Stortingets vedtak om å avholde åpen høring, og ett av de argumenter som ble flittigst brukt og som er sterkt understreket i innstillingen, er følgende:

«Åpne høringer kan bidra til å synliggjøre hvordan særinteresser og pressgrupper søker å påvirke den politiske beslutningsprosessen, ...»

Jeg nevner for ordens skyld at også Carl I. Hagen stod bak disse merknadene.

Torstein Rudihagen (A): Eg forstår at folk snart begynner å bli nøgde av debatten, men det var statsråd Lilletun som likevel fekk meg til å be om ordet da han prata om at Arbeidarpartiet og Framstegspartiet nå vil bruke 2,3 milliardar kr til dette prosjektet.

Eg trudde for det første at dagens debatt hadde avklart at det her er snakk om å sitte på nokre eigardelar ei tid, i staden for å selje dei no, og så kanskje ta ut ein verdiauke med tida. Det er jo ei langsiktig, god investering for staten. Det er ikkje snakk om å bruke 2,3 milliardar kr.

Det andre er beløpet 2,3 milliardar kr. Statsråd Lilletuns eiga regjering har kome til Stortinget ved fleire høve og informert om at det truleg er eit altfor høgt verdioverlag. Det er sagt at kommunedelplan 2 for Bærum kommune legg opp til ein så pass låg utnyttingsgrad at det vil redusere verdien. Det står i Regjeringas eige budsjettopplegg. For det andre har Næringsdepartementet informert

om at ei IT-føring legg visse avgrensingar og reduserer verdien. Og for det tredje er vi informerte om at det må gjerast ein god del opprensing på Fornebu, som òg vil koste ein del pengar. Nettoverdien av dei areala som staten har på Fornebu, er difor ein heilt annan enn 2,3 milliardar kr. Kva for opplysningar er riktige? Er det dei som Regjeringa tidlegare har gitt, eller er det dei som statsråd Lilletun nå opererer med?

Presidenten: Siden statsråd Lilletun ikke er statsråd for denne saken, har han hatt innlegg to ganger før og får ordet til en kort merknad.

Statsråd Jon Lilletun: Det klarar seg òg.

Eg brukte fleire tal. Eg sa ikkje at det var 2,3 milliardar kr ein skaut inn i dette prosjektet. Eg sa vel at det kunne dreie seg om 1,5 – 2,9 milliardar, men det er 2,3 milliardar kr budsjettet er saldert med, og som verken Arbeidarpartiet eller andre parti hadde innseiingar mot var eit tal som det var realistisk å selje for på det tidspunktet. Difor vert budsjettet svekt med 2,3 milliardar kr i forhold til dette vedtaket.

Når det gjeld dei andre tala, er det gjort greie for tidlegare i dag av fleire frå Regjeringa og frå regjeringspartia, og det same er gjort i andre innlegg, at det ikkje er lett å fastslå akkurat kva det vert, men det er snakk om at ein går inn i eit eigedomsselskap med milliardbeløp for å utvikle heile området. Og dette var det eg sa òg i mitt første innlegg, og det trur eg står trygt fast.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2165)

S a k n r . 2

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om særskild melding om sivilombodsmannen (Stortingets ombodsmann for forvaltninga) si undersøking av fire saker om nedlegging av skular (Innst. S. nr. 90 (1998-99), jf. Dokument nr. 4:2 (1998-99))

Vidar Kleppe (Frp) (ordfører for saken): I den foregående saken var det spørsmål om visjoner, kompetanse og utdanning. I den saken vi behandler nå på bakgrunn av en særskilt melding fra sivilombudsmannen, går det på noe så trist som nedlegging av skoler. Jeg skal ikke trekke parallellene noe lenger enn det, jeg vil bare understreke at det er en enstemmig komite som har gjennomgått og behandlet denne saken, men at det er delte meninger i komiteen om saksbehandlingen som har vært når det gjelder nedleggingen av disse fire skolene i henholdsvis Skånland, Høyanger, Fyresdal og Gausdal kommuner, som vedtaket innbefatter.

Komiteen er enig med sivilombudsmannen når han fant grunn til å kritisere at ikke foreldrene og elevene ved Breistrand skule ble informert om de ulike forslagene til vedtak fra administrasjonen før kommunestyret fattet vedtaket, som medførte store endringer for elevene på skolen. Vi ser også alvorlig på at grunnskoleloven av

13. juni 1969 nr. 24 § 32 nr. 1 ikke er blitt fulgt opp. Der fremgår det klart og tydelig at hver av skolene skal opprette et samarbeidsutvalg med to representanter for lærerne, en representant for andre tilsatte, to representanter for foreldrerådet, to representanter for elevrådet og rektor som en representant for kommunen. Dette er for at disse sakene skal bli behandlet på en måte som gjør at de ulike syn blir hørt.

Komiteen vil også understreke at vi er enig i, og det er enstemmig, at saksbehandlingsreglene i slike saker må følges bedre opp enn det som er blitt gjort her. Det er uheldig at det i ettertid er blitt skapt strid om vedtakene. Men det er kanskje ikke så rart, i og med at partene som ikke er blitt hørt på en grundig og seriøs måte, føler seg overkjørt. Derfor er det i hvert fall en enstemmig komitee som understreker at saksbehandlingsreglene er til for at de skal følges i slike saker, før vedtak blir fattet.

Ellers må jeg si at det store springende spørsmålet i henhold til flertall og mindretall i komiteen har vært komiteens flertallsmerknader, som går på at mye av det som har oppstått når det gjelder nedlegging av disse skolene, dreier seg om særlovgivningen kontra deler av forvaltningsloven. Vi mener, fra Fremskrittspartiets og SVs side, at disse fire sakene klart og tydelig viser at demokratiet i henhold til loven ikke fungerer på en måte vi er tjent med. Det er en kjensgjerning at det har vært mange diskusjoner når det gjelder nedlegging av skoler. Det er også en kjensgjerning at flere har fått gjennomslag når de har anket til fylkesmannen i slike saker, med den begrunnelse at saksbehandlingsreglene ikke har blitt fulgt, at høringene av alle som skal tas med på råd, ikke har blitt foretatt før kommunestyrene har fattet sine vedtak.

Jeg vil bare henvise til innstillingen vi har lagt fram, og det er i hvert fall en enstemmig komitee som sier seg glad for at sivilombudsmannen nok en gang har pekt på et viktig område der vi som folkevalgte politikere og kommunestyrene må følge opp de reglene som gjelder.

G u n n a r B r e i m o hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Tingelstad (Sp): Siden Senterpartiet ikke er representert i kontroll- og konstitusjonskomiteen, ønsker jeg å holde et innlegg i denne saken.

Det er bra at vi har organer i vårt demokratiske system som kan se til at folkevalgte organ ivaretar den enkelte borgers rettigheter, også når disse utgjør et samarbeidsorgan, i dette tilfellet skolens samarbeidsutvalg.

Jeg vet det er vanskelige avveininger som må gjøres når skolestrukturer skal vurderes, og det er mange følelser som blir berørt når ens egen skole er truet. Det er utallige henvendelser som tilflyter oss stortingsrepresentanter om slike saker, til tross for at dette tilhører et annet beslutningsorgan, nemlig kommunene. Dette er saker som virkelig engasjerer folk i lokalsamfunnene.

Dagens innstilling omhandler sivilombudsmannens orienteringer om og syn på fire konkrete klagesaker angående skolenedleggelse. Jeg vil, i likhet med komiteeflertallet, ikke gå inn på de enkelte sakene, men på prin-

sipielt grunnlag uttrykke noen synspunkter. Jeg registrerer at Sivilombudsmannen har kritiske synspunkter på saksbehandlingen i de aktuelle sakene. Jeg siterer fra innstillingens side 2, der det heter i avsnittet Oppsummering:

«Sakshandsamingsreglane er med på å sikre at sakene blir så godt opplyst som mogeleg før avgjerdene blir fatta. Ved at saka blir lagt fram for samarbeidsutvala ved dei aktuelle skulane, får også dei impliserte partane kunnskap/varsel om at skulen kan bli lagd ned, og dei kan dermed gje uttrykk for sitt syn på saka før vedtaket er fatta. Dersom foreldra/elevane hadde fått delta i prosessen, ville det etter ombodsmannen» – og her mangler et ord, president – «også kanskje ha vore lettare å akseptere desse avgjerdene.»

Dette er jeg helt enig i. Selv om vedtakene er gyldige, peker sivilombudsmannen på et problem som flere ganger har vært gjenstand for offentlig debatt, nemlig at forvaltningsloven og andre lover som regulerer forvaltningens arbeidsmåter og regler om saksbehandling, skal bidra til å gi de vedtak som fattes, en demokratisk legitimitet. Et grunnleggende prinsipp er at berørte parter skal gis mulighet til å uttale seg. Det er nettopp det som påpekes, og det er en viktig påminnelse for de lokale beslutningsorganer.

Jeg slutter meg for øvrig fullt ut til flertallsmerknaden der det heter:

«Flertallet understreker imidlertid at når kommunene først har opprettet samarbeidsutvalg for å håndtere slike spørsmål, er det etter flertallets oppfatning svært dårlig forvaltningsskikk å ikke høre disse instansene.»

Dette burde være så innlysende at det skulle være unødvendig å bemerke det, men stortingsflertallet, inkludert Senterpartiet, mener altså at dette er på sin plass i dette tilfellet.

Sivilombudsmannen har de siste årene ved flere anledninger i sine årsmeldinger pekt på at saksbehandlingsreglene ikke følges godt nok i forvaltningen. Jeg håper denne saken kan bidra til at kommuner som har noen svin på skogen – for å si det sånn – skjærper seg på dette området.

Vi som arbeider med skolesaker, er spesielt opptatt av å få foreldrene mer med i skolen, både med hensyn til læringsopplegg, i sosiale sammenhenger og i utviklingen av det fysiske miljøet. Betydningen av samarbeid med foreldrene har også vært understreket i skolelovene og foreldremeldingen som Stortinget nylig har vedtatt.

Jeg er redd for at foreldre som har opplevd å bli overkjørt i saker der de burde ha fått uttale seg, kan miste motivasjonen for å arbeide med skolesaker generelt. Derfor er det viktig at vi får en åpen dialog med alle berørte parter. Dette er et viktig element i lokaldemokratiet – kanskje en betimelig påminnelse i et lokalvalgår.

Vi som driver med politikk må aldri tape av syne hvem vi arbeider for, nemlig den enkelte borger i by og bygd. Det fordrer at vi har nær kontakt med folk flest, og at vi er villige til å lytte til våre egentlige oppdragsgivere.

Harald Hove (V): Siden Venstre ikke er representert i kontrollkomiteen kan det være greit å ta ordet for å

komme med et par merknader til den foreliggende innstillingen.

Saken gjelder saksbehandlingen i forbindelse med nedlegging av grunnskoler. Jeg tror det kan være et poeng når man skal vurdere saksbehandlingen nærmere, å understreke at elever har skoleplikt i grunnskolen, og at en skolenedlegging og en endring av skolested slik sett kan stille seg litt annerledes enn i den videregående skolen, hvor det alene er snakk om en rettighet og ikke også en plikt. Det er kommunestyret som i realiteten bestemmer hvilken skole den enkelte elev skal gå på og slik sett utføre sin skoleplikt.

Det man veldig klart legger merke til, er at saker om skolenedlegging ofte reiser et betydelig engasjement for de foreldre, og for så vidt gjerne de elever, dette berører. Jeg er vel tilbøyelig til å mene at man på mange måter bør se på hvilken skole en elev skal gå på, som et spørsmål om hvor vedkommende skal oppfylle sin plikt i forhold til kommunen, i forhold til det offentlige. På denne bakgrunn er det nok min oppfatning at det her foreligger en plikt for kommunen til å la de berørte parter få mulighet til å uttale seg – for å bruke en litt omtrentlig formulering. Det betyr i praksis at den enkelte skole som det er aktuelt å nedlegge, må få mulighet til å uttale seg før dette skjer. De foreldrene, og for så vidt de elevene som er knyttet til denne skolen, bør ha mulighet til å uttale seg før skolen blir nedlagt. Har man da et samarbeidsutvalg, har man der et veldig greit organ for å få oppfylt dette. Har man ikke et samarbeidsutvalg, burde man faktisk på annen måte sikre at dette ble ivaretatt. Jeg må nok derfor si at jeg ikke bare er glad for flertallsmerknadene på et par punkter, hvor det heter:

«Flertallet kan ut fra dette ikke se at kommunene hadde *plikt* til å legge spørsmålet om skolenedleggelse frem for samarbeidsutvalgene i forkant av de folkevalgte organers behandling av disse sakene, således at vedtak fattet uten å ha innhentet uttalelse derved ville vært ugyldig.»

Det som her siteres, kan for så vidt være greit nok hvis man er meget oppmerksom på at da må man legge vekt på det siste som står – altså om vedtak fattet på en slik måte at de derved blir ugyldige. Jeg vil veldig sterkt understreke at selve den saksbehandlingsmessige plikten til å legge dette frem for samarbeidsutvalgene skal være til stede, men en annen sak er hvilken konsekvens man skal trekke av at man har latt være å oppfylle en plikt i forhold til ugyldighetsspørsmålet.

Det andre som jeg også er lite glad for i flertallsmerknadene kommer litt lenger ned i innstillingen hvor det heter:

«Flertallet vil derfor påpeke at det kan være problematisk når særlovsoppnevnte utvalgs rettigheter kommer i konflikt med de øverste folkevalgte organers overordnede planlegging og prioriteringer.»

Dette kan for så vidt være greit nok som et generelt utsagn. Sagt i den sammenheng som det her blir sagt, synes jeg dette faktisk er litt problematisk, fordi det er tale om, er en rettighet under behandlingen av en sak, nemlig at man skal bli hørt og få mulighet til å komme frem med

sin mening og sine synspunkter. Det er én ting, noe annet er beslutningsmyndigheten. Det er klart den skal legges til kommunestyret eller et annet organ som kommunestyret måtte ha lagt denne til.

Som en oppsummering: Uten å gå god for alle nyanser i formuleringene – og med en veldig klar presisering av at det ikke er den store forskjellen på flertallets og mindretallets synspunkter – tillater jeg meg å si at jeg i det vesentlige slutter meg til mindretallets synspunkter.

Statsråd Jon Lilletun: Eg er glad for at kontroll- og konstitusjonskomiteen ikkje har funne grunn til kritikk av Statens utdanningskontor i desse sakene. Det er viktig at den delen av forvaltninga fungerer tilfredsstillande. Eg ser likevel alvorleg på at kommunane ikkje i større grad har høyrte foreldra sitt syn i dei aktuelle sakene.

Den retten foreldra har til å framføre sitt syn i saker om skulenedlegging, er ein rett eg legg stor vekt på. Å ha skule i nærmiljøet kan ha mykje å seie reint velferdsmessig for barn og foreldre. Nærmiljøskulen gjev elevar og foreldre tryggleik og skaper eit nært forhold mellom skule, heim og lokalsamfunn. For meg er det derfor sjølvsgatt at foreldra skal ha høve til å uttale seg før kommunen gjer vedtak i saker om nedlegging.

For å medverke til betre rutinar i den kommunale saksbehandlinga sende departementet 10. februar 1999 ut eit informasjonsskriv til alle kommunane. I skrivet strekar departementet under at kommunane må syte for at saker om skulenedlegging er godt utgreidde, og at dei gruppene den enkelte saka gjeld, får høve til å uttale seg.

Eg viser òg til den nye opplæringslova, som eg håpar vil medverke ytterlegare til å styrkje foreldra sin rett til å uttale seg. I den nye lova er kommunane gjevne heimel for å gje forskrifter om opptaksområda til dei enkelte skulane. Når slike forskrifter vert endra, fylgjer det av forvaltningslova at grupper dei vedkjem, skal få uttale seg.

Det er òg i samsvar med Innst. O. nr. 70 for 1997-98 frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen, der dei uttala:

«Spørsmål om skolestruktur og eventuelle nedleggelse av skoler berører foreldre og nærmiljø stort. Komiteen mener det er viktig å gi foreldre mulighet til å uttale seg om disse spørsmål før beslutninger fattes. Komiteen vil i denne sammenheng vise til at departementet i sin kommentar til § 8-1 første ledd andre punktum legger til grunn at forvaltningslovens § 37 innebærer at blant andre foreldrerådet eller samarbeidsutvalget ved de enkelte skoler skal høres før kommunen vedtar forskriften.»

Gjennom statleg tilsyn og rettleiing frå utdanningskontora vil departementet fylgje opp den nye opplæringslova, slik at foreldre og andre involverte grupper i skulesamfunnet er med og får gjeve sitt syn til kjenne når viktige vedtak skal gjerast. For framtida må det bli ei sjølvsgatt sak å sende spørsmål om skulenedlegging på høyring til foreldra og andre grupperingar i skulesamfunnet i god tid før vedtak skal gjerast i kommunestyret.

Jørgen Kosmo (A): Det er enighet i komiteen om at kommunene ikke burde ha opptrådt på den måten de gjorde i forbindelse med saksbehandlingen når det gjaldt spørsmålet om nedleggelse av disse skolene. Det er klart at det hadde vært en mulighet til å få en politisk prosess i disse kommunene som kanskje innebar ro etter at beslutningene var fattet, istedenfor å komme inn i en prosess der man hadde omfattende klagebehandling og stor støy.

Det som imidlertid har vært viktig for flertallet å få fram gjennom sine merknader, er skillet mellom hva som er et gyldig fattet vedtak, og hva som er et ugyldig vedtak. Det er helt åpenbart at selv om kommunene absolutt burde ha hørt samarbeidsutvalgene, hadde de ikke en plikt til å gjøre det, og vedtaket om nedleggelse var sånn sett ikke ugyldig. Det har vært viktig for komiteen å peke på akkurat dette, fordi man har hatt en omfattende klagebehandling, og det har vært reist en del kritikk bl.a. mot statens utdanningskontorer rundt omkring i fylkene, en kritikk som vi på denne måten forsiktig sier har vært uberettiget. Men det fritar ikke disse kommunene for den forholdsvis sterke merknaden som egentlig både flertallet og mindretallet er helt enig i, at kommunene har utøvd særdeles dårlig skjønn og hatt en svært dårlig saksbehandling i forhold til det de burde ha hatt.

Det er fint at sivilombudsmannen har fremmet saken for Stortinget på en sånn måte at det er muligheter for å få dette allment kjent og offentliggjort. På den annen side bør det også minne Stortinget på, når man behandler saker som angår utviklingen av lokaldemokratiet og det enkelte kommunestyres rett til å administrere og organisere virksomheten i sin kommune på den måte de selv synes er best, å være litt forsiktig med særlovgivning på enkelte områder av kommunens virksomhet. Jeg anser ikke dette for å være noe problem så fremt Stortinget til enhver tid er oppmerksom på at særlovgivningen må være tilpasset de pålegg Stortinget og staten gir kommunene i forhold til god økonomiforvaltning, god langtidsplanlegging og en god forvaltning av de ressurser man har til rådighet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 2166)

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«I forbindelse med fremleggelsen av evalueringsrapportene om Reform 94 er søkelyset også satt på den daværende statsråds direkte inngripen i forskernes arbeid underveis. Det finnes også andre eksempler på at statsråder/departementer har forsøkt å påvirke forskningsarbeider som gjennomføres etter oppdrag fra departementet.

Hvorledes vurderer statsråden slike forsøk på politisk «overstyring» av oppdragsforskning, og hva vil statsråden gjøre for å hindre at denne type styring blir en del av den virkelighet norsk forskning må forholde seg til i fremtiden?»

Inge Lønning (H): Det er ikke første gang denne spørsmålsstilling reises i denne sal. Den har vært reist gjentatte ganger, og den har vært reist i ulike former, bl.a. ble det fremmet et Dokument nr. 8-forslag av daværende leder av kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, Jon Lilletun, i 1995, som foreslo at det skulle nedsettes et eget utvalg til å utrede de problemer som har med forskningens uavhengighet å gjøre. Denne saken ble sluttet over i et annet spor, og så vidt jeg vet, er det meningen at den skal komme tilbake i den forskningsmeldingen som statsråden og Regjeringen skal legge frem for Stortinget i løpet av inneværende sesjon. Det kommer altså til å bli anledning til å vende tilbake til saken i behandlingen av den meldingen.

Når jeg har reist denne interpellasjonen nå, er det fordi pressen har hatt en serie oppslag som har reist spørsmålet om hva som egentlig skjedde i forbindelse med den såkalte følgeforskningen som ble initiert i forbindelse med iverksettelsen av Reform 94. Spørsmålsstillingen knytter seg imidlertid ikke til denne sak alene, den knytter seg til en serie eksempler som vi har hatt i løpet av de siste årene, som har vist at departementer og statsråder har hatt en betydelig vilje, undertiden også en viss evne, til å styre forskning i retning av de resultater som statsråden og departementet ønsket seg.

Dagbladet hadde en hel reportasjeserie om dette på forsommeren i 1997. Den gang hadde man to helt ferske eksempler. Daværende finansminister Stoltenberg hevdet faktisk det synspunkt at den forskning som styres av universitetene og Norges forskningsråd, skal være fri. Den forskning, derimot, som initieres av de enkelte fagdepartementene, har ikke den samme status og kan i en helt annen grad styres av oppdragsgiveren.

I den samme reportasjeserie på forsommeren 1997 sa daværende direktør for Stiftelsen for Samfunns- og Næringslivsforskning ved Norges Handelshøyskole, Torger Reve, i dag rektor ved BI, at daværende kommunalminister Kjell Opseth hadde gjort et ganske klart og sterkt forsøk på å gripe inn i et forskningsprosjekt som var bestilt fra SNF, og ønsket å forandre forskernes konklusjoner på avgjørende punkter før offentliggjøring av forskningsrapporten. Og da Reve sa nei til dette, gjorde statsråden isteden det eiendommelige trekk at han dagen før offentliggjøringen av forskningsrapporten sendte ut en pressemelding fra departementet som polemisererte mot den forskningsrapport som på det tidspunkt ennå ikke var offentliggjort, og som statsråden selv hadde bestilt.

Jeg har hatt anledning til å følge norsk forskningspolitikk over et betydelig antall år. Holdningen i forskningsmiljøene har skiftet. På 1970-tallet hadde vi en bølge hvor nesten alle norske forskningsmiljø var grunnleggende skeptiske til oppdragsforskning initiert og betalt av det private næringsliv. Det hadde sammenheng med de ideologiske bølger som skyllet over den vestlige verden på slutten av 1960-tallet og på 1970-tallet. På 1980- og 1990-tallet er det mitt bestemte inntrykk at holdningene har skiftet, og den alminnelige oppfatning i det norske forskningsmiljøet i dag er at private oppdragsgivere vanligvis ikke gjør noe forsøk på å styre hverken konklusjo-

(Lønning)

ner, problemstillinger eller metoder i forskningen. Derimot opplever man gang etter gang at departementer og statsråder forsøker å gjøre akkurat det.

Når jeg har reist denne interpellasjonen med bakgrunn i diskusjonen som startet med oppslag i Skolefokus, og som har fortsatt i de fleste dagsavisene i tilknytning til evalueringen av Reform 94, så er det fordi det er første gang at vi har fått et eksempel på at til og med den statsråd som leder departementet for forskning, har hatt vanskelig for å styre seg når det gjelder trangen til nettopp å overstyre forskningen. Gudmund Hernes skrev i Dagbladet den 30. januar i år en artikkel hvor han forsvarer sin egen handlemåte i forbindelse med denne følgeforskningen til Reform 94. Denne avisartikkel er for meg det klarreste bevis på at den kritikk som er rettet mot statsråden i denne sak, er fullt berettiget. Den bekrefter faktisk på alle punkter at statsråden heller ikke på etterskudd har skjønt at han har blandet rollene på en måte som er prinsipielt meget uheldig. Jeg siterer fra artikkelen:

«Det hadde kanskje vært vel så rystende om jeg hadde skilt rollene – om jeg hadde sagt at jeg «som professor» ser at en rapport ikke holder mål, men «som politiker» lukker øynene. Det er tvilsomt om Stortinget, mediene og folk ellers hadde godtatt et slikt tvisyn. Det verken kreves eller bør kreves noen spesiell bakgrunn å bli statsråd. Men uansett bakgrunn må en statsråd bruke all sin kompetanse når avgjørelser tas. Jeg brukte hver dag min forskererfaring – også fra utdanningsforskning – når forskning ga premisser for beslutninger.»

Dette er for meg et ganske foruroligende utslag av mangel på gangsyn – at en statsråd som er samfunnsforsker, og til og med startet sin karriere som samfunnsforsker med en maktutredning, ikke ser at det er en grunnleggende forskjell på det å føre en diskusjon om forskningens innhold og metoder mellom likemenn, og det at oppdragsgiveren som sitter på pengesekken, og som dermed sitter med makten til å gi forskningsoppdrag og trekke tilbake forskningsoppdrag, samtidig opptrer som forsker og deltaker i diskusjonen.

Statsråd Hernes' artikkel av 30. januar viser for meg at det er et ganske akutt behov for at det gås opp noen grenser for hvor mange hatter personer kan opptre med på samme tid.

Utdanningsdirektør Ivar R. Bjørndal skrev den 17. februar i år i Dagbladet, og dette belyser igjen mangelen på gangsyn, etter mitt skjønn:

«Det traff seg slik» – det traff seg slik – «at statsråden selv var en erfaren samfunnsviter og forsker. Han kunne stille krav til at forskningen holdt faglige mål og ikke minst til at den skulle være relevant, det vil si belyse bestemte temaer. Siden forskere flest ønsker å forske på det de selv har lyst til og på den måten som passer for dem, har dette sikkert vært en uvant opplevelse. Men Hernes ville sikre seg at når millioner av skatte kroner nå skulle satses, så skulle hensikten være å belyse viktige sider av Reform 94 slik at en kunne få klarlagt både hva som går bra og hva som må endres.»

Det som her sies, er jo faktisk at statsråden som forvalter av penger, dvs. makt, samtidig skal opptre som den

som definerer de faglige kriteriene for den forskning han bestiller, for å evaluere en reform som han selv har iverksatt. Det innebærer faktisk at statsråden da opptrer i tre forskjellige roller: først som iverksetter av politikk, deretter som oppdragsgiver for å evaluere sin egen politikk, og for det tredje som den som skal diktere forskerne hvilke problemstillinger de skal arbeide med, og hvorledes de skal besvare spørsmålene. Nærmere en selvbetjeningsbutikk av politisk art er det ikke mulig å komme.

Det vil være nyttig å få den nåværende statsråd for kirke, utdanning og forskning til å kommentere dette og gi uttrykk for hvorledes Regjeringen prinsipielt ser på denne form for rolleblanding i forholdet mellom politisk maktutøvelse og forskning. Jeg ser frem til og lytter med interesse til det svar statsråd Lilletun gir.

Statsråd Jon Lilletun: Representanten Lønning tek opp eit viktig prinsipielt spørsmål. Som stortingsrepresentant har eg, som representanten Lønning sa, sjølv vore oppteken av dette, og eg har vore med på å fremje eit forslag om å setje ned eit eige utval som eventuelt skal vurdere den norske forskarverksemda ut frå omgrep som opa framferd, fridom og sjølvstende. Dette spørsmålet vil verte behandla i ei eiga stortingsmelding om forskning som vil verte lagd fram for Stortinget i mai i år, slik som òg representanten Lønning sa.

Eg finn det korkje rett eller mogleg å gå inn i detaljane i den konkrete saka som representanten Lønning viser til, til det kjenner eg ikkje saka godt nok. Eg må halde meg prinsipielt til problemstillingane. Det eg med tryggleik kan seie, er at etter at eg overtok styringa i departementet, har det ikkje vore gjeve nokon instruksar til nokon forskarar, men vi ser med spenning fram til evalueringa som kjem.

Eg trur representanten Lønning, som sjølv er forskar, med denne interpellasjonen ynskjer ein debatt om noko så viktig som korleis ein kan få størst mogleg tiltru til innhaldet i den forskinga som er gjord. Sidan dette materialet om Reform 94 går inn i grunnlaget for den komande stortingsmeldinga om vidaregåande opplæring, er det viktig å slå fast at forskarane sjølve klart har sagt frå at dei står for det arbeidet som er gjort. Dei resultata som forskarane har offentleggjort, har ikkje vore styrte av departementet, og oppdragsgjevaren har heller ikkje bede forskarane om å kome med bestemte konklusjonar. Materialet til forskarane har heile vegen vore offentleg tilgjengeleg gjennom rapportseriane frå forskingsinstitusjonane. Dette kom tydeleg fram på den pressekonferansen som forskarane hadde for ei lita tid sidan.

Regjeringa har vore sær oppteken av den problematikken som representanten Lønning tek opp, og eit resultat av dette er at eg for min del har valt å gje Forskingsrådet oppdragsansvaret når det gjeld evalueringa av Reform 97. Det vil seie at vi har gjeve Forskingsrådet opplysningar om kva forhold vi ynskjer klargjort, og ei oppdragsframstilling, men kontakten og val av forskarar og eit prosjektstyre har Forskingsrådet det heile og fulle ansvaret for. Ei slik organisering av den forskingsbaserte evalueringa er vald fordi ein ynskjer ei evaluering uav-

hengig av departementet, og som det korkje med rette eller urette kan stillast spørsmål om er uavhengig.

Eg, og denne regjeringa med meg, er svært opptekne av etiske haldningar innanfor forskinga. Vi meiner dette er viktig fordi folks tillit til forskarane er ein nødvendig føresetnad for forskinga si framtid. Og det vi mest av alt treng i dag, er fri og uavhengig forskning. Den frie forskinga er ein heilt avgjerande del av det norske kunnskapssystemet, og denne regjeringa vil gå aktivt inn for å forsvare fridomen. Men med fridom fylgjer ansvar. Og dette ansvaret inneber m.a. at dei etiske sidene ved forskinga vert tekne på alvor, både av forskarane sjølve, av forskingsinstitusjonane og av dei som finansierer forskinga.

Politisk overstyring av oppdragsforskning er difor noko eg tek sterkt avstand frå. Når dette kjem opp ved stadig fleire høve, er det sjølv sagt fordi det ligg så mange snubletrådar i vegen, og dei som vandrar på denne vegen, er ikkje alltid like merksame på dei.

Det *vert* lett knytt tette band mellom oppdragsgjevaren og den utførande parten innanfor oppdragsforskinga, og dette skjer ofte tidleg i prosessen. Resultata av forskinga heng nært saman med problemstillingane og dei spørsmåla ein fokuserer på. Oppdragsgjevarane har som regel klare meiningar om kva dei ynskjer å få utgreidd, og det kan leie forskaren i ei bestemt retning. Det oppstår eit problem dersom forskaren lét seg styre. Her må òg forskarane vakte sin integritet og sitt sjølvstende.

Også forskingsinstitusjonane må passe på. Dei bør ha ein kultur der det vert oppmoda til etisk diskusjon, og dei bør lage etiske retningslinjer for forskinga. Universitet og høyskular bør sørge for at forskningsetikk vert ein del av utdanninga av nye forskarar.

Når det gjeld oppdragsgjevarane, mellom dei den offentlege forvaltninga, har dei ein sjølv sagt rett til å fastsetje rammene for forskingsoppdrag, medrekna fastsetjing av tema. Men oppdragsgjevaren har ikkje rett til å leggje press på forskaren til å trekkje bestemte konklusjonar. Dette inneber òg at oppdragsgjevaren ikkje bør påverke forskingsprosessen.

Oppdragsgjevaren har heller ikkje rett til å halde attende resultat som strir mot egne interesser. Stikkordet her må vere mest mogleg open framferd sentralt. Med ei open framferd meiner eg at korkje innhaldet i forskinga eller omstende knytte til tinging av oppdrag bør haldast hemmeleg, så sant det ikkje er heilt nødvendig, t.d. av omsyn til personvernet. Eg vil minne om at Regjeringa har fremma forslag om at det skal vere lettare å få innsyn i kva som går føre seg i offentleg forvaltning. Stortinget har slutta seg til dette med eit breitt fleirtal.

Departementa er storbrukarar av samfunnsforskning. Av den grunn har dei behov for tydelege reglar for utsetjing av slike oppdrag. I dei drøftingsrundane vi har hatt med dei andre departementa i samband med forskingsmeldinga, har vi teke opp denne problemstillinga spesielt. Fleire har meint at ei avklaring og ei viss koordinering kan vere på sin plass.

Ut frå dette vil eg ta initiativ til å lage køyrereglar for korleis offentleg forvaltning t.d. skal utforme forskings-

oppdrag, og korleis resultata skal offentliggjørast. Eg vil òg sørge for at dei retningslinjene som den nasjonale forskningsetiske komiteen for samfunnsvitenskap, jus og humaniora har laga, vert spreidde til alle som på ein eller annan måte er involverte i oppdragsforskning, ikkje minst til departementa.

Eit hovudproblem som vi står framfor når det gjeld etiske spørsmål knytte til oppdragsforskning, er kanskje at vi veit for lite. Vi veit for lite om korleis og kor mykje finansieringskjelda påverkar forskingsresultata. Vi har heller ikkje godt nok oversyn over kven oppdragsgjevarane er, korleis midlane vert fordelte og på kva for vilkår. Dette er det behov for å greie ut, og det vil verte gjort innanfor eit prosjekt i regi av dei nasjonale forskningsetiske komiteane. Når desse spørsmåla er utgreidde, vil vi vurdere om det kan vere aktuelt å setje i verk andre tiltak.

Eg har valt å gå prinsipielt inn i denne saka og å seie noko om korleis Regjeringa tenkjer i høve til dette. Eg ser fram til denne debatten og signala som eg får her, og eg ser fram til å få drøfta dette når vi seinare i år skal drøfte forskingsmeldinga.

Inge Lønning (H): Jeg takker statsråden for et meget positivt svar.

Det er, som statsråden pekte på, to parter i denne sak. Det er forskningsmiljøene, og det er oppdragsgivere som har råd til å kjøpe forskning.

Når det gjelder forskningsmiljøene, er det arbeidet statsråden pekte på nødvendigheten av, godt i gang. Så vidt jeg kjenner til, er det lagt inn i den organiserte forskerutdanningen ved alle våre universiteter et innslag av nettopp forskningsetikk. Og den viktigste problemstilling i den sammenheng er naturligvis integritet – hvorledes kan man opptre så samvittighetsfullt og forsiktig fra forskningsmiljøenes side at det ikke kan reises noen mistanke om at man lar seg kjøpe i en tidsalder hvor mer og mer av forskningen må finansieres som oppdragsforskning? Det er livsviktig for forskningens troverdighet og status i samfunnet at det ikke kan reises noen tvil om forskningsmiljøenes og forskernes integritet.

Det aller mest positive med statsrådets svar var det han sa om initiativ i retning av å innskjerpe overfor samtlige fagdepartementer de tilsvarende etiske regler for forvaltningens atferd på dette området, fordi det er i like høy grad spørsmål om oppdragsgivernes integritet og om å forebygge muligheten for at det kan reises tvil om nettopp den integriteten.

Jeg deler statsråd Lilletuns oppfatning av at det er naturlig og ønskelig at en fagstatsråd sørger for å skape betryggende avstand mellom seg selv og de forskningsmiljøene han ønsker å bestille forskning fra. Det bør være minst en armlengdes avstand imellom, slik at man unngår mistanke om at vedkommende statsråd er med på å utforme forskningsprosjektet og deretter evaluerer det samme forskningsprosjekt som han selv har bestilt. Erfaringene med den aktuelle sak, som har fått meg til å reise denne interpellasjonen, viser i tillegg at jo nærmere en statsråd måtte være til å være faglig delaktig i den forskning han bestiller i kraft av – jeg hadde nær sagt – sin si-

vile rolle og ikke sin politikerrolle, desto større behov er det for å sikre den avstanden. Da bør det sikres en dobbelt så stor avstand som ellers.

Jeg er meget tilfreds med statsrådets svar, og imøte-ser det opprydningsarbeid som statsråden lovet på forvaltningens side.

Grete Knudsen (A): Jeg viser til den bebudede meldingen om forskning hvor det da vil bli innlemmet forslag om etiske kjøreregler for forskningen, noe som jeg er helt enig i, for forskning har en tendens til å bli selvdrivende i seg selv.

Ellers unngår statsråden i sitt innlegg å gå inn på den konkrete saken som er bakgrunnen for at representanten Inge Lønning har reist en hel interpellasjon her i huset. Statsråden sier at etter at han selv kom i departementet har alt vært i orden – underforstått: Det kan ha vært noe med noen andre som var der før. Jeg vil si det slik at hvis en statsråd skal bruke forskningsresultater som grunnlag for senere beslutninger, må enhver statsråd samtidig gjøre opp med seg selv hvilken vekt man vil legge på den forskningen sammenlignet med andre data som også vil gi premiser for beslutninger. I Norge er det faktisk yringsfrihet, så hvis en statsråd mener at forskningsresultatene eller metodene er for dårlige, må jo statsråden, på samme måte som alle vi andre, ha lov til å gi uttrykk for det.

Påstand nr. 1 fra Inge Lønning: Tidligere statsråd Gudmund Hernes drev med overstyring av forskningen i forbindelse med Reform 94 – underforstått: Han burde hatt armlengdes avstand til forskningen. Til dette er å si, og det vet statsråd Lilletun, at det ble etablert en oppfølgingsgruppe under ledelse av professor Kristin Tornes, og med representanter fra skole, fagopplæring, elever og departement. Det var følgelig den oppfølgingsgruppen som vurderte forskningens kvalitet og relevans. Det var også denne gruppen som foreslo at enkelte grupper ikke skulle få fornyet sin kontrakt. Det var nettopp denne gruppen Inge Lønning etterlyser. Dette burde statsråd Lilletun vite når han sitter med ansvaret i det departementet han gjør.

Påstand nr. 2 fra Inge Lønning: Gudmund Hernes brukte kupplignende metoder for å få gjennom vedtak om Reform 94. Det er rene sprøyt, må jeg få si. Reform 94 var en langdryg prosess. Blegen-utvalget ble nedsatt i 1989 og avgav sin innstilling i 1991. Etter det gikk det tre år med meldinger, proposisjoner, budsjetter pluss et meget omfattende arbeid med læreplaner. Reform 94 var blant hovedsakene i valgkampen i 1993. Representanten Lønning forutsetter at ingen av dem som fulgte reformen – ikke minst nåværende statsråd, som satt i komiteen som behandlet den, og jeg selv – skjønnte noe av det vi var med på. Jeg hadde forventet at statsråd Lilletun hadde satt denne saken på plass når det gjelder kritikken av Gudmund Hernes, nettopp fordi han var med på hele prosessen selv.

Presidenten: Presidenten finner ikke uttrykk som «rene sprøyt» om andre representanters tale som særlig parlamentarisk uttrykk.

Marit Tingelstad (Sp): Reform 94 ble vedtatt med solid flertall i Stortinget, men det var også skepsis til sidene ved reformen.

Senterpartiet har støttet reformen, men vi har mange ganger i forrige periode etterlyst en smidigere forvaltning av reformen, noe Stortinget la vekt på da reformen ble vedtatt. Jeg er sikker på at mye av kritikken av reformen kunne vært unngått dersom daværende departementsledelse hadde vært noe mer imøtekommende for større fleksibilitet i oppleggene.

Jeg har ikke belegg for å slutte meg til de utsagn som framkommer i interpellasjonens innledende del. Jeg mener oppslag i aviser og tidsskrifter er for usikkert grunnlag til å påstå at statsråder/departementer har forsøkt å påvirke forskningsarbeider som gjennomføres etter oppdrag fra departementet. Et av oppslagene, nærmere bestemt en lederartikkel i tidsskriftet Skolefokus, har ført til at saken er klaget inn for Pressens Faglige Utvalg – kilde: Skolefokus. Jeg avstår derfor fra ytterligere meninger om denne konkrete problemstillingen. Men på prinsipielt grunnlag vil jeg si at jeg selvsagt klart tar avstand fra en slik eventuell praksis. Den frie forskningen er en forutsetning for legitimitet og troverdighet. Det er meget alvorlig dersom forskningen blir betraktet som bestillingsverk. Da er hele fundamentet for den frie forskningen pulverisert, samtidig som behovet for mer ressurser til forskning kan bli dratt i tvil. På denne bakgrunn er dagens interpellasjon viktig. Den er også et viktig bidrag i Stortingets kontrollarbeid som absolutt bør tas alvorlig.

For øvrig sier jeg meg godt tilfreds med statsrådets klare og faste svar til interpellanten.

Selv om Stortinget får rikelig anledning til å drøfte Reform 94 og evalueringen av denne senere, vil jeg likevel benytte anledningen til å framføre noen synspunkter fra Senterpartiets side.

Jeg slutter meg til utsagn om at reformen ble satt i gang vel fort. Det var svært mye arbeid som ikke var ferdigstilt da reformen ble satt i gang. Særlig gjaldt det etterutdanning av personalet, og dette skapte en del motstand mot reformen.

Et helt nytt prinsipp ble innført, nemlig målstyring av læreplanene og opplæringen. Det var en ny måte å arbeide på som krevde mye både av lærere, elever og skoleledelse. Målstyring krever mye tilbakemelding i form av rapportskrivning for å teste måloppnåelse. Jeg forstår derfor lærernes påstand om den såkalte byråkratiseringen av skolen. I denne sammenheng viser jeg til Voksenåserklæringen, hvor Regjeringen sier:

«Gjennomføringstempoet og mangel på vilje til dialog har skapt store frustrasjoner hos skolens ansatte og foreldrene. En sentrumsregjering vil gjenopprette dialogen og samarbeide med berørte parter for å sikre en god kvalitet på undervisningen. Det er viktig å unngå at evaluering og kontrollprosessene i skolen fører til økt byråkratisering».

Til slutt vil jeg understreke at det viktigste arbeidet lærerne skal gjøre, er å legge opp til gode læringsprosesser der forholdet elev – lærer står helt sentralt. Lærernes profesjonalitet må ivaretas og respekteres. Det vil skape

motivasjon hos den enkelte lærer, som igjen vil smitte over på elevene. Dette forventer jeg bl a. blir vektlagt i stortingsmeldingen om Reform 94.

Karin Andersen (SV): Interpellanten har tatt opp et viktig spørsmål og kommet med noen ganske alvorlige påstander. Statsråden var sterk og klar på enkelte områder, men det kom litt liten avklaring på de konkrete spørsmålene som var reist. Og det hadde vært greit å få et litt klarere svar akkurat på disse.

Når det gjelder statsrådets svar og vektlegging av fri forskning, får statsråden full støtte for det fra SV. Men jeg har lyst til å si litt om bestillerrollen i et moderne samfunn i forhold til forskning, for den er viktig, og den skal klart følges av kjørerregler som skal gå på etiske prinsipper. Jeg er veldig glad for at statsråden sier han skal gjøre det. Men man må være litt forsiktig så man ikke avpolitiserer bestillerrollen, i den forstand at den som bestiller forskning, også bestiller kunnskap som er med på å utvikle samfunnet. Det er et mer generelt prinsipp, men det er ikke likegyldig hvem som bestiller, og hva som blir bestilt av forskning. Så skal sjølsagt den forskningen som blir bestilt, være uavhengig og drives av etiske kjørerregler, sånn at man ikke kan bestille det svaret man vil ha. Men hvordan denne bestillerrollen innen forskningen blir håndtert i framtida, blir svært viktig etter min mening. Nå er det mye forskning som blir bestilt, som ikke nødvendigvis burde vært bestilt. Det offentlige burde ha en mye mer aktiv bestillerrolle for å få fram kunnskap som samfunnet trenger.

Når det gjelder Reform 94 og evalueringen av den, er det vel også en bit av det som går på utålmodighet i forhold til å få fram endringer. SV føler seg som en av dem som var med på å kjempe fram reformen og var sterke på det, men gikk sjølsagt også med på en del kompromisser fordi vi ville ha reformen igjennom, på tross av at vi visste det var en del svakheter ved den. Vi har ganske stor utålmodighet nå for å få noen av resultatene fra forskningen opp på bordet, slik at vi kan gå i gang med en endringsprosess, for det er deler av reformen som ikke er god nok. Spesielt tror jeg det dreier seg om elever som har problemer med å få fullført kompetanse. Den andre biten av det er om man har klart å finne et system for samarbeid med næringslivet og fagopplæringen som er godt nok.

Helene Falch Fladmark (V): Som statsråden understreket, tar interpellanten opp et viktig og prinsipielt spørsmål, som jeg mener ikke bare må fokuseres i forhold til en tidligere forskningsministers eventuelle overaktivitet overfor forskeres arbeid.

Statsråd Lilletun har tydeligvis tatt dette spørsmålet på alvor, bl.a. ved at oppdragsansvaret for forskningsarbeidet knyttet til evalueringen av Reform 97 er lagt til Forskningsrådet.

Det er svært viktig at det ikke er tvil om at forskning – om det er på oppdrag fra det offentlige eller private – er uhildet og kvalitetsmessig på topp. Det er positivt at statsråden og Regjeringen som hele tar denne problem-

stillingen på alvor. Særlig fordi departementene både er oppdragsgivere og for en del forskningsinstitusjoner også eiere, er det viktig at det er ryddige forhold rundt oppdragene som blir gitt.

Forskningsinstitutter er i økende grad blitt avhengig av oppdrag. Dette er i seg selv en utvikling som *kan* virke uheldig med hensyn til den alminnelige oppfatning av forskningens troverdighet – og jeg understreker *oppfatning*. Det er ingen grunn til å tro at norske forskere lar seg «kjøpe» eller presse til resultater. Men for å underbygge forskningens uavhengighet er det viktig at institusjonene i seg selv er uavhengige. Ett element for å sikre dette er gode og stabile rammebetingelser for institutter og for forskere.

Dette gjorde Regjeringen noe med i årets budsjett, bl.a. ved å styrke grunnbevilgningen til de regionale forskningsinstituttene og ved å øke andelen av grunnforskning i forskningsbudsjettet. Jeg vil understreke at det er viktig å fortsette denne utviklingen, og jeg regner med at også dette er noe Regjeringen vil komme tilbake til i stortingsmeldingen om forskning som skal komme i vår.

Ursula Evje (Frp): Jeg er glad for at representanten Lønning har tatt opp dette spørsmålet, for det viser seg jo helt klart i debatten her i kveld at dette er et betimelig og viktig spørsmål.

Det ble sagt her at man skal definere problemstillingene. Da vil det være naturlig å tro at de problemstillingene som den enkelte bestiller anser for å være et problem eller et felt som man ønsker nærmere belyst, vil bli det, mens andre felt kanskje vil bli stilt litt i skyggen.

I tillegg skal vi tenke på at vi har ca. 60 forskjellige forskningsinstitutter i dette landet. Den store hoveddelen av dem er fristilte og får kun sin basisøkonomi dekket fra dette hus via Forskningsrådet, mens de andre er helt og fullt finansiert av et departement eller flere departementer i fellesskap. Det er ikke helt enkelt til enhver tid å se hva disse driver med, hvor fritt de driver, og hvor grunnleggende dyktige de er. Det skulle det også være morsomt å finne ut av.

Nå har vi jo lest side opp og side ned i avisene om Reform 94. Det vi har lest, har ikke vært like hyggelig hele tiden. Men det som vi kanskje får håpe kommer ut av dette, er at Reform 97 ikke blir evaluert ut fra et overordnet ønske om å bevare «einskapsskulen» som den eneste riktige og rådende i dette land. For statsråden sa at Forskningsrådet har fått en bestilling fra departementet, og Forskningsrådet er ansvarlig for ledelse og utvelgelse av den enkelte forsker. Det høres tilforlatelig ut. Men kan det tenkes at Forskningsrådet også, for å tekkes departementet, til en viss grad vil velge den forskeren som er minst kontroversiell?

Inge Lønning (H): Jeg har ikke reist en interpellasjon om Reform 94, og slik sett var vel det meste av representantens Knudsens innlegg et innlegg i en helt annen debatt enn det interpellasjonen dreier seg om. Det hun polemiserer mot, var antakelig, hvis jeg oppfattet det riktig, en formulering som falt i et avisintervju for en tid tilbake,

men som ikke har noe som helst med min interpellasjon og debatten her i salen i dag å gjøre.

Det saken dreier seg om, er ikke Reform 94. Det er heller ikke statsråd Hernes' håndtering av følgeforskningen i forbindelse med Reform 94, men det er dette som illustrasjon av et generelt problem som gjelder offentlig initiert oppdragsforskning. På dette punkt siterte jeg i mitt interpellasjonsinnlegg Gudmund Hernes selv i Dagbladet 30. januar i år, som en klar illustrasjon på at den daværende kirke-, utdannings- og forskningsminister faktisk ikke ønsket å skille rollen som professor og rollen som statsråd, men tvert imot betrakter det som forbilledlig at han fusjonerte de to rollene og opptrådte i begge egenskaper på samme tid. Det er nettopp det som for meg er foruroligende, at en så intelligent person ikke er i stand til å se faren ved en slik fusjonering av to helt forskjellige roller, nemlig rollen som politisk maktutøver og rollen som forsker. Da er det grunn til å tro at det kan være ganske mange som ikke er i stand til å se forskjellen.

Nettopp derfor er jeg glad for at statsråden så klart svarte at han ser nødvendigheten av å ha en klar avstand mellom den politiske maktutøver og forskningsmiljøene, og jeg satte særlig stor pris på at statsråden klart og tydelig sa at han ville gjøre en arbeidsinnsats for å innskjerpe dette i alle departementers interne kultur med tanke på fremtiden. Derfor er det med atskillig tilfredshet jeg konstaterer at med unntak av lederen for kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har alle deltakerne i interpellasjonsdebatten vært 100 pst. enige i de synspunkter som statsråden gjorde rede for i sitt første svar. Derfor er det også med atskillig forventning jeg imøteser forskningsmeldingen, som vi får anledning til å debattere i denne sal. Jeg går ut fra at statsråden kan bekrefte at resultatene av det arbeidet han initierer, vil man kunne studere i forskningsmeldingen.

Statsråd Jon Lilletun: Eg er glad både for at interpellanten følte at han fekk svar, og for at det er så mange som har slutta opp om dei prinsippa som eg prøvde å gje uttrykk for. Eg må nok seie at eg er noko overraska over innlegget til leiaren i kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen, for eg unngjekk i det heile å kome med nokon kritikk av min forgjengar Gudmund Hernes, som er opphavet til interpellasjonen som eksempel, og som debatten no har dreidd seg i forhold til. Eg har ikkje noko grunnlag for å seie at han har gripe inn i denne prosessen. Men det ville òg ha vore heilt uansvarleg av meg som minister, som ikkje har fylgt departementet sitt indre liv i den perioden då Gudmund Hernes var minister, å seie at ikkje noko kunne ha vore ytra i møte o.l. som kunne oppfattast slik som debatten har vist. Det er òg mitt svar til representanten Karin Andersen, at eg synest det ville vere uansvarleg av meg å prøve å avklare ein del av dei påstandane, for det har eg ikkje noko grunnlag for. Eg gjentek altså: Eg har ikkje noko grunnlag for å seie at det er noko i den kritikken, men eg har sjølvsagt heller ikkje grunnlag for å seie at det ikkje er noko i han. Det ligg i sakas natur – då måtte eg ha kjent det indre livet i departementet betre.

Når det gjeld prosessen ved Reform 94, vedkjenner eg meg den delen som eg har vore med på. Det kjem eg til å kome tilbake til i forhold til stortingsmeldinga – sjølvsagt gjer eg det.

Så til spørsmålet frå representanten Evje – kan vi stole på Forskningsrådet? Det er ikkje noko som er fullkome. Men når ein har eit slikt system som vi har, der det er nokon som har eit overordna ansvar for norsk forskning, og dei har sine områdestyre – og nerven, kvalitetssikringa på all forskning, er òg at ein er uavhengig – må eg seie at det iallfall vil vere ganske oppsiktsvekkjande dersom vi ikkje kan stole på saklegskap hos dei som gjev oppdraga og set ned styringsorgan for denne fylgjeforskninga. Eg kan òg stadfeste at dette vil verte omtalt på ein grundig måte i stortingsmeldinga, utan at eg kan seie at vi er ferdige med alle prosessane.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 3 avsluttet.

S a k n r . 4

Interpellasjon fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren:

«Mange småbarnsforeldre har i årenes løp startet sitt samfunnsengasjement ved at de ikke fikk trygge og gode barnepassordninger for sine barn når de selv deltok i arbeidslivet. Stortinget har tidligere sluttet seg til målet om at alle som ønsker det, skal få tilbud om en barnehageplass innen år 2000, men til tross for dette ser det nå ut til at barnehageutbyggingen har stoppet helt opp. Dette til tross for at det fortsatt er barn som venter på å få barnehageplass.

Hvilke tiltak har statsråden tenkt å sette i verk for å sikre at alle barn som har et behov eller ønske om en barnehageplass, skal få dette innen år 2000, og har statsråden sett på tiltak for å stimulere kommunene til et felles løft for å nå målet?»

Karita Bekkemellem Orheim (A): Barna er foreldrenes ansvar. Det må ikke herske noen tvil om det. Men samtidig er det samfunnets ansvar å legge forholdene til rette slik at foreldrene kan klare denne oppgaven på en best mulig måte.

Behovet for barnehager i det norske samfunnet kom først og fremst etter at kvinner gjorde sitt inntog i utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet. Men jeg synes det er grunn til å understreke at barnehagen i dag er noe langt mer enn en statlig oppbevaringsboks den tiden foreldrene er på arbeid. Jeg vil hevde at barnehagen i dag er bygd opp rundt barnas behov for utvikling, omsorg, trygghet og sosial læring. En viktig del av sosialiseringen skjer nettopp i barnehagene. Og sosialiseringen er å vokse seg inn i et sosialt system. Som det står i rammeplanen for barnehagene:

«Barnekulturen har en egenverdi som gir barn erfaringsbakgrunn, referanserammer og egen identitet som

grunnlag for å møte en større verden. Derfor bør barnehagen også gi plass for barnekulturens ytringsformer som et verdifullt tilskudd til de voksnes kulturformidling.»

Omsorgen for barn har to begrunnelser; en omsorgsbegrunnelse og en utviklingsbegrunnelse. Jeg mener at vi som politikere også må være bevisst de verdiene og faglige kvalitetene som i dag ligger i barnehagene. Jeg mener at det er viktig at barn får stadfestet, utviklet og styrket sin psykologiske og sosiologiske identitet. Det viser seg at barn i barnehage ofte får en positiv identitetsutvikling med de erfaringene de får fra det sosiale feltet i barnehagene.

Vi blir stadig mer bevisst hvor viktig barnas første leveår er for den senere utviklingen i livet. Og vi må få en bevisstgjøring på verdien av utviklingen av sosial handlingsdyktighet og utviklingen av språk og kommunikasjonsevne.

Barnehagen skal være en arena for en myk form for læring, men samtidig er det viktig at barns fritidskultur blir en integrert og viktig del av dagens barnehager.

Utfordringen for barnehagene må være å skape en balanse mellom det som er barns fritidskultur og det som er barnehagens kultur. Barnehagen må være åpen for barns interesser i fritiden og la disse være en naturlig del av hverdagen i barnehagene.

Det er viktig at førskolelærerne kartlegger hvilke forutsetninger barna har, og at planleggingen av innholdet skjer mest mulig i samarbeid med foreldrene. Dette vil være viktig for å få til et samspill mellom barns oppvekstmiljø og innholdet i barnehagen.

Jeg synes det er grunn til å gjøre oppmerksom på den betydningen barnehagen har for barn med spesielle behov. Barnehagene er et viktig hjelpetiltak i barnevernstjenestens arbeid med utsatte barn og deres familier. Barnehagen har mulighet til å avdekke omsorgssvikt og sette inn tiltak. En plass i barnehage er et av de tiltakene som er spesielt omtalt i barnevernsloven.

Vi er nødt til å gjøre barnehagen til noe selvfølgelig, og gjøre den attraktiv også for de familiene der evnen eller viljen til å betale er lav.

Felles organisering av barnetilsyn og tiltak for å styrke fellesansvaret mellom mødre og fedre vil være tiltak som trekker i riktig retning for de utsatte familiene. Det som kjennetegner de alenemødrene som har befattning med barnevernet, er ofte en mangel på innsats fra menn, manglende lønnsinntekt og sosial isolasjon. Vi vet at barnehagene også har en viktig betydning for våre nye landsmenn.

Synet på barnehagen som en ren oppbevaringsplass eller tilsynsordning må opphøre. Og jeg ønsker å utfordre barne- og familieministeren på dette feltet. Hva er Regjeringens syn på barnehagen? Hvilke verdier står barnehagen for etter Regjeringens mening? Er det likegyldig om en benytter en barnehageplass kontra en privat dagmamma?

Arbeiderpartiet mener at det er mange grunner til å satse på fellesskapsløsninger for barnetilsyn. Jeg mener at barnehagen også kan ha en betydning for de voksne – som forsker Agnes Andenæs sier det: som en vannpost i

det moderne samfunn – en plass der en kan utveksle erfaring og få gode råd. Barnehagen kan på sett og vis virke tidsdisiplinerende for de foreldrene som ellers kunne stå i fare for å jobbe enda mer utover normalarbeidsdagen. Med praktikant og private løsninger vet vi at vi kan betale oss til ettermiddager med overtid, men alle vet at barnehagen er vi nødt til å rekke før den stenger.

Jeg må si at jeg er alvorlig bekymret. Jeg er bekymret over at tusenvis av barnehageplasser blir nedlagt i 1999. Jeg beklager å måtte si det, statsråd, men vi har fått en reversering i barnehagepolitikken her i landet etter at sentrumsregjeringen tok over. Målet om full barnehagedekning innen år 2000 står for fall. Vi er langt etter tidsskjemaet med Regjeringens opplegg.

Hvis vi ser på situasjonen for landets største kommune, er den også svært alvorlig. 4 200 barn står i kø for en barnehageplass. Samtidig vet vi at 76 mill. kr står ubrukt til investeringer i barnehager. Og byråd Lae sier at det nettopp er kontantstøtten som er begrunnelsen for at Høyre-byrådet ikke ønsker å bygge flere barnehageplasser i Oslo nå.

Derfor vil jeg spørre hva barne- og familieministeren kan gjøre med denne situasjonen. Signalene fra flere av landets kommuner er svært dramatiske. Med Regjeringens politikk – jeg beklager å måtte si det – føler jeg at barna og foreldrene blir taperne.

Vi vet at valgfriheten har vært Regjeringens hovedparole. Vi vet at kontantstøtten nå er blitt lovfestet. Vil Regjeringen nå også lovfeste retten til en barnehageplass? Og hvordan vurderer statsråden en kommunal utbyggingsplikt? Vi vet hva statsråden har sagt i denne salen om det tidligere, og nå ser vi konsekvensen for barnehageutbyggingen her i landet.

Jeg vil understreke at Arbeiderpartiet ikke snakker om en obligatorisk barnehage. Vi snakker om en barnehage for dem som ønsker det – med fleksible løsninger til en overkommelig pris. Og når dette er gjort, må vi se på muligheten for å få til en gratis kjernetid.

Arbeiderpartiets politikk overfor småbarnsfamiliene er at yrkestilknytningen skal oppmuntres også gjennom småbarnsperioden. Men samtidig må vi ta på alvor den tidsklemmen småbarnsfamiliene føler. Gjennom tidskontoordningen har vi åpnet for muligheten til å variere yrkestilknytningen etter familienes behov, uten at foreldrene mister rettigheter i arbeidslivet. Vi ønsker å gjøre det mulig å velge mer tid til barneomsorg for dem som ønsker det, samtidig som de beholder jobben sin.

Det er dette vi ønsker å oppnå ved å gjøre fødselspermisjonen mer fleksibel. En kombinasjon av tidskontoordning og fødselspermisjon vil gi familiene et reelt valg. Valget blir da ikke enten-eller, men både-og. Vi er nødt til å bidra til at familiene i større grad kan velge en kortere arbeidstid i en periode. Det eneste riktige må være at vi fullfører barnehageutbyggingen raskest mulig her i landet.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Represen-
tanten Karita Bekkemellem Orheim spør i sin interpellasjon om kva tiltak eg tenkjer setta i verk for å sikra at alle

born som har eit behov, eller som ynskjer det, skal få eit tilbod om barnehageplass innan år 2000, og vidare om eg har sett på tiltak for å stimulera kommunane til eit felles løft for å nå målet.

Eg har tidlegare varsla at Regjeringa vil fremma ei stortingsmelding i juni i år om barnehagar der ein vil koma med forslag til tiltak som er nødvendige for å nå målet om full barnehagedekning. I denne meldinga skal vi òg leggja fram korleis dei framtidige juridiske, økonomiske og faglege rammevilkåra i sektoren skal vera. Derfor kjem eg ikkje til å svara heilt konkret på dei spørsmåla som interpellanten reiste i sitt innlegg. Det kjem eg tilbake til når meldinga blir lagd fram.

Regjeringa fylgjer òg forholda for barnehagane nøye. Sjølv sagt vil vi òg i forslag til budsjett for år 2000 sjå nærare på korleis vi skal nå målet. Eit fleirtal i Stortinget hadde dei same føresetnadene i si handsaming av budsjettet for 1999.

Det er ikkje mogleg å gi konkrete svar i dag på dei spørsmåla som interpellasjonen reiser, men som eg sa i stad, kjem vi tilbake til det når meldinga er ferdig.

Det kan likevel vera nyttig å få synspunkt på utfordringane i barnehagesektoren. Det vil vera signal eg kan nytta i det vidare arbeidet med stortingsmeldinga, og eg vonar eg får det gjennom innlegg i salen i dag.

La meg kort summera opp situasjonen i barnehagesektoren og skissera nokre av dei aktuelle utfordringane som vi arbeider med.

Det er knapt to månader sidan Stortinget handsama Regjeringa sitt framlegg til budsjett for 1999. Eit fleirtal stadfesta målet om full barnehagedekning i år 2000. Det inneber at det vil vera behov for nye barnehageplassar fram til og med opptaket for hausten 2000.

Regjeringa har valt eit forsiktig overslag for 1999, 2 500 nye plassar, delt med 1 000 plassar for born over tre år og 1 500 for dei under tre år. Eg vil minna om at det var brei semje i Stortinget om dette målalet. Bakgrunnen er den uvissa kommunane har om behovet for barnehageplassar etter innføringa av kontantstøtta. Samtidig merkar ein på køane i kommunane at eit heilt årskull, 6-åringane, no er borte frå barnehagen. Fleire kommunar melder òg tilbake at dei er i ferd med å nå målet om full behovsdekning. Eit fleirtal var einig i denne vurderinga, men bad om at Regjeringa fylgde forholda i barnehagesektoren nøye. Det vil vi sjølv sagt gjera.

Behovet for barnehageplassar vil variera frå kommune til kommune. Mange kommunar har god dekning, særleg for born over tre år. Andre manglar framleis plassar for alle aldersgrupper. På landsbasis hadde 60 pst. av alle born i alderen 1-5 år plass i 1997. Det er ei stor utfordring for kommunane å finna fram til det verkelege behovet for plassar bygd på eigne undersøkingar. Eg har oppmoda kommunane til å gjennomføra slike behovs- og brukarundersøkingar. Det er lagt til rette for dette ved å utarbeida ein rettleiar for slike undersøkingar.

I landssamanheng treng vi framleis mange plassar, ikkje minst for dei minste borna. Om lag 30 pst. av 1-åringane og 50 pst. av 2-åringane hadde plass i barneha-

ge i 1997. Innføringa av kontantstøtta kan redusera behovet noko for barnehageplassar for desse minste borna.

Gjennom auka løyvingar på årets budsjett er graderinga for delvis kontantstøtte og tilskotet til barnehageplassar tilpassa kvarandre frå 1. august 1999. Eg vonar dette vil føra til auka fleksibilitet for foreldre som ynskjer å kombinera plass i barnehage med delvis kontantstøtte. Auka etterspurnad etter plassar på deltid vil òg påverka det totale behovet for plassar, altså minska køane.

Barnehagebehovet vil variera frå kommune til kommune og kan endra seg over tid i ein og same kommune. Etterspurnad etter plass vil m.a. ha samanheng med yrkesaktiviteten til foreldre med små born, tilhøva på arbeidsmarknaden, innretninga på barnehetilbodet, prisen på barnehageplass, kvaliteten på tilbodet og alternative omsorgsløysingar. Kommunane må derfor i planlegging og drift av barnehetilbodet ta omsyn til endra behov.

Lokale variasjonar kan gjera det mindre tenleg å ha klare nasjonale normer for kva som er full barnehagedekning. Vi har så langt nytta ein prosentdel til å uttrykka det samla behovet for plassar i landssamanheng. Det er nødvendig for å rekna ut dei samla kostnadene for staten. For kommunane kan det lett bli feil å bygga på nasjonale normtal. For nokre kommunar vil ei slik norm ikkje gi nok plassar, og for andre vil det gi for mange plassar.

Behovet for nye plassar vil føra til auka kostnader for stat og kommune. Det vil kosta å nå målet om barnehageplass til alle som ynskjer det. Desse spørsmåla arbeider Regjeringa med, og ho vil leggja fram forslag i stortingsmeldinga og òg i dei årlege budsjetta.

Eg vil òg nemna at innføringa av kontantstøtta inneber at staten er med på å finansiera omsorgsløysingar for alle 1- og 2-åringane. I budsjettet er løyvingane til driftsutgifter til barnehagar sedd i samanheng med løyvingane til kontantstøtta.

Ei anna sentral utfordring er å sikra større økonomisk likskap mellom kommunale og private barnehagar der desse går inn i det samla barnehetilbodet i kommunen, og der oppgåver og plikter er dei same. Det er skilnader mellom kommunale og private barnehagar i mange kommunar, men det er òg stor skilnad mellom dei private barnehagane.

Vi må finna fram til ordningar som kan sikra private barnehagar realistiske vilkår for drifta og godt samarbeid med kommunen. Samstundes må vi òg ta omsyn til den trongen kommunane har til å planlegga eit samla tilbod ut frå verkelege behov. Desse spørsmåla vil vera sentrale i stortingsmeldinga om barnehagar.

Det er ikkje grunnlag for å seia at bygginga av barnehageplassar har stoppa opp. Det ligg ikkje føre endelege tal for 1998, men tal førebels syner at det vart oppretta 5 000-6 000 plassar. Eg har òg lyst til å minna om at når det gjeld barnehagesatsinga, la faktisk Bondevik-regjeringa i budsjettet for 1998 til grunn arbeidartiregjerings budsjettforslag – vi la inn dei same forslaga.

Det er likevel klårt – trass i den satsinga – at vi ikkje nådde målet om 13 500 nye plassar. Det kan vera mange grunnar til at det vart bygt færre barnehageplassar i 1998.

Eg skal nemne nokre av dei. Mange har allereie nådd målet om full behovsdekning. Det vart bygt fleire plassar i 1997 enn måltalet, og det var eit behov for å sjå om innføringa av kontantstøtta gjorde at behovet for plassar i barnehagen for dei minste borna minka noko. Med 5 000 – 6 000 nye plassar er det likevel gale å seia at utbygginga har stoppa opp.

Vi har ei felles utfordring i å vurdera kva tiltak som er nødvendige for å få fart på utbygginga i kommunar som ikkje har nådd målet, og samstundes syta for at eksisterande plassar blir vidareførte.

Eg nemnde i innleiinga at eg ikkje kan gi meir konkrete svar på dei spørsmåla representanten Bekkemellem Orheim stiller. Det vil eg gjera når meldinga ligg føre. Eg vil likevel lytta til dei signala som kjem her i dag, og ta dei med i det vidare arbeidet med meldinga.

Eg har òg lyst til å leggja til at representanten Bekkemellem Orheim i si innleiing sa ein del om verdien av barnehagar for borna, og eg kan fullt ut seia meg samd i dei formuleringane som Bekkemellem Orheim brukte i forhold til den verdien eit godt barnehagetilbod er for borna våre.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil begynne med å si at jeg er glad for at statsråden vektlegger de samme verdiene i innholdet i barnehagene som det Arbeiderpartiet gjør.

Statsråden sier at vi skal få presentert en barnehagemelding i juni måned. Det betyr at Stortingets behandling av denne store saken ikke vil skje før til neste år. Statsråden sier i sitt svarinnlegg til meg at hun ikke kan gi konkrete opplysninger om innholdet i meldingen. Men situasjonen for landets barnehager er jo blitt dramatisk etter at Bondevik-regjeringen tok over makten. Derfor mener jeg at barne- og familieministeren nå er nødt til å ta tak i de problemene som hun ser i Barnehage-Norge, og ikke skyve problemstillingen foran seg til en barnehagemelding vil komme i løpet av sommeren. Ja, jeg vil si det så sterkt at Regjeringen rett og slett ikke gjør jobben sin hvis den nå ikke våkner opp og tar tak i dette problemet.

De siste dagene er vi blitt kjent med den endringen som har skjedd ved at tilskuddsordningen til barnehagene er gjort om. Først vil jeg si at jeg beklager at Arbeiderpartiet ikke var oppmerksom på de endringene da vi behandlet statsbudsjettet i fjor høst. Dette er noe vi vil komme tilbake til i det reviderte budsjettet, for disse endringene betyr at barnehagene får mindre å drive for. Det betyr at alle barn i barnehager får mindre statlige driftstilskudd. Igjen betyr det at foreldre får en enda høyere pris på sin barnehageplass. Jeg vil spørre statsråden om hun ikke synes det går en grense for hvor mye det skal være akseptabelt å ta i betaling for en barnehageplass. Vi har i Norge basert oss på å få full barnehageutbygging innen år 2000, og det med hjelp av de private barnehagene her i landet. De står for 45 pst. av det totale barnehagetilbudet vi kan gi.

Men det kan ikke bli slik at de private barnehagene bare blir et tilbud for de mest ressurssterke foreldrene, som har råd til å betale for svært dyre barnehageløsning

ger. Da klarer vi ikke å gi den valgfriheten som foreldrene skal ha. Ja, statsråden sier også i sitt innlegg at det er bred støtte om måltallet for 1999, men det er jo hvis hun baserer seg på Fremskrittspartiets syn i barnehagepolitikken. Jeg må igjen stadfeste at det er en defensiv satsing med kun 2 500 plasser i 1999. Med dette kan vi egentlig slå fast at vi ikke tror at Regjeringen ønsker at vi skal ha en full barnehageutbygging her i landet.

Det er ikke grunn til å tro at barnehageutbyggingen stopper opp, sier statsråden. Men det som er situasjonen i Barnehage-Norge nå, er at vi får ukentlige, ja daglige rapporter om at situasjonen i Barnehage-Norge er dramatisk. Barnehager blir nedlagt. Jeg er alvorlig bekymret for hva denne nedbyggingen av Barnehage-Norge vil bety. Hvis fagpersonell begynner å søke seg bort fra barnehagene, vil vi få en massiv nedbygging. Jeg tror det vil ta lang tid før vi får bygd opp et forsvarlig og godt pedagogisk tilbud igjen. Derfor bør nå barne- og familieministeren konkret svare på hva hun har tenkt å gjøre med situasjonen – der landets kommuner sitter stille og ikke foretar utbyggingsplaner som de tidligere har vedtatt, på grunn av innføringen av kontantstøtteordningen.

Valgerd Svarstad Haugland: Eg skal prøva å ta fatt i nokre av dei problemstillingane som Bekkemellem Orheim reiste.

For det fyrste har eg lyst til å seia til det at vi dagleg får rapportar om at situasjonen i barnehagane er vanskelig: Eg trur vel at dei som sit med best opplysningar om korleis det står til i Barnehage-Noreg, sannsynlegvis er vi i departementet. Vi følgjer dette nøye i forhold til dei signala vi får. Men eg er òg klar over at motkreftene er store. Det er bl.a. mange som jobbar i barnehagar – som òg ynskjer å nå ut med sine standpunkt – som er imot heile kontantstøtta. Dei brukar den som unnskyldning bl.a. for at ikkje barnehagetilbodet er godt nok. Eg opplever at kontantstøtta i fleire kommunar blir brukt som grunngeving for f.eks. nedlegging av barnehagar. Dersom vi går inn på dei konkrete sakene, opplever vi veldig ofte å få som svar at det er ingen av desse borna som eventuelt skulle ha fått kontantstøtte. Det har eigentleg ikkje noko med kontantstøtta å gjera.

Det eg innrømmer, er at det lønnsoppgjeret vi hadde sist vår, er eit stort problem for veldig mange barnehagar. Det er eit stort problem spesielt for dei private barnehagane, fordi kommunane ikkje fylgjer opp det som vi i Stortinget har sagt i forhold til betalinga når det gjeld barnehagesatsinga. Som representanten er klår over, har Stortinget sagt at staten skal betala 40 pst., kommunane 30 pst. og foreldra 30 pst. Når det gjeld staten sine 40 pst., ligg vi iallfall ikkje langt unna. Men når det gjeld kommunane sine 30 pst., er det, spesielt for dei private barnehagane, veldig dårleg. Det er store forskjellar frå kommune til kommune, men det er opplagt at dersom dei private barnehagane hadde fått det kommunale tilskotet som dei skulle i forhold til den 30-prosenten, hadde dei ikkje hatt dei problema som dei har i dag.

Er det då kontantstøtta si skuld at dei må leggast ned? Eg trudde forresten at vi skulle diskutera barnehagar i

dag og ikkje kontantstøtte, men det blir jo tatt opp, så eg er nøydd til å nemna det. Men i og med at vi har barnehagekø, kan det ikkje vera kontantstøtta si skuld. Det einaste kontantstøtta kan føra til i forhold til barnehage tilbud, er at køane blir mindre fordi det er fleire som vel alternative løysingar. Det er fleire foreldre som sjølve ynskjer å bruka tida på borna sine, og det er fleire foreldre som vel alternative løysingar for dei minste borna.

Vi i departementet fylgjer situasjonen veldig nøye, og vi vil sjølvsagt gjera og foreslå det som trengst i høve til dei budsjetta som vi har framfor oss. Eg er interessert i eit godt barnehage tilbud for borna. Det er òg Regjeringa si målsetting, og eg håpar at representanten stolar på at vi, når vi legg fram stortingsmeldinga, vil ta opp desse problemstillingane. Men eg håpar ikkje det er rett, som representanten seier, at den ikkje blir handsama før til neste år. Eg håpar inderleg at ein vil handsama den stortingsmeldinga til hausten.

Grethe G. Fossum (A): Jeg har ofte tenkt på om det noen gang har slått statsråden at hun faktisk kan spre negative holdninger om kvinner, barn og barnehage gjennom sitt engasjement for kontantstøtten og en tilsvarende mangel på satsing på barnehagesektoren. Av og til ser jeg faktisk en skjult pekefinger som gir folk en følelse av at barn egentlig lider fordi deres mødre velger å være yrkesaktive. Jeg er redd dette ikke bare handler om Kristelig Folkepartis noe gammelmodige, foreldede holdning til kvinners yrkesdeltakelse, men også om en holdning som reduserer barnehagene til et oppholdssted for barn der de har tilsyn mens foreldrene er på jobb. Etter statsrådets oppfatning, slik jeg har oppfattet det gjennom medier og gjennom bevilgningsforslagene i budsjettet til barnehager, kan dette tilsynet faktisk like gjerne utføres av tilfeldige dagmammaer eller en ung praktikant.

I 1970 gikk 2 pst. av barn i barnehage. Vi var da faktisk ganske mange kvinner som aktiviserte oss i kommunepolitikken for å bygge barnehager. Det som skremmer meg, er at det har tatt utrolig kort tid å bringe barnehageutbyggingen tilbake til nivået den var på på 1980-tallet. Og det ansvaret har faktisk denne regjeringen.

Førsteamanuensis Ivar Frønes ved universitetet påpeker at politikernes syn på barnehager henger sammen med mangel på barnehageplasser i deres egen barndom. Det er jo kjent at barnehageministeren i liten grad har brukt barnehage til sine egne barn. Om hun selv har gått i barnehage, vet jeg ikke. Men jeg tror vi ville få et annet svar på hva barnehager var verdt dersom vi spurte bl.a. svenske ungdommer hva de hadde opplevd i barnehagen – slik det ble gjort i et intervju. De husket gode venner og lek, de husket voksne som hadde tid, og de fikk mye positiv oppmerksomhet.

Vi kjenner til mange av barnehagens fortrinn, og vi får stadig dokumentert det gjennom forskning. Det burde tilsa at barnehageministeren ikke bare anbefaler barnehager på det varmeste, men også gjør noe med det i budsjettene.

Statsråden sa i sitt innlegg at hun fulgte situasjonen nøye, og at det ikke var kontantstøtten som hadde skylda

for at vi fikk så få barnehageplasser i 1998, og som vi kanskje også får i 1999. Men det var faktisk de ansattes lønn som hadde skylda – den lønna som Regjeringen selv har forhandlet seg fram til. Jeg tror at barne- og familie-ministeren snart er nødt til å ta ansvaret for barnehageutbyggingen og ta på egne skuldre det denne regjeringen gjør med barnehagene.

Robert Erikson (Frp): Jeg er enig med interpellanten i at det er viktig med trygge og gode barnepassordninger for barn i den tiden foreldrene deltar i arbeidslivet. Men det må ikke bli slik at barnehageutbygging er et viktig og vesentlig mål i seg selv, og at full dekning betyr barnehageplass for samtlige barn under skolepliktig alder og ikke er et middel for å dekke barneforeldrenes og barnas behov.

Poenget må jo være at man tilrettelegger en familiepolitikk der foreldrenes valgmuligheter blir utvidet til å inneholde et naturlig mangfold som er tilpasset hver enkelt. Dette kan man best gjøre ved at man aksepterer og godtar flere alternative måter for barnepass.

Jeg vil understreke at den norske velferdsstat i stor grad har tiltatt seg familiens tradisjonelle oppgaver, og har dermed svekket familiens betydning i samfunnet. Denne utviklingen vil Fremskrittspartiet på det sterkeste advare mot, og spesielt advare mot at familiens oppdragsfunksjon veltes over på det offentlige.

Slik samfunnet i dag har utviklet seg, har det etter mitt syn fått et stadig større preg av det såkalte institusjons-samfunnet, der barn som hovedregel blir holdt i mamma kommunens og pappa stats klamme hånd fra de er to-tre år og til de er opptil 18-19 år. Å pakke barna inn i et såkalt A4-format vil etter mitt syn være den sikreste vei til å hemme barna i en naturlig og kreativ utvikling.

Man må også huske på at det er foreldrene som kjenner sine barns behov og ønsker best, og ikke det offentlige. Derfor bør det også være foreldrene som skal bestemme hva som er den beste barnepassordningen for deres barn, og ikke staten og politikerne ved å særbehandle enkelte tilbud fremfor andre.

Jeg må ærlig innrømme at jeg blir litt skuffet når enkelte partier fremhever at offentlige barnehager er den eneste rette pedagogiske og utviklingsmessige barnepassordningen.

Fremskrittspartiet mener ut fra et prinsipielt syn at det ikke er en offentlig oppgave å bedrive barnepass, men at det i størst mulig grad bør utøves av det private.

Politikernes rolle bør, som tidligere nevnt, være å legge til rette for at foreldrene kan få en utvidet og reell valgmulighet, uten at politikerne fordømmer den ene løsningen framfor den andre gjennom lover, regler, forskrifter og andre særordninger.

Jeg synes det er litt interessant, når Arbeiderpartiet trekker fram situasjonen i Sverige og henviser til at ungdom der syntes det var positivt at voksne hadde tid og anledning til å ta seg av dem, samtidig som de ikke synes det er viktig å gi de biologiske foreldrene her hjemme de samme muligheter, ved at de går imot kontantstøtten.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Når eg høyrer innlegget til representanten Grethe Fossum, lurer eg nesten på om det er noko gale med lyden her i stortingssalen, for representanten Fossum vil tydelegvis ikkje høyre etter kva barne- og familieministeren seier. Gong på gong kjem Arbeidarpartiet og seier at Kristeleg Folkeparti har ei gammalmodig haldning til familiepolitikken – til kvinner, barn og barnehage har vi ei gammalmodig haldning. Eg veit ikkje kor mange gonger vi frå denne talarstolen har sagt at vi ikkje har det, men det passar tydelegvis Arbeidarpartiet best å prøve å framstille oss som om vi har det.

Grethe Fossum sa at bak barne- og familieministeren si fråsegn ser ho ein skjult peikefinger. Har Arbeidarpartiet ein skjult peikefinger når dei ønskjer å fordoble den lønna svangerskapspermisjonen? – Det vil medføre at mange vil vere lenger heime.

Eg synest det er eit ganske utruleg åtak som kjem frå Arbeidarpartiet når det gjeld familiepolitikken. Den har blitt svært positivt mottatt blant mange i forhold til kontantstøtta, og vi har ei offensiv haldning i barnehagepolitikken.

Representanten Karita Bekkemellem Orheim tar opp kor viktig det er at alle som ønskjer det, skal få eit tilbod om barnehageplass i år 2000. Vi har i lang tid vore opptatt av å ha trygge og gode barnehagar. Vi har, saman med m.a. Arbeidarpartiet, vore samde om målet om full behovsdekning i år 2000. Somme kommunar har allereie oppnådd målet om full behovsdekning, mens andre framleis har ein stor jobb å gjere.

Det er stor sjanse for at kontantstøtta reduserer behovet for barnehageplassar noko, for ein del ønskjer å vere heime med barna lenger, og ein del ønskjer deltidsplass. Dette gir ein nettopp moglegheit til både å vere yrkesaktiv og å vere heime, som representanten Karita Bekkemellem Orheim peikte på. Men det er svært viktig at vi held fram med utbygginga av nye barnehageplassar der etterspurnaden er større enn tilgangen.

Arbeidarpartiet prøver stadig å framstille det som om vi ikkje er engasjerte i å nå målet om full barnehagedekning. No håper eg at dei for ein gongs skuld kan høyre etter kva vi seier, slik at dei får det med seg, så vi slepp å høyre dei same påstandane fleire gonger frå talarstolen.

Eg vil nytte høvet til å minne Arbeidarpartiet om at då dei sat i regjering, føreslo faktisk Kristeleg Folkeparti å satse meir på barnehagesektoren enn Arbeidarpartiet. Fleire gonger føreslo Kristeleg Folkeparti meir pengar til barnehagane, men Arbeidarpartiet stemte imot. Ein gong, i 1996, fekk vi faktisk i lag med Senterpartiet, Høgre og SV fleirtal for å løyve meir pengar til barnehagesektoren. Men dette har dei etter alt å døme gløymt, eller i alle fall fortrengt, når dei har kome i opposisjon.

Dei private barnehagane står for mange av dei nye barnehageplassane vi har fått den siste tida, og det er viktig at vi tar på alvor dei utfordringane som dei private barnehagane står overfor. Som barne- og familieministeren nemnde, vil Regjeringa kome med ei stortingsmelding. Vi er glade for at Regjeringa jobbar offensivt når

det gjeld barnehagepolitikken, fordi vi meiner det er viktig med eit godt barnehagetilbod.

Trond Helleland (H): Utviklingen når det gjelder barnehagedekningen, er en svært interessant debatt. Stortinget har gjennom flere år fastslått at det skal være full barnehagedekning i år 2000.

Arbeiderpartiet kritiserer at deres plan om barnehageutbygging ikke er fulgt opp. Det Arbeiderpartiet selvsagt ikke hadde lagt inn i sine planer, var effekten av kontantstøtten. Det sier seg selv at behovet for nye barnehageplasser for de aller yngste barna blir mindre når kontantstøtten nå er et faktum. Hva dette betyr for behovet for barnehageplasser, er det ennå for tidlig å si noe eksakt om. Men når det er sagt, så er det viktig for Høyre å understreke at barnehagene i denne litt usikre perioden må ha gode rammevilkår. Vi er urolige for utviklingen i økonomien til de private barnehagene spesielt. Det siste usikkerhetsmomentet som er skapt, har jeg tidligere omtalt og spurt statsråden om i spontanspørretimen. Det var ikke lett å gi noe svar den gangen, og det var kanskje ikke så godt formulert spørsmålet heller, men hovedpoenget er at beregningene med hensyn til hvilke barn som kvalifiserer for høyt og for lavt tilskudd i barnehagene, blir endret den 1. august 1999. Dette er visstnok omtalt som en tabell i statsbudsjettet. Det står ingenting der om de økonomiske konsekvensene for barnehagene av denne omleggingen.

Jeg ønsker å spørre statsråden i dag, i og med at hun ikke kunne svare i spontanspørretimen: Hvilke økonomiske konsekvenser har dette for barnehagene, hva er statsrådets vurdering av konsekvensene, spesielt for de private barnehagene, og hvilke tiltak vil i så fall statsråden sette inn dersom det viser seg at dette har negative konsekvenser?

Regjeringen har varslet at de kommer med barnehagemeldingen i juni. Jeg er veldig innstilt på at vi skal få behandlet den så fort som mulig, nettopp fordi vi nå ser at det er en kraftig negativ forskjellsbehandling av private barnehager. For Høyre er det en forutsetning at vilkårene for private og offentlige barnehager blir tilnærmet like. Det viktigste for oss er at barna får en barnehageplass, ikke om de får det i en privat eller i en offentlig barnehage. Jeg håper at Regjeringen også vil vurdere en form for stykkprisfinansiering, det er jo for så vidt det vi har i dag når det gjelder tilskudd til barnehageplasser. Men til forskjell fra det systemet vi har i dag, ønsker vi et system hvor man ser de totale kostnadene i sammenheng, og jeg håper at en får dette med i den nye meldingen.

Skal vi nå målet om full dekning neste år, må vi ikke risikere at en rekke private barnehager blir lagt ned i år, i 1999. Kan statsråden si noe om hvordan utviklingen har vært i de private barnehagene det siste året, f.eks. hvor mange barnehager som er lagt ned, og hvordan utviklingen har vært når det gjelder antall barnehageplasser?

Unn Aarrestad (Sp): Eg tykkjer det er fint at interpellanten tek opp dette temaet. Senterpartiet er oppteke av at me skal ha nok barnehageplassar til alle som øn-

skjer det, og likeins av målet om full barnehagedekning innan år 2000. Dermed vil det vera behov for nye barnehageplassar til og med opptaket for hausten år 2000.

Ein del av dette snakka me om i samband med budsjettet, men det skjer mykje nå på denne sektoren, og det er viktig å følgja med. Eg var med og støtta innføring av kontantstøtta, men det har heile tida vore eit vilkår at det skulle vera eit reelt val for foreldra, anten kontantstøtte eller barnehageplass. Då trengst det nok barnehageplassar.

Sjølv sagt vil behovet for nye barnehageplassar variera frå kommune til kommune. Enkelte kommunar har god dekning, særleg for born over tre år. Andre manglar plassar for alle aldersgrupper. Det seier seg sjølv at det er ei stor utfordring for kommunane å finna fram til det verkelege behovet.

Sjølv har eg hatt tanke for distriktsbarnehagane og deira lagnad. Eg er kjend med at nokre av dei har måtta leggja ned, eller ikkje har kome i gang, kanskje som følge av innføring av kontantstøtta. Det har iallfall hendt i eit par av mine nabokommunar på Jæren. Dette kan jo vera greitt nok for dei som nyttar seg av kontantstøtta, men dei som slett ikkje hadde tenkt seg det og av mange grunnar gjerne ville hatt barnet sitt i barnehage, vil då ikkje ha noko reelt val lenger. Derfor reknar eg med at det i evalueringsarbeidet med kontantstøtta vert lagt mykje vekt på desse sidene, og likeins at det kjem tiltak for å hindra nedlegging.

Eg er einig med statsråden i at lokale variasjonar kan gjera det mindre tenleg å ha nasjonale normer for kva som er full barnehagedekning. Landet vårt er så ulikt samansett når det gjeld alder, spreidd busetjing, type arbeidsplassar og folkekonsentrasjonar, at det for mange kommunar ville vera feil å byggja på nasjonale normer.

Me treng òg dei private barnehagane, som til nå har dekt mykje av tilbodet til dei små under tre år. Bortfall av denne typen vil også kunna medverka til at det ikkje vert noko reelt val for foreldre. Derfor er det så viktig å passa på. Derfor må me alle gjera vårt for å setja inn dei rette tiltaka for å få fart på kommunar som ikkje har nådd målet, og samstundes syta for at eksisterande plassar vert vidareførte.

Ågot Valle (SV): Jeg deler Arbeiderpartiets syn om at situasjonen for barnehagesektoren har utviklet seg til å bli dramatisk – både når det gjelder nedlegging av plasser, at det ikke blir bygd ut nok plasser og ikke minst den økende foreldrebetalinga. Jeg har lest, og jeg tror på det, at i Hedmark har foreldrebetalinga for kommunale plasser økt med 7 pst., og det er ganske dramatisk.

Det er to ting som svekker foreldrenes valgmuligheter når det gjelder barnetilsyn, og det er mangel på barnehageplasser og for dyre barnehageplasser. Med sterk øking i foreldrebetalinga blir ikke valgfriheten særlig stor for småbarnsforeldre. Vi har gjentatte ganger sagt at kontantstøtteordninga gjør barnehageplassene dyrere enn alle andre tilsynsordninger, og det hindrer Regjeringa i å satse helhjertet på full barnehageutbygging. Og utviklinga viser at vi har fått rett.

Men i tillegg er det ett moment som det er viktig å ta fram, og som bare SV har tatt på alvor, og det er betydningen av den svekkede kommuneøkonomien. Både den dårlige kommuneøkonomien og kontantstøtta står i veien for flere og billigere barnehageplasser. Jeg er veldig glad for at interpellanten har tatt opp dette spørsmålet, og det er flott at Arbeiderpartiet engasjerer seg i økt barnehageutbygging. Arbeiderpartiet skal få full støtte fra SV i det, men engasjementet blir først helt troverdig den dagen også Arbeiderpartiet går inn for å bedre kommuneøkonomien. Og neste milepæl for det er revidert nasjonalbudsjett.

For oss er barnehager en viktig forutsetning for kvinners yrkesdeltakelse og for likestilling. Men barnehagen er viktig for barn, og dette barnefelleskapet ønsker vi å styrke. Barn har godt av å være i barnehage, og de som får dette tilbudet, stiller ofte bedre rustet når de begynner på skolen, enn barn som ikke har fått gå i barnehage. Barnehageplasser til alle som ønsker det, er derfor viktig for å hindre forskjeller i samfunnet. Barnefelleskapet i barnehagene skal være tilgjengelig for alle og ikke hindres av foreldrenes dårlige økonomi. Derfor vil SV senere foreslå gratis kjernetid på fire timer og maksimal foreldrebetaling på Finlands nivå, på vei mot gratis barnehage for alle barn.

Og så ønsker vi å lovfeste retten til barnehageplass. Der hørte jeg positive signaler fra Arbeiderpartiet, og det er jeg veldig glad for. Skal retten til barnehage til alle barn som ønsker det, være reell, må vi bedre kommuneøkonomien, og vi må øke statstilskuddet for å få flere og billigere barnehageplasser.

Helene Falch Fladmark (V): Det er betryggende å få bekreftet at barne- og familieministeren tar arbeidet med å nå målet om full barnehagedekning innen år 2000 seriøst. Det må aldri være tvil om at denne regjeringen arbeider med å gi barn og foreldre et bedre barnehagetilbud enn det som tilbys i dag, for noen arbeiderpartirepresentanter har tydeligvis problemer med å forstå at det går an å ha to tanker i hodet på en gang – både barnehager og økt frihet for foreldrene gjennom kontantstøtten.

Som flere har vært inne på, er barnehager viktig for barns utvikling. Det er det ingen uenighet om. Etter at 6-årsreformen er gjennomført, er nok enda flere foreldre opptatt av å etablere gode vennskap og sosiale relasjoner for barna sine før de slipper av gårde til skolen – de yngste fra de er fem og et halvt år. Foreldre er opptatt av at barna ikke skal falle utenfor i læringsmiljøet i skolen. Det er vår plikt å legge til rette for at foreldre og barn får det tilbudet de etterspør.

Men dette handler om mer enn antall plasser. Jeg er veldig glad for at statsråden vil legge fram en stortingsmelding som vil ta opp de juridiske, økonomiske og faglige rammevilkårene for barnehagene. På den måten får Stortinget en anledning til å gå grundigere inn i problemstillingene enn bare å telle antall barnehageplasser.

Venstre er spesielt opptatt av at barnehagetilbudet må dekke foreldres og barns reelle behov og i sterkere grad enn det som hittil har vært tilfellet med Arbeiderpartiets

politikk, ønsker vi at barnehage tilbudet skal bli mer fleksibelt og variert.

Foreldre og barn er forskjellige og har ulike behov. For mange barn vil noe tid i barnehage med pedagogisk opplegg og samvær med andre barn være det riktige. Andre trenger et heltidstilbud. De statlige rammebetingelsene for barnehager må gjenspeile dette varierte landskapet.

Til sist vil jeg peke på en gruppe foreldre som når det gjelder barnehage, blir behandlet spesielt, nemlig studentene. Det kan virke litt pussig at laveste sats for studentforeldre som lever på lån og stipend, er i underkant av 1 116 kr, mens laveste sats i kommunale barnehager i Oslo er 683 kr.

Jeg skulle ønske at en ved en gjennomgang av barnehagepolitikken tar opp disse spørsmålene.

Jon Olav Alstad (A): Det er ca. ett år igjen til år 2000, og det er åpenbart at vi har et problem. Det må statsråden med ansvar for å sikre full barnehagedekning ta innover seg. Vi har lovt småbarnsforeldrene at alle som ønsker det, skal få plass i barnehage fra år 2000, og nå skriver vi 1999.

Arbeiderpartiet har hatt et klart opplegg for dette siden vi begynte den enorme utbyggingen av barnehageplasser, men småbarnsforeldrene opplever nå et kraftig tilbakeslag med sentrumsregjeringens forslag til videre utbygging. Det må nærmest skje mirakler det neste året for at vi skal kunne komme i mål.

I den sammenheng er det også viktig å fokusere på bemanningen i barnehagene. Vi har normer for hvordan det bør skje, og vi er ennå ikke i mål i de barnehagene vi allerede har. Samtidig får vi nå rapporter om at de tradisjonelle mannsarbeidsplassene vil oppleve en nedgang framover, bl.a. som følge av Regjeringens politikk. Det er et problem i seg selv, men samtidig en utfordring for barneministeren til å gripe muligheten til å gjøre noe med et av de større problemene som barnehagene sliter med i dag. Det er nærmest umulig å få menn inn i barnehagene.

For få år siden lanserte Arbeiderpartiet et forslag om å åpne barnehagene for nye yrkesgrupper, først og fremst for å sikre barna et bedre tilbud. Da ble forslaget møtt med latterliggjøring, men jeg tror de fleste i dag innser behovet for nye grep for å få menn inn i barnehagene. Det har barna behov for, og det tror jeg også vil berike arbeidsmiljøet i barnehagene.

Det fokuseres ofte på lønn i denne diskusjonen, men jeg tror problemet er mer sammensatt enn som så. Det hjelper lite å tilby bedre lønn dersom ikke menn får bringe med seg sin erfaringsbakgrunn inn i miljøet. Det gjelder både i forhold til arbeidsmiljøet og det tilbudet som barna gis. Derfor er ikke dette et problem som kan løses bare gjennom politiske vedtak, men noe en hel bransje må kunne fokusere på dersom vi skal komme i mål. Jeg synes barna fortjener så pass at vi gjør den jobben.

Dessuten må jeg påpeke at det er bare kvinner som vil finne på å nedvurdere menn til pengegriske strebere som bare er opptatt av profitt, og ikke noe annet, i et arbeidsforhold. Det er nok et eksempel på hvor viktig det er å få

flere menn inn i barnehagene. Jeg har registrert at det er økt fokusering på dette, ikke minst i barnehagemiljøene, men jeg savner fortsatt et sterkere engasjement fra regjeringskontorene her.

Jeg tror også det er viktig å huske at barnehagene aldri var ment å være rene oppbevaringsplasser for barna. Derfor er det viktig i tiden framover å vektlegge diskusjoner om både fleksibilitet og driftsformer. Dette skal være et tilbud som tar barns behov på alvor, også de behovene som ikke dekkes bra nok gjennom måten vi har organisert samfunnet vårt på.

Men det mest sentrale i denne debatten er at Arbeiderpartiet har et opplegg som ville ha sikret oss full barnehagedekning neste år. Statsråden kan bare støtte seg til sin tro på mirakler for å oppnå dette. Planen mangler fortsatt.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Etter debatten i kveld kan det virke som om det er bred enighet og oppslutning om en offensiv satsing på barnehagene, men i virkeligheten er det jo etter forliket mellom Regjeringen og høyrepartiene det motsatte som skjer.

Så vil jeg si til representanten May-Helen Molvær Grimstad at det er enkelt å slå fast at sentrumspartiene ikke klarer å konkurrere med seg selv når de kommer i posisjon. Det er lett å være best i klassen når en har 4 milliarder kr mer å bruke, men vi kjenner alle den virkeligheten som sentrumspartiene ble møtt med da de opplevde hvordan de økonomiske lovene fungerer også for dem.

Vi har hørt statsråden si at konsekvensene for barnehagene ved innføring av kontantstøtten er lik null. Jeg må bare si at det blir veldig spennende å følge denne utviklingen videre, og vi får se om evalueringen gir det samme svaret. Jeg har også merket meg at Senterpartiet og Unn Aarrestad tydeligvis er av en litt annen oppfatning i denne saken. Kontantstøtten betyr jo noe langt mer enn det som kan inngå i partipolitiske seirer og tap. I Norge har de fleste barn det veldig bra selv om vi sammenligner oss med mange andre land. Begrunnelsen for kontantstøtten var jo at det var urettferdig at noen voksne fikk pengetilskudd gjennom barnehagesubsidier, mens andre ikke fikk det – altså kunne de voksne som ikke hadde barn i barnehagen, få kontantstøtte i stedet. Med våre konstante behov for kontanter var det vel ikke noe særlig overraskende at svært mange takket ja til denne gullkantede ordningen.

Jeg vil si at samfunnet påvirker barnas liv og oppvekst. Foreldreansvaret vet vi alle er stort, men det tilbudet samfunnet har av holdninger, aktiviteter og tjenester, vil i stor grad påvirke barn og unge. Jeg vil understreke at Arbeiderpartiet tror på et samfunn der det er små forskjeller mellom folk, og der vi alle er likeverdige. Og kanskje burde vi som politikere kvalitetssikre våre vedtak, slik at vi var sikre på at det var bra for barna våre. Dette ville igjen gi en sikkerhet for at samfunnsutviklingen ville bli bra over tid.

Jeg vil avslutte denne interpellasjonsdebatten med å si at statsminister Kjell Magne Bondevik sa i VG 6. juli i år at kontantstøtten ikke ville gå ut over noe. «Dette er en

tøvete problemstilling», sa han – og vidare: «Ingen får unngjelde på grunn av kontantstøtten.»

Jeg tror at mange av landets småbarnsforeldre i dag vil være enig med meg når de opplever at det blir færre barnehageplasser, at barnehageplassene blir langt dyrere og at skolefritidsordningen blir dyrere. Jeg beklager å måtte si til slutt at Regjeringen og sentrumspartiene bygger sin støtte i familiepolitikken på støtte fra Fremskrittspartiet som mener at barnehagene kun er et institusjonspreget tiltak.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har lyst til å nytta høvet til å seia at støtte frå Framstegspartiet tek vi imot nokon kvar når sakene melder seg. Eg kan berre nemna den debatten de har hatt her i huset før i dag.

Eg er nøydd til heilt innleiingsvis å få lov til å koma med nokre saksopplysningar. Eg må ærleg innrømme at det nivået Grethe Fossum la seg på i innlegget sitt, sjokkerte meg. Eit slikt angrep på meg som person har eg ikkje vore vitne til nokon gong. For det fyrste vil eg berre opplysa: I forhold til denne debatten trudde eg ikkje det hadde noko med saka å gjera om eg hadde gått i barnehage eller om borna mine hadde gått i barnehage. Men for å roa representanten – eg vil ikkje stilla dei same spørsmåla til henne, for eg er ikkje interessert i å veta det – kan eg seia at borna mine faktisk har gått i barnehage opptil mange år. Ein av dei begynte då han var tre, og den andre begynte litt seinare, dei begynte i park då dei var to år – slik at det er sagt, så eg slepp å møta dei påstandane frå representanten Fossum fleire gonger. Ho har brukt det ganske mange gonger mot meg.

Når det gjeld det med ei gammalmodig foreldrehaldning og at mødrene ikkje skal ut i yrkeslivet, kan eg opplysa at eg har vore ute i yrkeslivet all mi tid, hatt permisjonane mine og gått tilbake igjen til yrkeslivet. Men det trudde eg heller ikkje hadde noko med denne debatten å gjera.

De merker nok på meg no at den måten debatten blei ført på frå representanten Fossum si side, opprører meg.

Så blei altså dette òg på nytt ein kontantstøttedebatt og ikkje ein debatt om morgondagens barnehage. Det er eg skuffa over. Eg hadde håpt at representantane frå Arbeidarpartiet hadde kome med innspel – det kom i nokon av dei andre innlegga her – men Arbeidarpartiet var ikkje opptatt av å vera konstruktiv i forhold til den barnehagemeldinga vi skal leggja fram. Det får eg då ta til etterretning.

Så skal eg prøva å svara på nokre av spørsmåla frå representanten Helleland. Representanten spurde fyrst om utviklinga på barnehagesektoren når det gjeld nedlegging av barnehageplassar dei siste åra. For å seia det slik, vil det kvar haust bli lagt ned nokre barnehagar og nokre vil bli oppretta. Spesielt er familiebarnehagane veldig variable, fordi det har veldig personlege relasjonar til dei som driv dei. Men om vi skal sjå på tala – skal vi seia frå 1992 til 1996 – så har dei offentlege barnehagane auka frå 2 850 plassar til 3 057, og dei private barnehagane frå 2 415 til 3 352, slik at den største veksten har kome hos dei private barnehageeigarane, som vi òg er klare over.

Det må vi òg ta ad notam i forhold til dei støtteordningane som kommunane ikkje gir til private barnehagane. Vi må finna ei løysing som er så god at vi kan sikra den vidare drifta av dei barnehagane.

Når det gjeld omlegging av satsane, må barnehagane frå i år ha to oppteljingar i forhold til borna som går i barnehage. Eg ser at tida er ute, men eg skal heller forklara representanten det på tomannshand. Det er innfløkt. Men dei aller fleste kommunane vil faktisk vinna på det opplegget som vi har gjort framlegg om.

Presidenten: Da var interpellasjonsdebatten omme, og det var den siste av sakene på dagens kart.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Ansgar Gabrielsen satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Det votes først over forslaget og deretter over innstillingen.

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre lyder:

«Saken sendes tilbake til næringskomiteen til fornyet behandling. Komiteen bes avholde åpne høringer.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 51 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.11.16)

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget ber Regjeringen om at følgende blir gjennomført:

1. Snarest og før 1. juni 1999 utpekes hvilket selskap som skal få i oppdrag å utvikle og gjennomføre planene om et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.
2. I samråd med dette selskapet fastsette hvilket område som kreves for å gjennomføre planene for et IT- og kunnskapssenter av internasjonal betydning.
3. Staten deltar som medeier i dette selskapet. Staten kan gå inn med bygninger og eiendommer. Verdifastsettelsen på Statens eiendommer avgjøres ved takst i henhold til EØS-regelverket.
4. Regjeringen må snarest ta opp forhandlingene med Oslo kommune for å finne en løsning for de deler av eiendommen som legges til kunnskapssenteret, som eies av Oslo kommune.
5. Terminalbygningen legges inn i det felles eierselskapet. Virksomheten skal igangsettes i termi-

nalbygget fra høsten 1999 i henhold til Stortingets føringer i denne og tidligere innstillinger.

6. Det inngås en avtale med selskapet om Statens øvrige engasjement i kunnskapssenteret, bl.a. når det gjelder forskning, utdanning, næringsutvikling og samarbeid med regionene.

Presidenten: Her har Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 51 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.11.42)

Videre var innstillet:

II.

St.meld. nr. 13 (1998-99) – Om enkelte gjenstående spørsmål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 4:2 (1998-99) – Særskild melding fra sivilombodsmannen (Stortingets ombodsmann for forvaltninga) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Til sakene nr. 3 og 4 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 21.15.
